

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w KRASNYMSTAWIE**

OCENA

STANU SANITARNEGO

POWIATU KRASNOSTAWSKIEGO ZA 2023 R.

Krasnystaw, marzec 2024 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp – str. 3
2. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia – str. 4
3. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie nadzoru nad warunkami pracy oraz chorób zawodowych. – str. 9
4. Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego – str. 16
5. Ocena stanu sanitarnego powiatu w zakresie zagadnień Higieny Komunalnej – str. 20
- 6 Ocena stanu sanitarnego pionu Higieny Żywności i Żywienia – str. 39
7. Ocena stanu sanitarnego zakładów służby zdrowia – str. 55
8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi – str. 66
9. Higiena Dzieci i Młodzieży – str. 71

1. Wstęp

Ocena stanu sanitarno-higienicznego powiatu krasnostawskiego za rok 2023 została opracowana, na podstawie danych uzyskanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną z realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego w oparciu o Ustawę z dn. 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 416).

W 2023 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajdowało się 1 067 obiektów stałych, 4 581 obiektów produkcji pierwotnej. Przeprowadzono 1 279 kontroli. Zostało wydanych 288 decyzji merytorycznych, 237 decyzji opłatowych, nałożono 45 mandatów kredytowych na sumę 6 950 zł., pobrano 437 próbek do badania z nadzoru, wykonano 511 badań ogółem (fizyko – chemicznych).

2. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W 2023 roku prowadzono następujące działania oświatowe skierowane do dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, uczniów z placówek szkół podstawowych i ponadpodstawowych powiatu krasnostawskiego oraz mieszkańców powiatu krasnostawskiego:

W ramach profilaktyki zdrowotnej realizowano następujące programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży:

1. „Czyste powietrze wokół nas” - program edukacji antytytoniowej skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów. Celem programu było zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie szkodliwego wpływu dymu tytoniowego oraz kształtowanie asertywnych postaw wśród dzieci, dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku kontaktu z osobami palącymi. Programem objęto zasięg: 540 dzieci, 193 rodzice, 29 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 28 koordynatorzy placówek oświatowych – przedszkola, szkoły podstawowe).

2. „Bieg po zdrowie” - program edukacji antytytoniowej adresowany do dzieci szkół podstawowych IV klas. Celem programu było: pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy uczniów na temat zdrowia. Programem objęto zasięg: 359 uczniowie, 12 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 11 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły podstawowe).

3. „Trzymaj Formę” - program zapobiegania otyłości i nadwadze młodzieży, miał na celu kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych i popularyzowanie aktywności fizycznej. Programem objęto zasięg: 1916 uczniowie, 663 rodzice, 24 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 23 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły podstawowe).

4. „Wybierz życie pierwszy krok” - program edukacyjny realizowany lokalnie przez PSSE, skierowany był do uczniów szkół średnich i dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy. Program zmierzał do podniesienia poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. Programem objęto zasięg: 514 uczniowie, 183 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

5. „ARS, czyli jak dbać o miłość” - program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych miał na celu kształtowanie umiejętności chroniących młodzież przed ryzykiem utraty życia i zdrowia z powodu używania substancji psychoaktywnych. Programem objęto zasięg: 610 uczniowie, 32 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

6. „Znamie! Znam je?” - program edukacyjny skierowany był do uczniów szkół średnich. Realizacja programu zmierzała do upowszechnienia wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka.

Programem objęto zasięg: 366 uczniowie, 222 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

7. „Podstępne WZW” - program edukacyjny skierowany był do uczniów szkół średnich. Jego głównym celem było podniesienie wiedzy na temat profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Programem objęto zasięg: 468 uczniowie, 223 rodzice, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe).

8. „Skąd się biorą produkty ekologiczne” - program ogólnopolski. Celem programu było zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych w kontekście zdrowego stylu życia. Programem objęto zasięg: 145 dzieci, 69 rodzice, 11 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 10 koordynatorzy placówek oświatowych – przedszkola, oddział przedszkolny).

9. „Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV” - programem objęto zasięg: 4193 osób, w tym: 155 uczniowie, 7 realizatorzy (1 koordynator powiatowy, 6 koordynatorzy placówek oświatowych – szkoły ponadpodstawowe), 4031 odbiorcy działań profilaktycznych.

Interwencje nieprogramowe koordynowane i monitorowane przez pracownika Stanowiska ds. OZ i PZ w 2023 roku:

1. Wypoczynek letni obejmujący zasięgiem 17456 osób, w tym: poradnictwo tematyczne związane ze zdrowiem człowieka i z zagrożeniami zdrowotnymi sezonu letniego 1130 osób, punkty edukacyjno – informacyjne 3950 osób, działania edukacyjne 119 osób, ekspozycje wizualne na uroczystościach masowych oraz w obiektach użyteczności publicznej, w których prowadzono działania akcyjne sezonu letniego 3999 osób, rozdawnictwo materiałów 1964 osób, rozmowy indywidualne prowadzone podczas masowych uroczystości dla uczestników uroczystości 610 osób, demonstracja upośledzenia zmysłów przy użyciu alkohogogli i narkogogli 1080 osób, strony internetowe i media społecznościowe 4376 osób, quiz prozdrowotny dla dzieci z nagrodami rzeczowymi 178 osób, rozmowy instruktażowe prowadzone w sezonie letnim 49 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

2. Wypoczynek zimowy obejmujący zasięgiem 369 osób, w tym: poradnictwo tematyczne dotyczące bezpieczeństwa zdrowotnego człowieka w sezonie zimowym 22 osoby, strony internetowe i media społecznościowe 1 osoba, pozostawienie materiałów dotyczących zagrożeń zdrowotnych sezonu zimowego w placówkach wypoczynku zimowego 22 osoby, rozmowy instruktażowe z organizatorami, kierownikami i opiekunami na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego 22 osoby, ekspozycje wizualne sporządzone w miejscach wypoczynku zimowego 223 osób, pogadanki dla uczestników zorganizowanych form wypoczynku zimowego 78 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

3. Europejski Tydzień Szczepień obejmujący zasięgiem 276 osób, w tym: działania edukacyjne – pogadanka w placówce oświatowej 16 osób, instruktáže w placówkach służby zdrowia 6 osób, pozostawienie materiałów informacyjnych dotyczących szczepień ochronnych

w placówkach objętych działaniami profilaktycznymi 22 osoby, strony internetowe i media społecznościowe 231 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

4. Światowy Dzień Zdrowia obejmujący zasięgiem 421 osób, w tym: strony internetowe i media społecznościowe 188 osób, rozmowy instruktażowe z przedstawicielami placówek oświatowych 5 osób, działania edukacyjne w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia „Zdrowie dla wszystkich” 114 osób, pozostawienie materiałów informacyjnych w placówkach objętych działaniami edukacyjnymi 114 osób.

5. Światowy Dzień bez Tytoniu obejmujący zasięgiem 3111 osób, w tym: punkty edukacyjno – informacyjne utworzone w ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu 2023 rok 1152 osób, poradnictwo tematyczne prowadzone w punktach edukacyjno – informacyjnych 415 osób, pozostawienie materiałów edukacyjno – informacyjnych dotyczących profilaktyki niktynizmu w placówkach szkół ponadpodstawowych i w placówce samorządu terytorialnego podczas prowadzonych działań edukacyjnych 149 osób, działania edukacyjne – szkolenia prowadzone w placówkach szkół ponadpodstawowych i w placówce samorządu terytorialnego 149 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych dotyczących profilaktyki niktynizmu podczas prowadzonych działań akcyjnych na uroczystościach masowych 950 osób, rozmowy indywidualne prowadzone w placówkach oświatowych i podczas uroczystości masowych 290 osób, zamieszczenie na Facebooku informacji dotyczących obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu 5 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

6. Profilaktyka zatruc grzybami obejmująca zasięgiem 9563 osób, w tym: punkty informacyjne zorganizowane w sezonie letnim podczas masowych uroczystości powiatowych 3000 osób, rozmowy indywidualne podczas wystawy grzybów oraz w punktach edukacyjno - informacyjnych podczas masowych uroczystości organizowanych w sezonie letnim 270 osób, konkurs "Poznaj grzyby - unikniesz zatrucia" dla dzieci i młodzieży podczas wystawy grzybów 250 osób, pismo przewodnie z załączoną informacją o wystawie grzybów 14 osób, poradnictwo tematyczne dla: uczestników wystawy grzybów, uczestników punktów edukacyjno - informacyjnych podczas masowych uroczystości organizowanych w sezonie letnim 660 osób, ekspozycje wizualne dla: uczestników wystawy grzybów, uczestników punktów edukacyjno - informacyjnych podczas masowych uroczystości organizowanych w sezonie letnim 3929 osób, rozmowy instruktażowe z przedstawicielami placówek oświatowych /dyrektorzy szkół/ dotyczące działań profilaktyki zatruc grzybami w szkołach 49 osób, wystawa grzybów "Poznaj grzyby" 500 osób, strony internetowe i media społecznościowe 759 osób, pogadanki dla uczestników zorganizowanych form wypoczynku letniego 119 osób, porady podczas dyżurów grzybowych 12 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

7. Kampania „Wybieraj bezpieczną żywność” obejmująca zasięgiem 810 osób, w tym: pismo do dyrektorów przedszkoli i szkół podstawowych dotyczące III edycji kampanii informacyjnej EFSA "Wybieraj bezpieczną żywność" 35 osób, zajęcia profilaktyczne w placówce oświatowej dla 59 osób, stoisko profilaktyczne w placówce oświatowej 724 osoby, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

8. Światowy Dzień Rzucania Palenia obejmujący zasięgiem 577 osób, w tym: demonstracja upośledzenia zmysłów za pomocą alkogogli i narkogogli podczas działań edukacyjnych

prorowadzonych w placówkach szkolnych 231 osób, pozostawienie materiałów dotyczących profilaktyki nikotynizmu w placówkach szkolnych 4 osoby, działania edukacyjne w placówkach szkolnych 278 osób, rozmowy instruktazowe z przedstawicielami placówek oświatowych dotyczące profilaktyki nikotynizmu wśród młodych osób 4 osoby, strony internetowe i media społecznościowe 59 osób, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

9. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach obejmujący zasięgiem 268 osób, w tym: strony internetowe i media społecznościowe 99 osób, instruktaze w placówkach służby zdrowia 45 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych 123 osoby, sprawozdanie zbiorcze 1 osoba.

10. Monitorowanie przestrzegania zapisów ustawy antytytoniowej obejmujące zasięgiem 538 osób, w tym: kontrole 538 osób.

11. Profilaktyka chorób pasożytniczych – świerzp, wszawica obejmująca zasięgiem 522 osoby, w tym: rozmowy instruktazowe w placówkach oświatowych 22 osoby, rozmowy indywidualne w punktach informacyjnych na masowych uroczystościach miejskich i powiatowych 270 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych w placówkach oświatowych i podczas działań na masowych uroczystościach miejskich i powiatowych 230 osób.

12. Profilaktyka uzależnień – alkohol, narkotyki, tytoń i inne środki psychoaktywne obejmująca zasięgiem 21107 osób, w tym: pogadanki 758 osób, zajęcia edukacyjne 1773 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych 2281 osób, punkty informacyjno – edukacyjne 4985 osób, rozmowy indywidualne z uczestnikami uroczystości miejskich 735 osób, poradnictwo tematyczne prowadzone na uroczystościach miejskich 1430 osób, warsztaty edukacyjne 70 osób, demonstracja upośledzenia zmysłów przy użyciu alkogogli i narkogogli 1846 osób, ekspozycje wizualne w obszarach objętych działaniami edukacyjno – informacyjnymi 7229 osób. Odbiorcy medialni – 2150 osób.

13. Profilaktyka chorób zakaźnych/ WZW, grypa itp. obejmująca zasięgiem 1605 osób, w tym: działania edukacyjne w placówkach oświatowych 99 osób, rozmowy instruktazowe w placówkach oświatowych 52 osoby, działania profilaktyczne na zorganizowanych formach wypoczynku zimowego 223 osoby, działania profilaktyczne na masowych uroczystościach miejskich: rozmowy indywidualne 350 osób, poradnictwo tematyczne 750 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych 131 osób.

14. Profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego obejmująca zasięgiem 5653 osób, w tym: demonstracja upośledzenia zmysłów przy użyciu alkogogli i narkogogli 430 osób, pogadanki na zorganizowanych formach wypoczynku letniego i zimowego 197 osób, rozdawnictwo materiałów tematycznych 2527 osób, działania edukacyjne w placówkach oświatowych dotyczące profilaktyki ochrony zdrowia psychicznego, higieny zdrowia psychicznego, umiejętności radzenia sobie ze stresem, technik redukcji stresu 1529 osób, poradnictwo tematyczne podczas masowych uroczystości powiatowych (Chmielaki Krasnostawskie, Dożynki Powiatowe) 700 osób, rozmowy indywidualne podczas masowych uroczystości powiatowych 270 osób.

15. Edukacja konsumentka „Etykiety bez tajemnic” obejmująca zasięgiem 1021 osób, w tym: zajęcia edukacyjne w placówkach oświatowych 227 osób, działania profilaktyczne na

masowych uroczystościach miejskich i powiatowych: rozmowy indywidualne 120 osób, poradnictwo tematyczne 554 osoby, rozdawnictwo materiałów 120 osób. Odbiorcy medialni: 3827 osób.

16. Lekcja edukacyjna "Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby" obejmująca zasięgiem 429 osób, w tym: lekcja edukacyjna w szkołach podstawowych dla uczniów klas I - VIII 232 osoby, pogadanki dla dzieci uczestniczących w zorganizowanych formach wypoczynku zimowego i letniego 197 osób.

17. Wirtualny świat realnych zagrożeń obejmujący zasięgiem 997 osób, w tym: działania profilaktyczne w placówkach oświatowych 597 osób oraz podczas masowych uroczystości powiatowych (Chmielaki Krasnostawskie, Dożynki Powiatowe) 400 osób.

18. Profilaktyka chorób pasożytniczych – kleszcze obejmująca zasięgiem 969 osób, w tym: poradnictwo tematyczne w zorganizowanych punktach informacyjnych podczas masowych uroczystości sezonu letniego 850 osób, zajęcia edukacyjne na zorganizowanych formach wypoczynku letniego 119 osób.

19. Ogólnopolskie szkolenie dla koordynatorów powiatowych i szkolnych dotyczące realizacji programów profilaktycznych obejmujące zasięgiem 13 osób, w tym: pismo przewodnie do dyrektorów i koordynatorów programów edukacyjnych szkół ponadpodstawowych 12 osób, sporządzenie notatki służbowej z ogólnopolskiego szkolenia online 1 osoba.

20. Konkurs wojewódzki „3 dobre praktyki na życie be nalogów” dla uczniów szkół ponadpodstawowych obejmujący zasięgiem 62 osoby, w tym: popularyzacja treści w internecie, informacja dotycząca konkursu wojewódzkiego zamieszczona na Facebooku 50 osób, pismo przewodnie do dyrektorów i koordynatorów programów edukacyjnych szkół ponadpodstawowych wraz z załącznikami dotyczące konkursu wojewódzkiego 12 osób.

21. Promocja zdrowego stylu życia działania obejmujące zasięgiem 2299 osób, w tym: działania edukacyjne w placówkach oświatowych 154 osoby: dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie klas I – VIII, rodzice, promocja zdrowego stylu życia podczas zorganizowanych warsztatów profilaktycznych w placówce oświatowej 70 osób, promocja zdrowego stylu życia człowieka podczas zorganizowanego wydarzenia „Targi Pracy i Edukacji” 1260 osób, pozostawienie materiałów edukacyjno – informacyjnych podczas zajęć edukacyjnych w placówkach oświatowych 151 osób, promocja zdrowego stylu życia podczas zorganizowanego wydarzenia „Dzień Ziemiaka” 620 osób, „W kręgu zdrowia” – zajęcia profilaktyczne, quiz prozdrowotny dla dzieci z grupy sześciolatek i uczniów klasy I-ej 44 osoby.

3. Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie nadzoru nad warunkami pracy oraz chorób zawodowych.

Głównym kierunkiem działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny pracy jest poprawa warunków pracy i ochrona zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy, w tym o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Cele te realizowane są za pomocą prowadzonego nadzoru sanitarnego, w szczególności poprzez kontrole przestrzegania przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Ponadto pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad przestrzeganiem przepisów krajowych oraz unijnych z zakresu nadzoru na chemikaliami, środkami powierzchniowo czynnymi, detergentami, kosmetykami oraz nad obrotem prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, handlem prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi, prowadzą rejestry zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, w tym rejestry zgonów, a także egzekwują przepisy dotyczące wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.

W ramach realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, którego celem jest likwidacja źródeł emisji włókien azbestu, pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami nadzorują podmioty gospodarcze prowadzące działalność związaną z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz higieny pracy podczas wykonywania tego typu prac.

Nadzór nad zakładami pracy

W ewidencji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami PSSE w Krasnymstawie w 2023 roku znajdowało się 289 zakładów pracy (w 2022 r. – 346 zakładów, w 2021 r. – 322 zakładów), zatrudniających ogółem 6750 pracowników (w 2022 r. – 7237, w 2021 r. – 7388), z czego największa liczba zatrudnionych to pracownicy według następującej klasyfikacji działalności:

PKD 85 Edukacja – 1402 zatrudnionych,

PKD 10 Produkcja artykułów spożywczych – 1012 zatrudnionych,

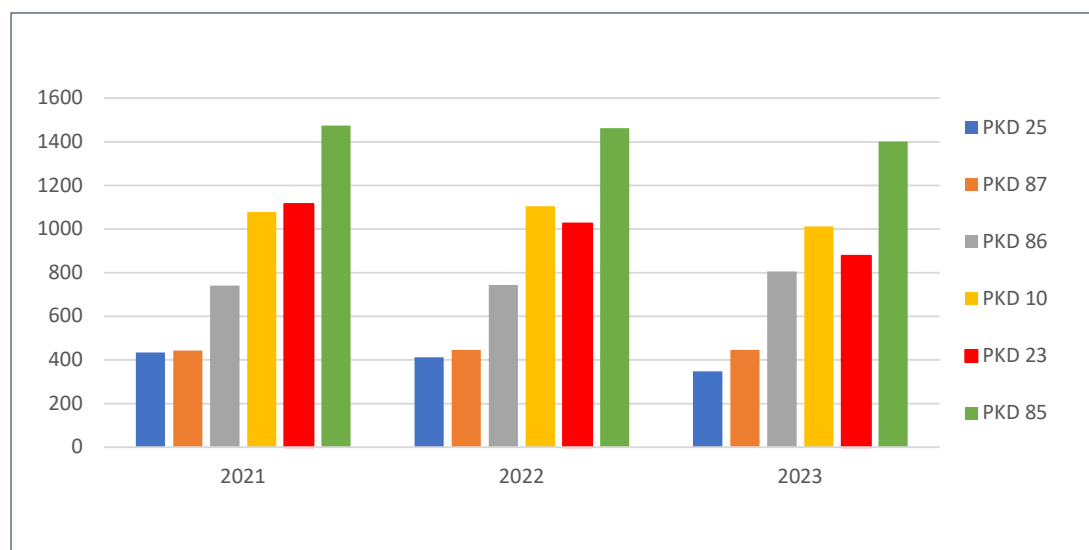
PKD 23 Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 877 zatrudnionych,

PKD 86 Opieka zdrowotna – 806 zatrudnionych,

PKD 87 Pomoc społeczna z zakwaterowaniem – 445 zatrudnionych,

PKD 25 Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń - 348 zatrudnionych.

Rysunek 1. Liczba zatrudnionych pracowników według klasyfikacji działalności w latach 2021-2023:

Porównując dane o liczbie zatrudnionych na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek zatrudnienia w klasyfikacji PKD 25, PKD 23 i PKD 85. Liczba zatrudnienia w pozostałych klasyfikacjach utrzymuje się raczej na stałym poziomie.

W ewidencji nadzorowanych zakładów przeważają zakłady małe zatrudniające do 9 pracowników i stanowią one 55% ogółu nadzorowanych obiektów oraz podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników, które stanowią 35,6%, zakłady zatrudniające od 50-249 pracowników stanowią 8%, natomiast zakłady zatrudniające powyżej 250 pracowników stanowią 1,4% ogółu zewidencjonowanych podmiotów gospodarczych.

Wiodącymi kierunkami działalności gospodarczej powiatu są: zakład produkcji ceramicznych wyrobów sanitarnych, produkcja i przetwórstwo spożywcze, produkcja wyrobów metalowych.

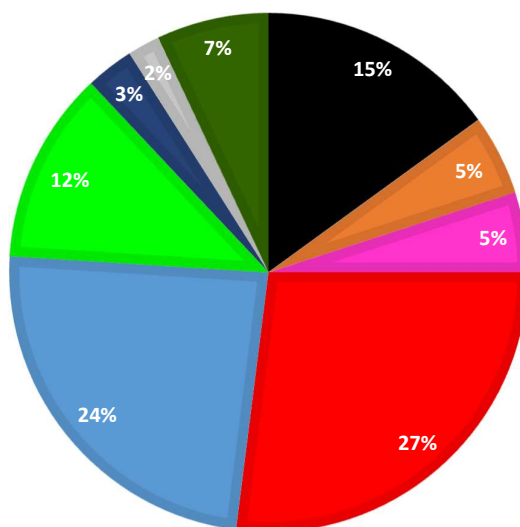
W 2023 roku przeprowadzono 121 kontroli u 105 pracodawców (w roku 2021 – 81 kontroli u 63 pracodawców, w roku 2022 – 115 kontroli u 87 pracodawców). Nadzorem objętych zostało 36,33 % zewidencjonowanych podmiotów (w 2021 - 19,58 %, w 2022 - 25,14 %).

W objętych nadzorem zakładach pracy dokonano kontrole m.in. w zakresie:

- nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami - 72 kontroli w 57 obiektach,
- nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 - 9 kontroli,
- nadzoru nad produktami biobójczymi - 64 kontroli (w tym 17 w obiektach udostępniających produkty biobójcze, oceniono 30 produktów),
- nadzoru nad produktami kosmetycznymi – 9 kontroli (w tym oceniono 14 produktów),
- nadzoru nad środkami zastępczymi – 1 kontrola,
- substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy - 7 kontroli w 6 obiektach,
- występowania szkodliwych czynników biologicznych - 63 kontrole w 60 obiektach.

W roku 2023 wydano 23 decyzje administracyjne zawierające 41 nakazów i 17 decyzji płatniczych. Decyzje administracyjne dotyczyły między innymi naruszeń w zakresie: substancji chemicznych i ich mieszanin, braku lub stwierdzonych nieprawidłowości w prowadzonych rejestrach oraz kartach badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, braku rejestru prac i pracowników z zakresu czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy, uchybień z zakresu stanu sanitarno-higienicznego oraz wyposażenia technicznego pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych pracowników, braku lub stwierdzonych nieprawidłowości w ocenie ryzyka zawodowego, braku badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, braku instrukcji stanowiskowych bhp.

Rysunek 2. Procentowa ilość nakazów ujętych w decyzjach administracyjnych

- Uchybienia z zakresu substancji i mieszanin chemicznych
- Uchybienia z zakresu prowadzonych rejestrów i kart badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Uchybienia z zakresu substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym
- Zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń pracy i pomieszczeń socjalnych pracowników
- Brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego
- Brak badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy
- Brak instrukcji stanowiskowych bhp
- Uchybienia dot. zapewnienia właściwego oświetlenia w zakładzie pracy
- Uchybienia w zakresie czynników biologicznych

Warunki pracy podczas zabezpieczenia/usuwania wyrobów zawierających azbest

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie wpłynęły trzy zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest. Została przeprowadzona jedna kontrola w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem. Powyższe prace polegały na usuwaniu i zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest. Wyrobem zawierającym azbest podlegającym usunięciu były płyty azbestowo-cementowe typu falistego. Podczas dokonanej kontroli nie stwierdzono naruszenia przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem.

Pozostałe miejsca co do których były dokonane zgłoszenia nie zostały skontrolowane z uwagi na fakt, że inwestorzy zrezygnowali z przeprowadzenia tych prac.

Nadzór nad czynnikami biologicznymi

W 2023 r. w ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy przeprowadzone zostały 63 kontrole w 60 zakładach, w których występuje zagrożenie szkodliwymi czynnikami biologicznymi zaliczanymi do 2 i 3 grupy zagrożenia. W zakładach tych pracuje ogółem 1371 pracowników narażonych na czynniki biologiczne, w tym 1367 pracowników narażonych na czynniki z grupy 2 oraz 1181 z grupy 3. W czterech zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości w ocenie ryzyka zawodowego dotyczące czynników biologicznych, braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia oraz rejestru pracowników narażonych na działanie tych czynników. Wydano 6 decyzji obejmujących 6 nakazów (w tym dwie decyzje dotyczą kontroli wykonanej w roku 2022).

W ramach sprawowanego nadzoru prowadzono monitoring w zakresie zalecanych szczepień ochronnych u pracowników oraz raportowano kwartalnie pozyskane dane.

Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi/mutagennymi

W roku 2023 przeprowadzono 7 kontroli w 6 zakładach pracy, w których pracuje ogółem 605 osób narażonych na czynnik rakotwórczy, w tym 243 kobiety.

Czynnikami kancerogennymi w skontrolowanych zakładach pracy były:

- substancje chemiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym: siarczan kobaltu uwodniony,
- prace związane z narażeniem na pył drewna,
- prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy,
- prace związane z narażeniem przez skórę na działanie olejów mineralnych użytych wcześniej w silnikach spalinowych wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika,
- promieniowanie jonizujące.

W wyniku przeprowadzonych w 2023 roku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie w czterech zakładach pracy. Wydano 4 decyzje obejmujące 5 nakazów. Nakazy dotyczyły braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów

technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz niepełnej oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy, w której nie ujęto zagrożeń wynikających z obecności czynnika lub procesu technologicznego o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Nadzór nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

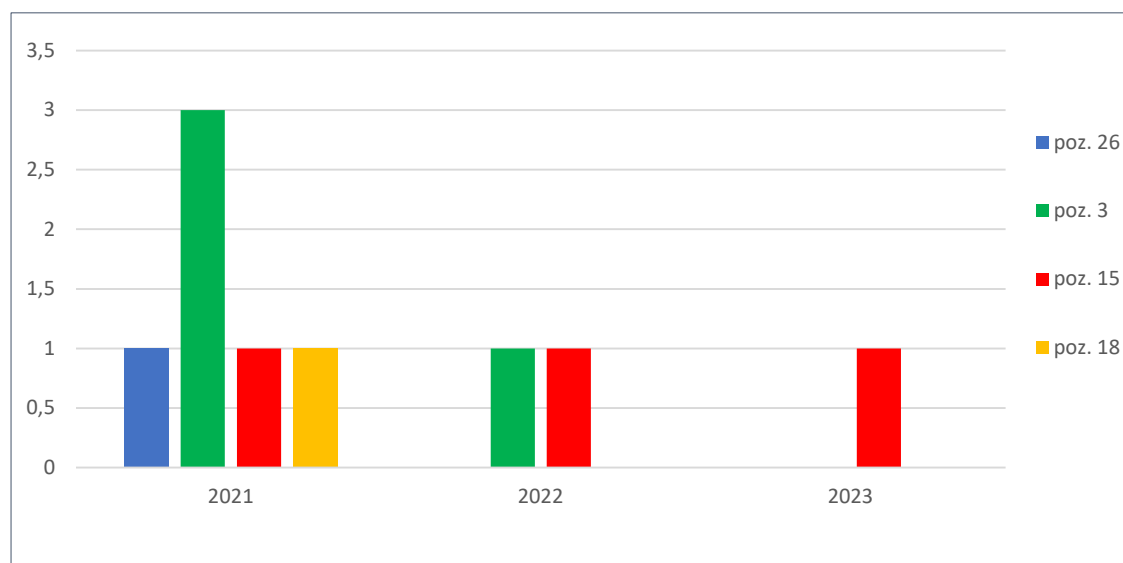
Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w roku 2023 r. znajdowało się 31 podmiotów wykonujących działalność leczniczą i 11 obiektów pomocy społecznej z zakwaterowaniem. Podmioty nadzorowane były kontrolowane w zakresie oceny warunków higieny pracy oraz stanu sanitarno – higienicznego.

Skontrolowano 8 podmiotów leczniczych, w których przeprowadzono 8 kontroli (w tym dwie sprawdzające) oraz 3 obiekty pomocy społecznej z zakwaterowaniem, w których przeprowadzono 3 kontrole. W żadnym obiekcie podczas kontroli kompleksowej nie stwierdzono uchybień. Wydano 1 decyzję odnośnie do kontroli wykonanej w roku 2022 obejmującą 1 nakaz dotyczący uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy pielęgniarki.

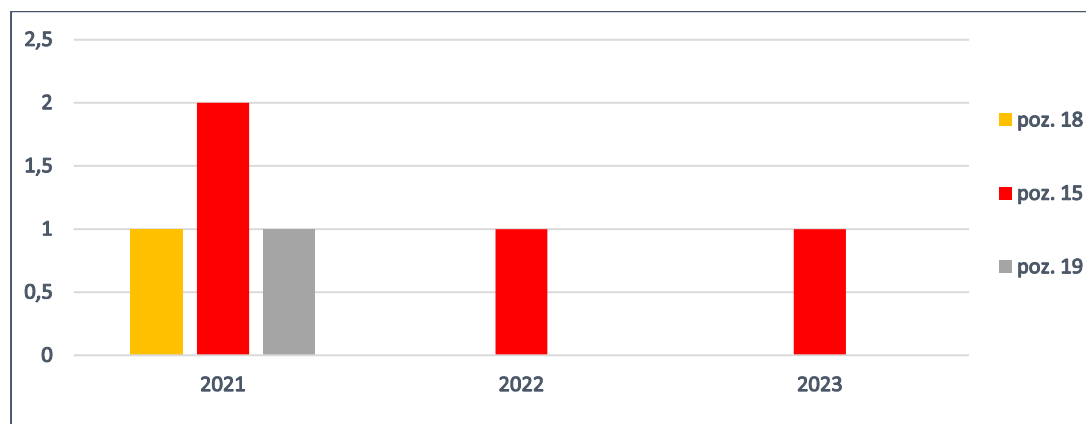
Choroby zawodowe

W wyniku przeprowadzonych w 2023 roku postępowań wyjaśniających i administracyjnych w zakresie występowania chorób zawodowych (5 postępowań) wydano 2 decyzje, w tym 1 decyzję stwierdzającą chorobę zawodową (rok 2022 – 2, rok 2021 – 6) i 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej (rok 2022 – 1, rok 2021 – 4). Obie decyzje dotyczyły przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat wymienionej w poz. 15.

Rysunek 3. Wykaz jednostek stwierdzonych zgodnie z rozporządzeniem chorób zawodowych w latach 2021 - 2023.

Rysunek 4. Wykaz jednostek o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej zgodnie z rozporządzeniem chorób zawodowych w latach 2021 - 2023.

Objaśnienie:

poz. 3 pylice płuc - pylica krzemowa

poz. 15 przewlekłe choroby narządu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym, co najmniej 15 lat

poz. 18 alergiczne kontaktowe zapalenie skóry

poz. 19 przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy – przewlekłe zapalenie okołostawowe barku

poz. 26 choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa

Ograniczanie zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne.

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Krasnymstawie nie wpłynęły informacje o pojawiających się podmiotach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych. Na terenie powiatu krasnostawskiego nie było przypadków dystrybucji oraz sprzedaży środków zastępczych i nie było przesłanek do podejmowania wspólnych kontroli z Policją lub innymi służbami.

W roku 2023 w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi została dokonana w tym zakresie jedna kontrola, przy czym nie stwierdzono nieprawidłowości.

W roku 2023 do siedziby Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Krasnymstawie nie wpłynęło żadne zgłoszenie podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Nadzór nad substancjami i mieszaninami chemicznymi substancji chemicznych, ich mieszanin.

Kontrole przeprowadzone w 2023 roku dotyczyły realizacji ustaleń zawartych w rozporządzeniu REACH w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów oraz rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP) przez podmioty gospodarcze. Egzekwowano obowiązek: posiadania w zakładzie pracy kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie,

zaprowadzenia spisu tych substancji i mieszanin oraz opracowania instrukcji bhp dotyczącej stosowania substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie.

W ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami przeprowadzono 72 kontrole: 1 u producenta, 8 u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, 63 kontrole u podmiotów stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. Poddano kontroli 16 produktów, gdzie nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie. Wydano 6 decyzji administracyjnych u stosujących substancje i mieszaniny stwarzające zagrożenie, w których zawarto 6 nakazów z zakresu chemii.

W roku 2023 zrealizowano wspólnotowy projekt REACH-EN-FORCE 11 (REF-11) dotyczący kontroli kart charakterystyki, w ramach którego wykonano 1 kontrolę, podczas której nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami biobójczymi i detergentami

W roku 2023 przeprowadzono 17 kontroli u przedsiębiorców, którzy wprowadzają do obrotu produkty biobójcze i wyroby poddane działaniu produktów biobójczych, podczas których oceniono 30 produktów. Ponadto objęto kontrolą 47 podmioty, w których stosowane są produkty biobójcze m.in. do dezynfekcji, do mycia, czyszczenia. Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na występowanie w obrocie produktów posiadających ważne pozwolenia na obrót i prawidłowe oznakowanie. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W sezonie letnim (maj-sierpień) przeprowadzono akcję związaną z objęciem wzmożonym nadzorem produktów biobójczych należących do grupy produktowej 18 (insektycydy) i 19 (atraktanty i repeleanty) z uwzględnieniem produktów udostępnianych na rynku poprzez platformy e-commerce. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach nadzoru nad detergentami w roku 2023 nie przeprowadzono kontroli.

Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

W 2023 roku w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 9 kontroli u podmiotów stosujących. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Pod nadzorem znajduje się 9 podmiotów zajmujących się obrotem produktami kosmetycznymi. W ramach nadzoru przeprowadzono 9 kontroli w tych podmiotach, w tym 3 kontrole tematyczne. Kontrole dotyczyły oceny w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych – oceniono 14 produktów. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Dodatkowo dokonywane były okresowo przeglądy stron internetowych oferujących w sprzedaży produkty kosmetyczne.

4. Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Zadania z zakresu zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zapisane są w art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2024, poz. 416). Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy m.in.:

- 1) opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów ogólnych gminy;
- 2) uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych;
- 3) uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących:
 - a) budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
 - b) nowych materiałów i procesów technologicznych przed ich zastosowaniem w produkcji lub budownictwie;
- 4) uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- 5) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac badawczych w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, biorą udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i zdrowie ludzi, opiniowaniu warunków realizacji przedsięwzięć, a także w postępowaniu w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W 2023 roku wykonywanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było m.in. poprzez:

- opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- wydawanie opinii dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięcia,
- uczestnictwo w dopuszczaniu do użytkowania nowo wybudowanych i adaptowanych obiektów budowlanych,
- ocenę spełnienia wymagań fachowych i sanitarnych w rozpoczynających działalność zakładach fryzjerskich, zakładach kosmetycznych, itp.
- uzgadnianie projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

W 2023 roku w ramach zadań wykonywanych w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono ogółem 19 kontroli obiektów, w tym:

1) 13 kontroli obiektów dokonanych w trybie art. 56 prawa budowlanego;

Kontrole dotyczyły następujących obiektów:

- przebudowa oczyszczalni ścieków (2),
- przebudowa boiska do piłki nożnej,
- pawilon handlowy,
- budynek warsztatu,
- świetlica wiejska,
- budynek zakwaterowania osadzonych w areszcie śledczym,
- dom kultury,
- budynek restauracyjno-noclegowy,
- budynek stacji paliw płynnych,
- budynek demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- przebudowa stacji wodociągowej,
- budynek handlowo-usługowy.

W związku czynnościami kontrolnymi wydano 13 stanowisk w sprawie przystąpienia do użytkowania obiektów budowlanych w trybie art. 56 prawa budowlanego.

2) 4 kontrole obiektów – współudział;

Wspólnie z Sekcją Higieny Komunalnej przeprowadzono kontrole w rozpoczynających działalność zakładach kosmetycznych (3) oraz zakładzie fryzjerskim.

3) 1 kontrolę obiektu, po której została wydana opinia o spełnieniu wymagań higieniczno - sanitarnych lokalu, w którym planuje się utworzenie niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz 1 kontrolę obiektu, po której została wydana decyzja o spełnieniu wymagań sanitarno – lokalowych obiektu przeznaczonego na żłobek.

W 2023 roku w ramach zadań wykonywanych w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano:

- 6 opinii dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w trybie art. 53 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- 7 opinii dotyczących zaopiniowania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i 5 opinii dotyczących zaopiniowania projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w tym 1 opinia negatywna) w trybie art. 54 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

Ponadto zostały wydane 22 opinie w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz 2 opinie w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania

na środowisko w trybie art. 64 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Wydanie opinie w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dotyczyły następujących obiektów:

budowa sieci kanalizacji sanitarnej (3), przebudowa stacji wodociągowej (1), budowa stacji paliw (1), budowa ośrodka kempingowego (1), budowa, rozbudowa, przebudowa dróg (9), budowa farmy fotowoltaicznej (4), budowa budynku produkcyjno-magazynowego (1), rozbudowa budynku produkcyjnego (1), wymiana istniejącego zbiornika magazynowego do przechowywania ciekłego azotu (1).

Opinie w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dotyczyły przedsięwzięcia polegającego na budowie oczyszczalni ścieków oraz budowie młyna zbożowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Dokonano 2 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięcia w trybie art. 77 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w tym wydano 1 opinię negatywną.

Uzgodnienia dotyczyły budowy elektrociepłowni na biogaz oraz budowy kompostowni rolniczej (odpadów innych niż niebezpieczne).

Dokonano 2 uzgodnień projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych (rozbudowa oczyszczalni ścieków i budowa oczyszczalni ścieków) oraz 1 uzgodnienia projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto w 2023 roku wydano 7 decyzji administracyjnych i 24 decyzji opłatowych.

Tabela 1. Zestawienie zadań realizowanych w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021 – 2023

Lp.	Działalność w zakresie opiniowania, uzgadniania, kontrole	2021 r.	2022 r.	2023 r.
1	Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko	7	2	12
2	Ustalanie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i określenie zakresu raportu dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko	27	26	24
3	Uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów	1	6	6

4	Uzgadnianie dokumentacji projektowej	1	6	2
5	Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych	14	10	13
6	Kontrole obiektów - inne	9	5	6
7	Decyzje opłatowe	20	19	24

Wnioski:

1. Liczba wydanych opinii dotyczących dokumentacji planistycznej (MPZP) wzrosła w ostatnim roku, co jest zjawiskiem pożądanym. Sytuacja ta może realnie zwiększyć liczbę planowanych inwestycji.
2. Zmniejsza się liczba uzgodnień dokumentacji projektowej co wynika z faktu, że Inwestorzy korzystają z możliwości uzgadniania projektów u rzeczoznawców ds. sanitarnohigienicznych.
3. Liczba zakończonych inwestycji nowych i po zmianie sposobu użytkowania waha się nieznacznie w ostatnich latach.

5. Ocena stanu sanitarnego powiatu krasnostawskiego w zakresie zagadnień Higieny Komunalnej

Do zadań Sekcji Higieny Komunalnej należy nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, warunkami świadczenia usług fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej, nadzór nad obiektami użyteczności publicznej związanych z kulturą, wypoczynkiem i rekreacją a także nadzór nad transportem ludzi oraz postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

Nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej w 2023 roku objętych było 335 obiektów, w tym:

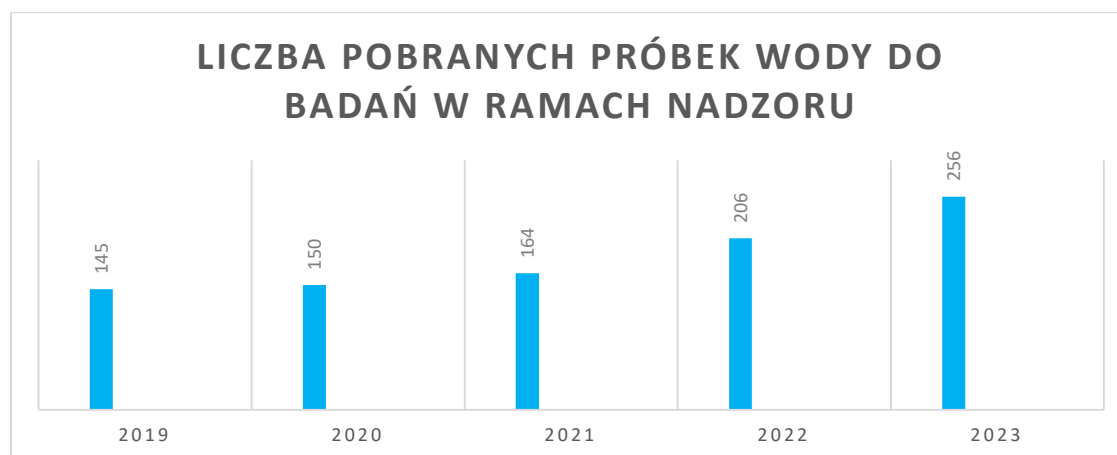
- 275 obiektów użyteczności publicznej (w 2022 r. – 264, w 2021 roku – 254)
- 60 obiektów wodnych (w 2022 roku – 59, w 2021 roku - 61)

W trakcie 2023 roku skontrolowano 167 obiektów, czyli 49,8% obiektów ujętych w ewidencji prowadzonej przez Sekcję (w 2022 r. – 136 obiektów, 42 %, w 2021 roku - 117 obiektów, 27%).

- W wyżej wymienionych obiektach przeprowadzono ogółem 288 kontroli, w tym:
- 156 kontrole obiektów użyteczności publicznej i wodnych,
 - 131 kontroli związanych z poborem próbek wody,
 - 1 kontrolę przestrzegania warunków ekshumacji.

W ramach nadzoru nad jakością wody pobrano 256 próbek wody z wodociągów, basenów oraz wody ciepłej w kierunku bakterii Legionella sp. Wydano 391 ocen jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody basenowej oraz wody ciepłej, w tym 44 oceny okresowe, 2 roczne oceny wody basenowej za 2022 rok, 11 ocen obszarowych oraz 7 decyzji stwierdzających przydatność wody do spożycia po przeprowadzanych działaniach naprawczych. W ramach zlecenia pobrano 56 próbek wody do badań.

Wykres Nr 1.

W ramach nadzoru nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi wydano 42 decyzje zezwalające na ekshumacje, 1 decyzję zezwalającą na wywóz zwłok za granicę i 7 postanowień na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Wydano ogółem 87 decyzji merytorycznych (w 2022 roku 103, w 2021 roku 108) w tym:

- na obiekty użyteczności publicznej – 21 (w tym 4 zmieniające w zakresie terminu, 1 wygaszającą w części, 1 umarzającą, 1 nakazowo-umarzającą);
- na stan sanitarno-techniczny ujęć wody – 4 (w tym 2 zmieniające w zakresie terminu);
- o braku przydatności wody do spożycia – 8;
- na jakość wody ciepłej – 4;
- stwierdzające przydatność wody do spożycia – 7;
- zezwalające na ekshumacje – 42;
- zezwalające na wywóz zwłok za granicę - 1

Nałożono również 1 mandat na kwotę 400,00 zł.

Wydano 41 opinii sanitarnych dotyczących uchwał Gmin w sprawie uchwalenia Regulaminów utrzymania czystości i porządku oraz szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, procedur stosowanych w obiektach zobowiązanych w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym i 2 opinie o imprezie masowej.

ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI

Nadzór nad jakością wody przeznaczoną do spożycia przez ludzi sprawowany jest przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie art. 4 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 416) oraz art. 12 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t. j. Dz. U. z 2023, poz. 537 z późn.zm.).

Pod nadzorem sekcji Higieny Komunalnej w 2023 r. znajdowało się 60 wodociągów, w tym 40 stanowiły wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, 5 końcówki wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę z innych powiatów (zamojskiego, chełmskiego i świdnickiego), a 15 ujęcia własne innych podmiotów: są to podmioty dostarczające wodę z indywidualnych ujęć w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym, wykorzystujących wodę.

Zgodnie z danymi podawanymi przez właścicieli i zarządców wodociągów, z wody o kontrolowanej jakości korzysta w powiecie krasnostawskim 59 014 osób, co stanowi 99,47% ludności powiatu (wg danych GUS na 30.06.2023 r. liczba ludności powiatu wynosiła 59 330).

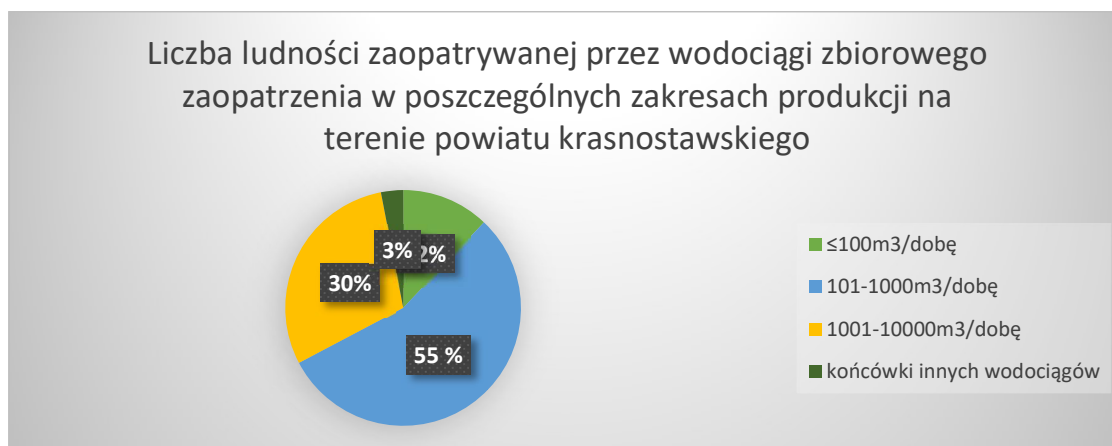
Tabela 1. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę do spożycia przez ludzi w powiecie

Wodociągi o produkcji [m³/d]	Liczba urzędzeń	Liczba wodociągów dostarczających				Liczba ludności korzystającej z wody			
		Wodę dobrej jakości	Wodę nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	Wodę nieodpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	Wodę nie odp. wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	odpowiadającej wymaganiom	Nieodpowiadającej wymaganiom ogółem	nieodpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym	nieodpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
≤100	20	20	0	0	0	6829	0	0	0
101-1000	19	19	0	0	0	32608	0	0	0
1001- 10 000	1	1	0	0	0	17512	0	0	0
10 001 – 100 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Końcówki innych wodociągów ≤100	5	5	0	0	0	1785	0	0	0
<i>Inne podmioty zaopatrujące w wodę</i>	15	14**	1*	0	0	280	0	0*	0

*indywidualne ujęcie wody gospodarstwa rolnego wykorzystywane do podlewania owoców miękkich - próbka wody pobrana przed rozpoczęciem sezonu podlewania owoców miękkich, ze względu na wyniki badania wody, nieodpowiadająca wymaganiom mikrobiologicznym woda ze studni w gospodarstwie została wyłączona z użytkowania, mieszkańcy i gospodarstwo podłączone do wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę Siedliska

**Nie oceniono 1 wodociągu ze względu na brak badań jakości wody z 2023 r., indywidualne ujęcie wody wykorzystywane do produkcji żywności

Wykres nr 2. Struktura zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia mieszkańców powiatu krasnostawskiego.

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności powiatu krasnostawskiego jest czerpana z ujęć podziemnych. Wody te posiadają praktycznie niezmienny skład fizykochemiczny. Większość ujęć dostarcza wodę niewymagającą uzdatniania. Na 7 urządzeniach wodociągowych prowadzone jest odżelazianie przy wykorzystaniu aeracji (napowietrzania) oraz filtracji na złożach piaskowo-antracytowo-dolomitowych, na 1 wodociągu prowadzone jest usuwanie azotanów przy wykorzystaniu żywicy anionowej, makroporowej, silnie zasadowej, natomiast w 14 wodociągach woda jest stale dezynfekowana podchlorynem sodu a na 6 wodociągach jest dezynfekowana za pomocą zainstalowanych lamp UV. Wodociągi dezynfekowane podchlorynem sodu to wodociągi o sieci wodociągowej zbudowanej z materiałów w różnym wieku, wykazujące brak stabilności jakości pod względem mikrobiologicznym w zmiennych warunkach meteorologicznych.

Wykaz producentów wody, urządzeń wodociągowych wraz z danymi na temat wielkości produkcji wody i liczby zaopatrywanych mieszkańców oraz sposobach uzdatniania

Tabela 2. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia

I-p.	Gmina	Producent	Nazwa wodociągu	Produkcja wody w m ³ /dobę	Ilość zaopatrywanej ludności	Sposób stałego uzdatniania wody
1.	Krasnystaw Miasto	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Piekarskiego 3, 22-300 Krasnystaw	Krasnystaw	1928	17512	odżelazianie, napowietrzanie
2.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Łatyczów	29	378	odżelazianie, napowietrzanie, dezynfekcja
3.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Widniówka gm. Krasnystaw	16	162	dezynfekcja
4.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Krupiec	206	2137	brak
5.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Stężycza Łęczyńska	204	1541	brak
6.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Niemienice	79	685	dezynfekcja

7.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Niemienice Kolonia	16	95	dezynfekcja
8.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Krynica	78	623	dezynfekcja
9.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Ostrów Krupski	126	1228	brak
10.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Łany	32	269	brak
11.	Krasnystaw	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. 22-300 Krasnystaw z/s Zakręcie 124B, 22-300 Krasnystaw	Małochwiej Duży	71	923	odżelazianie, napowietrzanie
12.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Brzeziny	250	1567	lampa UV
13.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Bończa	75	578	lampa UV
14.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Chełmiec	28	146	lampa UV
15.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Surhów	86	763	odżelazianie, napowietrzanie, lampa UV
16.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Olszanka	15	201	lampa UV
17.	Kraśniczyn	Gmina Kraśniczyn	Żułów	19	257	lampa UV
18.	Siennica Różana	Gmina Siennica Różana	Kozieniec	419	3766	brak
19.	Łopiennik Górny	Gmina Łopiennik Górny	Łopiennik Dolny Kolonia	154	1647	dezynfekcja
20.	Łopiennik Górny	Gmina Łopiennik Górny	Majdan Krzywski	178	912	dezynfekcja
21.	Fajslawice	Gmina Fajslawice	Siedliska	896	3513	dezynfekcja
22.	Rudnik	Gmina Rudnik	Joanin	152	1176	dezynfekcja
23.	Rudnik	Gmina Rudnik	Płonka	196	1155	brak
24.	Gorzków	Gmina Gorzków	Gorzków	161	1143	odżelazianie, napowietrzanie, dezynfekcja
25.	Gorzków	Gmina Gorzków	Orchowiec	77	427	usuwanie azotanów, dezynfekcja
26.	Gorzków	Gmina Gorzków	Czysta Dębina	111	787	dezynfekcja
27.	Gorzków	Gmina Gorzków	Widniówka gm. Gorzków	2	36	brak
28.	Gorzków	Gmina Gorzków	Olesin	58	159	dezynfekcja
29.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Tarnogóra	158	1100	brak

30.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Tarzymiechy	227	2461	brak
31.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	„Klinkiemia” Izbica	45	750	brak
32.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Bobliwo	123	1274	brak
33.	Izbica	Gminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. Ostrzyca 144, 22-375 Izbica	Wał	182	2372	brak
34.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Żółkiewka	319	2185	brak
35.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Koszarsko	307	1558	brak
36.	Żółkiewka	Zakład Usług Komunalnych, ul. Hetmana Żółkiewskiego 2, 22-335 Żółkiewka	Olchowiec Kolonia	178	1086	brak
37.	Krasnystaw	Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o. o., Kraków, ul Zbożowa 4, Stadnina Koni i Gospodarstwo, Białka 6, 22-300 Krasnystaw	SK Białka	73	174	brak
38.	Krasnystaw	Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o. o., Kraków, ul Zbożowa 4, Stadnina Koni i Gospodarstwo, Białka 6, 22-300 Krasnystaw	Gospodarstwo Białka	17	54	brak
39.	Siennica Różana	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Zagroda, Zagroda 135, 22-304 Siennica Różana	RSP Zagroda	31	86	brak
40.	Fajslawice	Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa, 21-060 Fajslawice 108	SRH Fajslawice	12	63	dezynfekcja

Tabela 3. Wodociągi, z których woda wykorzystywana jest w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym

l.p.	Gmina	Producent	Nazwa wodociągu	Produkcja wody w m³/dobę dla wodociągu	Ilość zaopatrywanej ludności	Sposób stałego uzdatniania wody
1.	Krasnystaw	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, ul. Borowa 4, 22-300 Krasnystaw	wodociąg zakładowy OSM Krasnystaw	1312	0	odżelazianie, napowietrzanie
2.	Krasnystaw	DPS Krasnystaw, ul. Kwiatowa 1	wodociąg lokalny DPS Krasnystaw	30	175	brak
3.	Krasnystaw	Krajowa Spółka Cukrowa SA w Toruniu, Oddział Cukrownia Krasnystaw w Siennicy Nadolnej	wodociąg zakładowy Cukrownia Krasnystaw	143	0	odżelazianie, napowietrzanie

4.	Rudnik	Filia DPS Bzowiec 134	wodociąg lokalny Filia DPS Bzowiec	6	55	brak
5.	Izbica	Pani T. Koza Izbica, ul. Lubelska 2	wodociąg lokalny "Pracownia miodowa" Izbica	1	4	brak
6.	Żółkiewka	Pani G. Szatkowska, Chłaniów 94	Wodociąg lokalny sklep spożywczy Chłaniów	0,1	4	brak
7.	Żółkiewka	Pani M. Dutkowska, Wola Żółkiewska 10	wodociąg lokalny Gospodarstwo Rolne Wola Żółkiewska	13	12	brak
8.	Krasnystaw	Pani Urszula Bobrzycka, Czarnoziem 52c	wodociąg lokalny Gospodarstwo Ogrodnicze Czarnoziem	5	0	brak
9.	Izbica	Pan Tomasz Gomułka, Kryniczki 53	wodociąg lokalny Gospodarstwo Rolne Kryniczki	1	8	brak
10.	Krasnystaw	Pan Grzegorz Czaban, Krasnystaw, ul. Waręckich	wodociąg lokalny Gospodarstwo Ogrodnicze Waręckich	1	0	brak
11.	Fajslawice	Sklep spoż. Fajslawice 5, p. R. Idzik	wodociąg lokalny Sklep spoż. Fajslawice 5	3,5	16	brak
12.	Fajslawice	Pan Piotr Idzik, Suchodoły 130	wodociąg lokalny plantacja Malin Suchodoły	1	0	brak
13.	Izbica	Pan Rafał Łagoda Tarczyniechy Trzecie	Wodociąg lokalny Gospodarstwa rolnego	1,2	4	brak
14.	Łopiennik Górny	Pani Jadwiga Kowalczyk Łopiennik Górny	Wodociąg lokalny Baru Pauza pod lasem	0,1	0	brak
15.	Żółkiewka	Pan Andrzej Dłużniewski Koszarsko 42	Wodociąg lokalny gospodarstwa rolnego	1	2	brak

W 2023 roku prowadzono nadzór nad jakością wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Nadzorem były objęte wszystkie zewidencjonowane wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz wszystkie ujęcia indywidualne, z których woda wykorzystywana jest w ramach działalności gospodarczej i w podmiotach działających na rynku spożywczym. Kontrole jakości wody przeprowadzane były zgodnie z harmonogramem zaakceptowanym przez Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Częstotliwość poboru próbek wody ustalono na podstawie produkcji dobowej wody oraz kryteriów zakwalifikowania wodociągu do kontroli jakości wody obejmujących historyczne wyniki badania wody, wiek wodociągu, budowę i rozległość sieci, zidentyfikowane zagrożenia, procesy uzdatniania wody. Próbkę do badań pobierane były w stałych punktach poboru – punktach zgodności uzgodnionych z właścicielami i administratorami urządzeń wodociągowych. Zakres badań obejmował parametry fizykochemiczne i mikrobiologiczne zgodnie z załącznikiem nr 2 do ww. rozporządzenia.

Badania przeprowadzały:

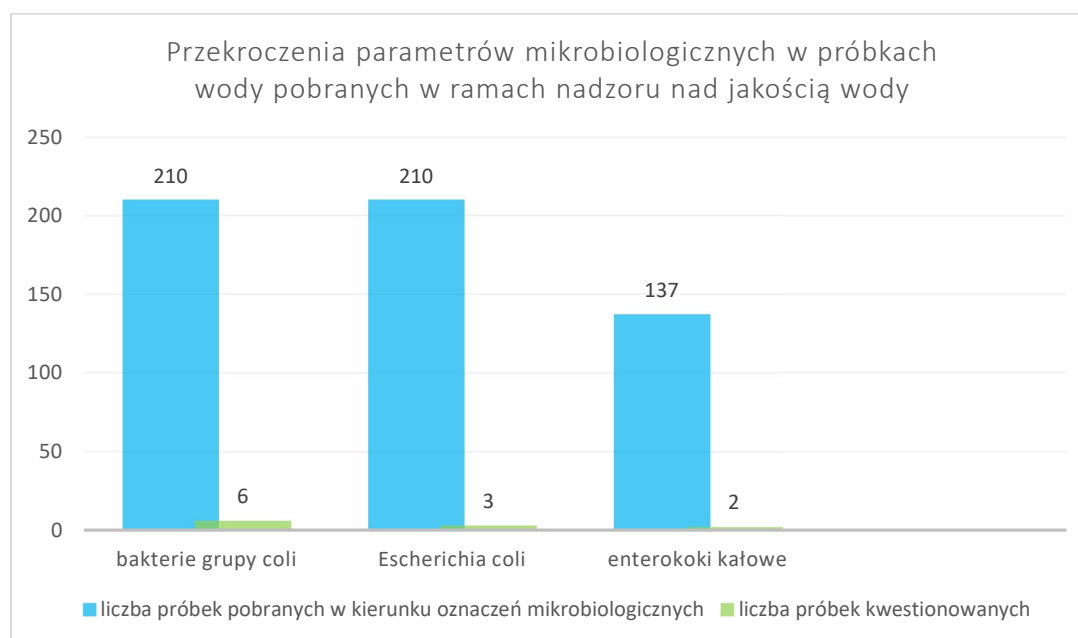
- Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie: badania parametrów grupy A, obejmujące swym zakresem parametry wskaźnikowe sygnalizujące ewentualne nieprawidłowości - bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C, smak, zapach, barwa, mętność, przewodność elektryczna,

odczyn, niektóre parametry grupy B – metale ciężkie, azotany, jon amonowy, twardość wody azotyny;

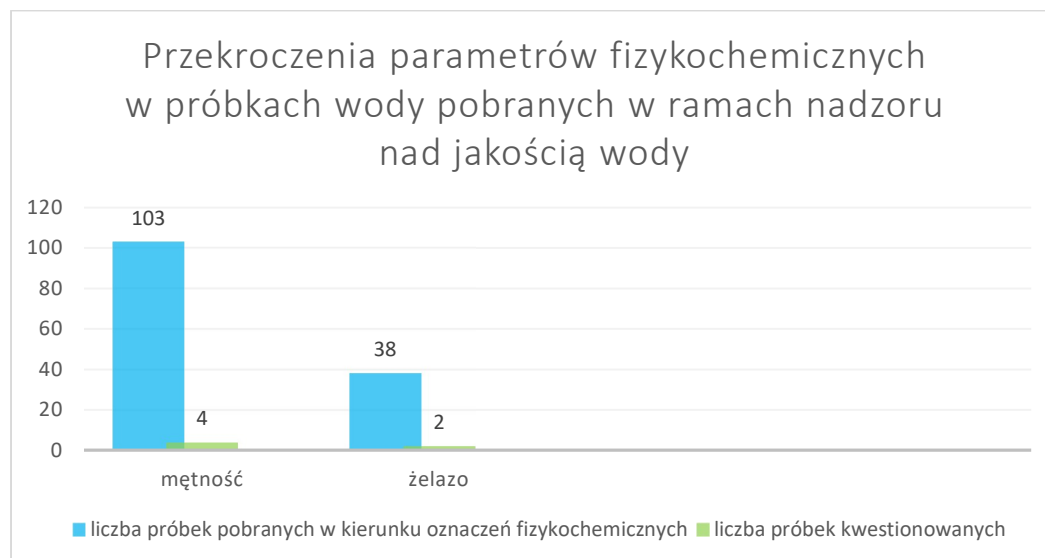
- Dział Laboratoryjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie: wybrane pozostałe parametry grupy B (które nie są wykonywane przez Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie) – m.in. bromiany, pestycydy, cyjanki, benzen, uboczne produkty dezynfekcji wody.

W 2023 r. pobrano do badań w ramach nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia 240 próbek wody z urządzeń wodociągowych powiatu krasnostawskiego; zakwestionowano 11 próbek wody.

Wykres 3. Liczba próbek wody pobranych w kierunku oznaczeń mikrobiologicznych oraz próbki zakwestionowane

Wykres 4. Liczba próbek wody pobranych w kierunku oznaczeń fizykochemicznych oraz próbki zakwestionowane

Sekcja Higieny Komunalnej sprawowała również nadzór nad wywiązywaniem się podmiotów z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym harmonogramem. Harmonogramy te, w zakresie badanych parametrów, częstotliwości badań, a także punkty poboru (punkty zgodności) zostały uzgodnione z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Krasnymstawie. Właściciele i administratorzy obiektów wodociągowych przeprowadzali badania terminowo i przekazywali wyniki tych badań.

W trakcie 2023 r. wydano 8 decyzji stwierdzających brak przydatności wody do spożycia przez ludzi, z czego 3 dotyczyły wodociągów zakwalifikowanych do grupy z § 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W 2022 roku takich decyzji wydano 9, w 2021 - 16, w 2020 – 12, w 2019 – 3. Brak przydatności wody do spożycia w 2023 r. stwierdzano ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki kałowe).

Prowadzone działania w przypadku stwierdzenia braku przydatności wody do spożycia w wodociągu zbiorowego zaopatrzenia lub wodociągu lokalnego - innego podmiotu zaopatrującego w wodę to:

- Wydawanie decyzji nakazowych z rygorem natychmiastowej wykonalności – wydano 8 decyzji o braku przydatności wody do spożycia nakazujących unieruchomienie wodociągu do czasu uzyskania pozytywnych wyników badań mikrobiologicznych wody i zezwolono na utrzymywanie instalacji wodociągowej w ruchu jedynie w celu dokonania skutecznej dezynfekcji i płukania wewnętrznej instalacji wodociągowej oraz korzystania z wody wyłącznie do spłukiwania toalet.
- Wydawanie komunikatów o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi – razem z 5 decyzjami były opracowywane i wydawane komunikaty o jakości wody;

po stwierdzonej przydatności wody do spożycia również były wydawane komunikaty, które przekazywano podmiotom odpowiedzialnym w celu rozpowszechnienia. Komunikaty te były umieszczane na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, facebooku a także przesyłane do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Lublinie i umieszczane na stronie internetowej WSSE Lublin.

- Współpraca z samorządami, przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi, właścicielami/zarządcami indywidualnych ujęć wody poprzez konsultowanie przeprowadzanych działań naprawczych, ustalanie punktów poboru wody do badań po przeprowadzonych działaniach naprawczych.
- Przeprowadzenie kontrolnych badań jakości wody po przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Tabela 4. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, w których stwierdzono brak przydatności wody do spożycia w 2023 roku

Lp.	Nazwa wodociągu	Wykaz miejscowości (nazwa miejscowości gmina) zaopatrywanych przez wodociąg	Wskaźniki, dla których stwierdzono wartości nie odpowiadające	Czas występowania przekroczenia
1.	WZZ Łany	Łany, Zastawie Kolonia gm. Krasnystaw	Enterokoki	5 dni
2.	WZZ Siedliska	Dziecinin nr 1-10, Fajstawice z wyłączeniem od nr 1 do nr 7 b i od nr 24 do nr 42, Ksawerówka, Marysin, Siedliska Drugie, Siedliska Pierwsze, Suchodoły i Wola Idzikowska, gm. Fajstawice	Bakterie grupy coli	3 dni
3.	WZZ Olesin	Olesin, Bobrowe, gm. Gorzków	Escherichia coli	Po 6 dni (parametr był dwukrotnie przekraczany w 2023 r.)

Tabela 5. Wodociągi lokalne - inne podmioty zaopatrujące w wodę, w których stwierdzono brak przydatności wody do spożycia w 2023 roku

Lp.	Nazwa wodociągu	Wykaz miejscowości (nazwa miejscowości gmina) zaopatrywanych przez wodociąg	Wskaźniki, dla których stwierdzono wartości nie odpowiadające normom	Czas występowania przekroczenia
1.	WL DPS Filia Bzowiec	Mieszkańcy DPS Filii Bzowiec	Bakterie grupy coli	26 dni (na czas działań naprawczych przełączony na WZZ Gruszka Duża, Przepompownia Bzowiec)

2.	WL Gospodarstwa Ogrodniczego, ul. Waręckich	-	Bakterie grupy coli	5 dni
3.	WL Plantacja Malin Suchodoły 130	-	Bakterie grupy coli	Gospodarstwo przełączone na WZZ Siedliska
4.	WL Gospodarstwa Rolnego Koszarsko 42	-	Bakterie grupy coli	9 dni

W trakcie 2023 r. nie wydawano decyzji o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi, podczas gdy w 2022 r. wydano 5 takich decyzji. Notowano incydentalne przekroczenia żelaza i mętności, które nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia konsumentów. W takich przypadkach podejmowano niezwłocznie działania naprawcze przez podmioty odpowiedzialne za jakość wody, które skutkowały poprawą jakości, co w każdym przypadku zostało potwierdzone sprawdzającymi badaniami wody.

W 2023 r. nie zgłaszano reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody na obszarze objętym nadzorem.

W 2021 roku wydano decyzję udzielającą zgody na odstępstwo od wymagań określonych w części B załącznika nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) dla jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dostarczanej przez wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę Orchowiec gm. Gorzków na okres 3 lat tj. do 21.12.2024 r. dotyczących parametru azotany, ustalając na ten okres maksymalną dopuszczalną wartość tego parametru do 95 mg/l. Wartość wymagana prawnie nie może przekroczyć 50 mg/l wody.

Decyzja ta została wydana na wniosek Gminy Gorzków w związku z utrzymującymi się przekroczeniami parametru azotany w wodzie dostarczanej przez wodociąg Orchowiec.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydając powyższą decyzję, oparł się na opinii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH Państwowego Instytutu Badawczego, która stwierdzała, że z uwagi na niewielkie przekroczenie wartości parametrycznej dla azotanów w wodzie z omawianego wodociągu może być ona wykorzystywana przez pozostałe grupy konsumentów (z wyjątkiem niemowląt do 3. miesiąca życia) do celów spożywczych, pod warunkiem jednak, że czas trwania narażenia na podwyższone stężenia azotanów w wodzie będzie możliwie jak najkrótszy i ograniczony do okresu niezbędnego do przeprowadzenia działań naprawczych. Zasadniczo, nie powinien on trwać dłużej niż 3 lata, ograniczenie czasu narażenia jest głównym czynnikiem zmniejszającym zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie, mając na względzie bezpieczeństwo konsumentów zwiększył częstotliwość badania wody z tego wodociągu, przede wszystkim w zakresie azotanów, azotynów, jonu amonowego oraz parametrów mikrobiologicznych. W trakcie 2023 r. wydano 7 komunikatów o jakości wody dostarczanej przez wodociąg Orchowiec.

Zgodnie z § 20 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), monitorowane i weryfikowane jest wywiązywanie się Gminy Gorzków z określonych w udzielonej zgodzie na odstępstwo obowiązków mających na celu zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody, w tym wywiązywanie się z realizacji harmonogramu działań naprawczych. Gmina Gorzków w 2023 roku prowadziła badania jakości wody z wodociągu Orchowiec zgodnie z harmonogramem uzgodnionym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Krasnymstawie, uwzględniającym nakazy określone w decyzji udzielającej zgody na odstępstwo. Gmina Gorzków, zgodnie z nakazami decyzji, co 3 miesiące od dnia złożenia wniosku o udzielenie zgody na odstępstwo, przekazuje Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Krasnymstawie oraz Wojewodzie Lubelskiemu szczegółowe sprawozdanie z podejmowanych działań naprawczych wraz z działaniami planowanymi do podjęcia w następnym okresie sprawozdawczym. Do końca 2023 roku do PSSE w Krasnymstawie wpłynęło 8 takich sprawozdań.

Wyniki badania próbek pobieranych z wodociągu Orchowiec w styczniu i we wrześniu 2023 r. wykazały zawartość azotanów poniżej 50 mg/l, a więc były zgodne z wymaganiami prawnymi. Natomiast wyniki badań próbek pobieranych w marcu, maju, czerwcu, sierpniu i w listopadzie 2023 roku były zgodne z wymaganiami określonymi w przedmiotowej decyzji i nie przekraczały wartości 63,2 mg/l.

We wrześniu 2023 roku została zakończona modernizacja Stacji Ujęcia Wody w Orchowcu. Zadanie to było głównym i najważniejszym punktem planu naprawczego, mającego na celu doprowadzenie jakości wody dostarczanej przez wodociąg Orchowiec do zgodnej z wymaganiami określonymi dla azotanów. Obecnie trwają prace nad ustawieniem parametrów uzdatniania oraz wpracowaniem złoża uzdatniającego.

W 2023 r. wydano 20 ocen higienicznych na materiały i wyroby stosowane do uzdatniania wody oraz dwukrotnie zweryfikowano materiały i wyroby stosowane do dystrybucji wody.

Oceniono stan sanitarno-higieniczny 12 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (30 % wodociągów w ewidencji) oraz 4 indywidualne ujęcia wody. Właściwy stan sanitarny stwierdzono w 10 obiektach wodociągowych, w przypadku dwóch urządzeń wodociągowych wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Na koniec 2023 roku stan sanitarno-techniczny wszystkich skontrolowanych wodociągów oceniono jako spełniający wymagania sanitarne.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY CIEPŁEJ

Nadzór nad jakością wody ciepłej prowadzony jest przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294), który stanowi, że do badania ciepłej wody zobowiązane są podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-

powietrzny. W 2023 r. przeprowadzono kontrolę jakości wody ciepłej w podmiocie leczniczym i w 2 obiektach użyteczności publicznej. Pobrano do badań łącznie 16 próbek wody, przekroczeń nie stwierdzono.

Prowadzono również nadzór nad przeprowadzaniem kontroli wewnętrznej jakości wody ciepłej przez obiekty zobowiązane do takiej kontroli. W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajduje się 41 obiektów zobowiązanych do wykonywania takich badań (39 obiektów w 2022 roku, 35 obiektów w 2021 roku):

podmioty lecznicze - 4,
domy pomocy społecznej (z filiami) – 8,
hotele i pozostałe obiekty noclegowe – 6,
placówki oświatowe - 13,
inne (areszt śledczy, stadiony sportowe, klub fitness) - 10.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał 4 decyzje stwierdzające średnie skażenie pałeczkami *Legionella* sp. instalacji wody ciepłej w 3 obiektach. Po przeprowadzonych przez właścicieli lub administratorów obiektów działaniach naprawczych, jakość wody ciepłej uległa poprawie w 2 obiektach, a jedno postępowanie toczy się od drugiej połowy grudnia 2023 r. w podmiocie leczniczym.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY NA PŁYWALNIACH

W ewidencji prowadzonej przez Sekcję Higieny Komunalnej znajdują się dwie kryte pływalnie. Jednakże od lutego 2023 r. trwa generalny remont pływalni zarządzanej przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krasnymstawie. Drugi obiekt, Aqua Maestro przez większość roku 2023 (od lutego do listopada) również był nieczynny. W trakcie udostępniania, użytkownicy obiektu, który ponownie został uruchomiony w listopadzie 2023 r. byli informowani o jakości wody za pomocą komunikatów umieszczanych w widocznym miejscu w obiekcie.

OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2023 r. znajdowało się 275 obiektów użyteczności publicznej. Są to: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, obiekty hotelarskie, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, dworce autobusowe i kolejowe, tereny rekreacyjne, domy pogrzebowe, cmentarze i inne.

W 2023 r. przeprowadzono 156 kontrole w 114 obiektach (w 2022 r. przeprowadzono 117 kontroli w 77 obiektach, w 2021 r. przeprowadzono 74 kontrole w 59 obiektach, w 2020 r. przeprowadzono 99 kontroli w 56 obiektach, a w 2019 r. przeprowadzono 128 kontroli w 96 obiektach). W 2023 r. wydano 14 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości.

Tabela 6. Obiekty użyteczności publicznej, w których stwierdzono nieprawidłowości w latach 2019-2023

Rok	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości	% obiektów w których stwierdzono nieprawidłowości
2019	231	96	14	14,58
2020	246	56	7	12,50
2021	254	59	9	15,25
2022	264	77	9	11,69
2023	275	114	21	18,42

Ustępy publiczne

Do grupy ustępów publicznych zaliczono podobnie jak w roku ubiegłym ustęp skanalizowany stały w Krasnymstawie, ustępy tymczasowe typu TOI -TOI w Krasnymstawie, Gorzkowie, Izbicy. W 2023 r. objęto nadzorem sanitarnym ustępy tymczasowe typu TOI -TOI w Fajslawicach, Kraśniczynie, Żółkiewce. Na ustawienie kabin typu TOI TOI na terenach skanalizowanych gminy/miasta posiadają zgodę Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie.

Gminy i Miasta, na których terenie ustawiono kabiny, posiadają umowy ze specjalistycznymi firmami, które obejmują serwis kabin sanitarnych (opróżnianie i odkażanie zbiornika na fekalia, mycie i odkażanie kabin).

Do grupy ustępów ogólnodostępnych zaliczono ustępy usytuowane przy innych obiektach (Galeria Handlowa, stok Bobliwo).

W trakcie 2023 r. skontrolowano 6 obiektów tego typu. Podczas kontroli poddawano ocenie stan sanitarno-higieniczno-techniczny obiektów oraz ich wyposażenia, gospodarkę odpadami i ściekami. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Domy Pomocy Społecznej i inne jednostki

Liczba obiektów w tej grupie nie uległa zmianie w stosunku do roku 2022. Do Domów Pomocy Społecznej zaliczone są cztery podmioty: DPS w Krasnymstawie z filiami w: Stężycy Nadwieprzańskiej, Bzowcu i Ostrowie Krupskim, DPS w Surhowie, DPS w Bończy oraz DPS w Żułowie. Do innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej zaliczone są: Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy w Krasnymstawie. W 2023 r. kontroli poddano 5 placówek. W obiektach kontrolowano stan sanitarno - techniczny pomieszczeń, postępowanie z bielizną, postępowanie z odpadami, postępowanie z odpadami medycznymi (w DPS -ach, w których są gabinety pielęgniarstwa), zaopatrzenie w środki do dezynfekcji. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły stanu sanitarno-higieniczno-technicznego pomieszczeń oraz ich wyposażenia. W 1 obiekcie, skontrolowanym w grudniu 2023 r., trwa postępowanie administracyjne, natomiast w drugim obiekcie, stwierdzone

podczas kontroli nieprawidłowości zostały bezzwłocznie usunięte, w związku z czym wydano decyzję umarzającą w całości wszczęte postępowanie.

Obiekty hotelarskie

Do tej grupy obiektów zaliczono: 2 hotele, pole namiotowe na Błoniach w Krasnymstawie oraz 23 inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie (pokoje noclegowe, gospodarstwa agroturystyczne).

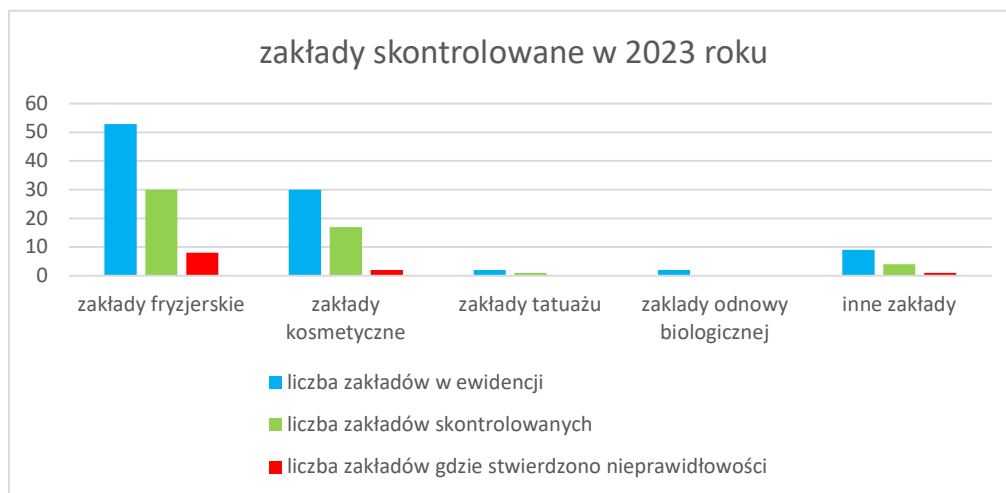
Przeprowadzono 3 kontrole obiektów tego typu. Stan sanitarno – porządkowy pomieszczeń oraz ich wyposażenia, procedury sprzątanania, poprawność przechowywania sprzętu porządkowego, postępowanie z bielizną czystą i brudną, postępowanie z odpadami komunalnymi w skontrolowanych obiektach oceniono jako prawidłowe.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajduje się 96 obiektów świadczących usługi tego typu (zakłady fryzjerskie – 53, zakłady kosmetyczne – 30, zakłady tatuażu – 2, zakłady odnowy biologicznej – 2, inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług – 9). W stosunku do 2022 roku przybyło 6 obiektów. Skontrolowano 52 zakłady, w 11 stwierdzono nieprawidłowości. W pięciu zakładach fryzjerskich, w których stwierdzono nieprawidłowości podczas kontroli sanitarnej nie wszczynano postępowania administracyjnego, gdyż zostały one bezzwłocznie usunięte.

W trakcie kontroli sprawdzano stan sanitarno-higieniczno-techniczny kontrolowanych pomieszczeń oraz ich wyposażenia, wdrożenie procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, obecność deklarowanych środków do dezynfekcji, postępowanie z bielizną i odpadami. W kontrolowanych obiektach stosowane są narzędzia i przybory głównie jednorazowego użytku, bielizna również głównie jednorazowego użytku. W trakcie kontroli zakładów wyposażonych w autoklawy, szczególną uwagę zwracano na odpowiednie zorganizowanie stanowiska do sterylizacji i poprawność korzystania z tych urządzeń, a także dokumentowania przeprowadzanych kontroli skuteczności procesów sterylizacji. W 2023 r. 27 zakładów, w których prowadzone są usługi kosmetyczne wyposażonych było w autoklawy.

Wykres 5. Zakłady skontrolowane w 2023 roku

Dworce autobusowe

Pod nadzorem sekcji znajdują się 4 dworce autobusowe. W 2023 r. do grupy dworców autobusowych zaliczono dworzec w Krasnymstawie przy ul. Cicha i Podwale ze względu na rozszerzenie infrastruktury o ustęp i poczekalnię. W 2023 r. skontrolowano 2 obiekty. W trakcie kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno – techniczny pomieszczeń dworcowych ze szczególnym uwzględnieniem sanitariatów dworcowych, stanowisk odjazdu, postępowanie z odpadami. W związku z brakiem ciepłej wody w sanitariatach na skontrolowanych dworcach prowadzone były postępowania administracyjne.

Dworce i stacje kolejowe

W ewidencji sekcji Higieny Komunalnej znajduje się 5 stacji kolejowych. W 2023 roku nie przeprowadzono kontroli obiektów z tej grupy.

Tereny rekreacyjne

Do tej grupy obiektów zaliczono piaskownice, skwery i parki z fontannami lub/i infrastrukturą inną (sportową, rekreacyjną), amfiteatry. W stosunku do 2022 roku liczba obiektów uległa zmianie – zmniejszyła się o jeden, a mianowicie dwa obiekty zlikwidowano, a objęto nadzorem obiekt związany z obsługą szlaku Green Velo.

W ramach przeprowadzonych kontroli skontrolowano m.in. 15 piaskownic z placami zabaw dla dzieci (cztery będące pod zarządem Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Krasnymstawie, siedem będących pod zarządem Krasnostawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, trzy piaskownice będące własnością Spółdzielni Mieszkaniowej Cukrownik w Siennicy Nadolnej i jedną piaskownicę będącą własnością Miasta i Gminy Izbica). Wszystkie obiekty w dobrym stanie sanitarno-higieniczno-technicznym, z tablicami ostrzegawczo-informacyjnymi, piasek wizualnie czysty, wymieniany przed sezonem i uzupełniany w trakcie

sezonu (sprawdzano faktury za zakup piasku). Place ogrodzone. Przy placach kosze na odpady komunalne. W trakcie kontroli sprawdzano faktury za zakup piasku.

Pozostałe skontrolowane obiekty pod względem sanitarno-higieniczno-technicznym obiektów i ich wyposażenia bez zastrzeżeń. Gospodarka odpadami właściwa. Przy fontannie oznakowanie, że woda nie nadaje się do mycia i picia, informacja o zakazie wchodzenia do fontanny.

Cmentarze

Na obszarze powiatu krasnostawskiego znajduje się 26 cmentarzy, które są objęte nadzorem sekcji Higieny Komunalnej. Zakres kontroli cmentarzy to przede wszystkim gospodarka odpadami pochodzącymi z cmentarza, gdyż w tym zakresie stwierdzanych jest najwięcej nieprawidłowości, stan porządkowy cmentarzy, dostęp do wody – zabezpieczenia w przypadku studni kopanych, stan sanitarny ubikacji znajdujących się przy cmentarzach. Skontrolowano 10 cmentarzy, przeprowadzono 10 kontroli, w toku są 3 postępowania administracyjne dotyczące m.in. gospodarki odpadami pochodzącymi z cmentarza oraz stanem sanitarno-higieniczno-technicznym ogrodzeń cmentarzy. Wiele cmentarzy w naszym powiecie ma już uregulowaną gospodarkę odpadami pochodzącymi z cmentarza, jednak w dalszym ciągu jest to zagrożenie, które wymaga właściwych rozwiązań.

Domy przedpogrzebowe

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego znajdują się 2 obiekty tego typu. W 2023 roku przeprowadzono kontrolę w jednym z tych obiektów. Obiekt wyposażony w chłodnię, salę do przechowywania i przygotowania zwłok, salę pożegnań, pomieszczenia biurowe, sanitariaty, pomieszczenia magazynowe, pomieszczenie socjalne. Obiekt posiada opracowane procedury postępowania z odpadami, procedury mycia i dezynfekcji środków transportu do przewozu zwłok, procedury wdrożone poprawnie. Obiekt Domu przedpogrzebowego i jego wyposażenia we właściwym stanie sanitarno-higieniczno-technicznym, postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi prawidłowe.

Inne obiekty

Ta grupa obiektów obejmuje: apteki – 21, plac targowy – 1, stadiony, hale sportowe - 10, sale zabaw - 2, kino, muzeum – 2, przystanki PKS – 10, stacje paliw – 9, magiel – 1, pralnia, - 1, impreza Chmielaki Krasnostawskie – 1.

Skontrolowano 17 obiektów z tej grupy, wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie nieprawidłowości, jedno z postępowań trwa nadal, a zakończono jedno postępowania administracyjne wszczęte w 2022 roku.

Stan sanitarny środków transportu

W 2023 r. skontrolowano 5 autobusy komunikacji publicznej, 4 samochody do przewozu chorych, 3 samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich.

W trakcie kontroli sprawdzano zagadnienia dotyczące stanu sanitarnego wnętrza i wyposażenia skontrolowanych pojazdów, przeprowadzenia procesów sprzątnięcia, mycia i dezynfekcji samochodów, skontrolowano zagadnienia dotyczące postępowania z odpadami. W pojazdach do transportu medycznego szczególną uwagę zwrócono na wdrożenie procedur dotyczących dezynfekcji pojazdów, postępowania z bielizną i postępowania z odpadami medycznymi. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Informacja o aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych obiektach.

W skontrolowanych 2023 r. obiektach obowiązuje zakaz palenia, w obiektach w widocznych miejscach jest wywieszane oznakowanie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych. W trakcie czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości, które mogłyby stanowić naruszenie ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 700).

Podsumowanie

1. Priorytetem w pracy sekcji w 2023 roku był nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz urządzeniami wodociągowymi, kontrole obiektów ogólnodostępnych, takich, z których korzysta znaczna liczba osób, a także zakładów świadczących usługi z branży beauty.
2. W stosunku do lat ubiegłych zmniejszyła się liczba wydanych decyzji stwierdzających brak przydatności wody do spożycia. W 2021 roku wydano 16 decyzji o braku przydatności do spożycia, 6 o warunkowej przydatności do spożycia i 1 decyzji udzielającej zgody na odstępstwo od wymagań dla jakości wody w zakresie parametru azotany, podczas gdy w 2022 roku decyzji o braku przydatności wody do spożycia wydano 9, a o warunkowej przydatności 6, natomiast w 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał 8 decyzji o braku przydatności wody do spożycia. Decyzje te dotyczyły 3 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, pozostałe - ujęć indywidualnych. Powyższe dane mogą pozwolić na stwierdzenie, że został wzmożony nadzór nad wodociągami prowadzony przez zarządców wodociągu na terenie powiatu krasnostawskiego poprzez stałe monitorowanie pracy urządzeń wodociągowych, bezzwłoczne działania w przypadku notowanych przekroczeń parametrów wskaźnikowych, jak również, w przypadku Urzędów Gmin, starania w rozwiązywaniu problemów związanych z gospodarką ściekową na obszarach sąsiadujących z czynnymi i nieużytkowanymi ujęciami wody. Woda dostarczana przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w powiecie krasnostawskim w 2023 roku była bezpieczna dla konsumentów pod względem zdrowotnym

3. Zmalała również w stosunku do lat ubiegłych liczba stwierdzanych przekroczeń bakterii Legionella sp. w instalacjach wody ciepłej. Można przypuszczać, że wynika to ze wzrostem świadomości właścicieli i zarządców obiektów a także wiedzy o znaczeniu prowadzenia nadzoru i konserwacji wewnętrznych instalacji ciepłej wody, monitorowania temperatury wody ciepłej, czyszczenia instalacji.
4. Problemem z jakim spotykają się pracownicy podczas bieżącej pracy jest brak w powiecie, a szczególnie w miastach powiatu szaleatów publicznych. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach ((Dz.U. z 2023 r. poz. 1469 ze zm.) gminy zapewniają budowę, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z innymi gminami szaleatów publicznych i gminy powiatu krasnostawskiego wypełniają to zadanie poprzez ustawianie kabin tymczasowych. Jednakże stałe szaleaty zaopatrzone w bieżącą wodę i kanalizację, z pewnością poprawiłyby wizerunek naszych miast.
5. W przypadku nadzoru nad zakładami związanymi z branżą beauty, dużym utrudnieniem jest brak aktualnego aktu prawnego określającego szczegółowe wymagania sanitarno-higieniczne jakim powinny odpowiadać zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu oraz odnowy biologicznej. Wiele zakładów tego typu w swojej działalności dąży do poprawy funkcjonalności i estetyki posiadanych pomieszczeń oraz standardu świadczonych usług, jednak zagadnienia dotyczące właściwego przeprowadzania procesów dezynfekcji, sterylizacji narzędzi i dekontaminacji wciąż budzą wiele wątpliwości. W trakcie kontroli ww. obiektów zwracano szczególną uwagę na właściwe opracowanie, wdrożenie i stosowanie procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Jednocześnie obserwowana jest duża świadomość osób prowadzących gabinety fryzjerskie i kosmetyczne i osób w nich pracujących, co wyraża się m.in. poprzez usuwanie na bieżąco lub w terminach wyznaczonych w postępowaniu administracyjnym stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości. Część zakładów jest wyposażona w urządzenia do przeprowadzania procesów sterylizacji.

6. Ocena stanu sanitarnego pionu Higieny Żywności i Żywienia

W roku 2023 w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie, ujęto 5168 zakładów (w 2022 r. było 4912 zakładów), w tym 5157 zakładów żywnościowo-żywnościowych, 1 wytwórnię materiałów do kontaktu z żywnością oraz 10 obiektów obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością. Wśród zakładów żywnościowo-żywnościowych nadzorem objęto 4615 zakładów produkcji żywności (w 2022 r. było 4375 zakładów produkcji żywności), w tym 34 zakłady produkcyjne, do których zaliczane są: 1 wytwórnia lodów, 1 automat do lodów, 9 piekarni, 7 ciastkarni, 1 browar, 1 zakład zbożowo-młynarski, 1 wytwórnia octu, 1 cukrownia, 2 producentów żywności w warunkach domowych oraz 10 innych wytwórni żywności oraz 4581 podmiotów produkcji pierwotnej i działań powiązanych. Ponadto nadzorem objęto 378 zakładów obrotu żywnością, 95 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego oraz 69 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W ramach prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w roku 2023 skontrolowano 454 obiekty (w 2022 r. skontrolowano 279 zakładów), w których łącznie przeprowadzono 629 kontroli (w 2022 r. przeprowadzono 426 kontroli). W obiektach objętych nadzorem na rok 2023 zaplanowano 440 kontroli. W procesie planowania uwzględniano ogólną ocenę potencjalnego ryzyka w zakresie bezpieczeństwa i jakości zdrowotnej, na które mogła być narażona żywność podczas produkcji lub w obrocie, rodzaj asortymentu produkowanego lub wprowadzanego do obrotu, przeznaczenie żywieniowe produktu, wielkość zakładu, ocenę realizacji zasad dobrej praktyki higienicznej GHP, dobrej praktyki produkcyjnej GMP oraz zasad systemu HACCP w zakładach produkcji i obrotu żywnością oraz proponowaną częstotliwość kontroli dla danego zakładu ustaloną na podstawie oceny ryzyka. W roku sprawozdawczym zgodnie z planem skontrolowano 379 obiektów, co stanowi 86% realizacji planu kontroli.

W roku 2023 w ramach prowadzonego nadzoru w skontrolowanych zakładach przeprowadzono następujące kontrole:

- 397 kontroli kompleksowych, w tym 377 kontroli kompleksowych wynikających z planu kontroli oraz 20 kontroli nieplanowanych m. in. kontrole podczas wycieczki letniej oraz zimowego dzieci i młodzieży, kontrole środków transportu należących do zatwierdzonych zakładów i stanowiących ich część;
- 93 kontrole sprawdzające wykonanie zaleceń wynikających z decyzji i/lub protokołów kontroli sanitarnych;
- 64 kontrole tematyczne, w tym 2 kontrole tematyczne planowane w aptekach; kontrole tematyczne dotyczyły głównie oceny zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności pobieranej w ramach urzędowej kontroli żywności do badań laboratoryjnych, oceny warunków przechowywania wód butelkowanych i napojów w okresie letnim oraz oceny ich oznakowania, a także oceny oznakowania środków spożywczych, w tym suplementów diety oraz żywności dla określonych grup;
- 47 kontroli zakładów w zakresie oceny zgodności z obowiązującym prawem żywnościowym, w związku ze złożonymi wnioskami o zatwierdzenia zakładów i wpis do rejestru zakładów

podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz w związku ze złożonymi wnioskami o zatwierdzenie zakładu w rozszerzonym zakresie działalności;

- 28 kontroli interwencyjnych, w tym 10 kontroli w związku ze zgłoszeniami w ramach systemu RASFF i prowadzonymi postępowaniami w tym zakresie, 2 kontrole interwencyjne w związku z prowadzonym dochodzeniem w ognisku zatrucia pokarmowego, 2 kontrole w zakresie oceny warunków sprzedaży owoców miękkich i ich pochodzenia, 1 kontrolę w sklepie spożywczym w związku z otrzymanym nieprawidłowym wynikiem badań próbki pobranej w ramach urzędowej kontroli, 1 kontrola interwencyjna w stołówce szkolnej w związku z informacją dotyczącą nieprawidłowości w jadłospisie (brak obecności ryby co najmniej raz w tygodniu) oraz 12 kontroli w związku ze zgłoszeniami konsumentów dotyczącymi m. in. niewłaściwej jakości wprowadzanych o obrotu środków spożywczych (nieświeże mięso i przetwory mięsne, produkty po upływie terminu przydatności do spożycia m. in. przetwory mleczne, musy owocowe, przetwory mięsne), obecności ciała obcego w produkcie spożywczym, niewłaściwego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami i owadami (obecność muszek w sklepie, obecność mrówek na stoisku piekarniczym) oraz niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia zakładu, braku przestrzegania higieny przez personel (obecność włosów w obiadach) i niewłaściwej jakości wydawanych obiadów („brudne obiady”), niewłaściwej jakości serwowanej żywności i wystąpienia objawów zatrucia pokarmowego (złe samopoczucie, ból brzucha, biegunka) po spożyciu kebabów pochodzących z zakładów gastronomicznych.

Podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze są zobowiązane do opracowania, wdrożenia i utrzymania stałych procedur na podstawie zasad HACCP tj. Systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli. Wymóg nie ma zastosowania do produkcji podstawowej (pierwotnej) oraz zakładów produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Podmioty produkcji pierwotnej zobowiązane są do opracowania i stosowania Dobrych Praktyk Higienicznych (GHP), natomiast zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością Dobrych Praktyk Produkcyjnych (GMP). Również w części przedsiębiorstw sektora spożywczego, w których nie dokonuje się wytwarzania, przetwarzania czy przygotowywania żywności, procedury HACCP wdrożone są z zachowaniem zasady elastyczności, a wszystkie zagrożenia kontrolowane są poprzez wdrożenie warunków wstępnych tj. Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP) oraz Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP). W małych przedsiębiorstwach, takich jak sklepy i zakłady małej gastronomii, które prowadzą działalność w zakresie sprzedaży środków spożywczych z przewagą środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych lub prowadzą prosty proces przetwórczy, bazujący na półproduktach i gotowych wyrobach, jak to ma miejsce w zakładach typu „fast-food” oraz gdy działalność praktycznie ogranicza się do sprzedaży napojów alkoholowych np. w pijalniach piwa, uznano za wystarczające dla kontroli najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa żywności przestrzeganie instrukcji GHP oraz nadzorowanie etapów przyjęcia towarów i przechowywania środków spożywczych, ze szczególnym uwzględnieniem środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie oraz prowadzenie odpowiedniej dokumentacji (zapisy, rejestry). W roku sprawozdawczym zwracano uwagę na funkcjonowanie w obiektach żywnościowo-żywnościowych systemów kontroli wewnętrznej opartych na zasadach systemu HACCP. Oceny stosowanych w zakładach systemów kontroli wewnętrznej dokonywano podczas kontroli kompleksowych, kontroli

tematycznych oraz podczas kontroli interwencyjnych. W odniesieniu do obiektów wykazanych według rejestru zakładów ogółem stwierdzono wdrożenie zasad GHP/GMP w 953 zakładach oraz w 526 zakładach wdrożenie systemu HACCP. Największy odsetek z wdrożonymi systemami kontroli wewnętrznej stanowią zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, w szczególności stołówki szkolne, które utrzymywane są w dobrym stanie sanitarno-technicznym i stałe procedury GHP/HACCP są wdrażane i utrzymywane w tych obiektach. Ponadto wdrożenie zasad GHP uznano w 426 przypadkach producentów prowadzących produkcję pierwotną i działania powiązane.

W wyniku działalności represyjnej w roku 2023 wydano 70 decyzji administracyjnych, w tym 47 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego zakładów, 15 decyzji w związku z nieprawidłowym wynikiem badanej próbki wody pochodzącej z wodociągu gminnego lub indywidualnego i zakazującej stosowania w obiektach wody pochodzącej z tych wodociągów, 3 decyzje zmieniające ostateczną decyzję w zakresie terminu wykonania obowiązków, 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne, 2 decyzje o wygaśnięciu decyzji ostatecznej wydanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie oraz 1 decyzję nakazującą wycofanie kwestionowanej partii produktu. W roku 2023 nie wydawano decyzji unieruchomienia/przerwania działalności całego lub części zakładu oraz zakazu wprowadzania produktu do obrotu. Liczba decyzji w porównaniu z rokiem 2021 i 2022 zmalała, co związane było z mniejszą ilością wydanych decyzji dotyczących nieprawidłowych wyników badanych próbek wody z wodociągów gminnych i indywidualnych.

W roku 2023 nałożono 44 mandaty karne na kwotę 6 550,00 zł. Liczba i kwoty mandatów na przestrzeni lat 2021-2023 kształtują się na podobnym poziomie (w roku 2021 nałożono 45 mandatów na kwotę 5750,00 zł, w roku 2022 nałożono 46 mandatów na kwotę 7050,00 zł). Za kontrole, w wyniku których stwierdzano naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz za kontrole sprawdzające wydawano decyzje opłatowe, w sumie wydano 134 decyzje opłatowe na kwotę 11 119,00 zł. Liczba decyzji opłatowych w porównaniu do roku 2022 kształtuje się na podobnym poziomie (w roku 2022 wydano 140 decyzji opłatowych na kwotę 11325,00 zł), natomiast w porównaniu z rokiem 2021 jest znacznie większa (w roku 2021 wydano 86 decyzji opłatowych na kwotę 6886,00 zł), co wynikało z większej liczby przeprowadzonych rekontroli. W wyniku prowadzonego postępowania egzekucyjnego w roku 2023 wydano 1 tytuł wykonawczy i 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 300,00 zł.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W roku 2023 w obiektach będących pod nadzorem, zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rok 2023”, pobrano łącznie 162 próbki, w tym 160 próbek żywności i 2 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Ponadto poza planem pobrano 1 próbkę żywności oraz 18 próbek wymazów sanitarnych. Próbki żywności badane były w następujących kierunkach: zanieczyszczenia mikrobiologiczne, zawartość metali szkodliwych dla zdrowia, pozostałość pestycydów, zawartość substancji dodatkowych, mikotoksyny, azotany, GMO, zawartość glutenu, WWA, skażenia promieniotwórcze, akryloamid, organoleptyka, zawartość składników mineralnych i znakowanie, zawartość witaminy C i znakowanie, zawartość kofeiny, zawartość Sudanu, napromienianie żywności, alkaloidy tropanowe, alkaloidy sporyszu, alkaloidy pirolizydynowe, znakowanie oraz izolacja i oznaczenie oporności E. coli

opornych na cefalosporyny. Natomiast materiały i wyroby do kontaktu z żywnością badane były w następujących kierunkach: migracja specyficzna ołowiu i kadmu z wyrobu szklanego oraz ocena organoleptyczna wyrobu z tworzyw sztucznych (kubek do napojów zimnych). Liczba próbek pobranych w ramach planu poboru próbek w porównaniu do lat poprzednich jest większa, gdyż w roku 2021 pobrano 147 próbek, natomiast w roku 2022 pobrano 151 próbek.

W roku 2023 wykazano 1 próbkę kwestionowaną, która została pobrana w ramach urzędowej kontroli. Liczba próbek kwestionowanych zmniejszyła się w porównaniu do roku 2022, gdyż w roku 2022 wykazano 2 próby kwestionowane. Przedmiotowa próbka została zdyskwalifikowana z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A w mące żytniej, której producentem była firma spoza terenu powiatu krasnostawskiego. W przedmiotowej próbce żywności poziom Ochratoksyny A wyniósł 8,7 µg/kg i przekracza najwyższy dopuszczalny poziom Ochratoksyny A określony w Rozporządzenia (UE) 2023/915 z dnia 25 kwietnia 2023 r., który dla badanego produktu wynosi 3 µg/kg. Po otrzymaniu wyniku przedstawiciele PPIS w Krasnymstawie przeprowadzili kontrolę interwencyjną w sklepie, w którym pobrano próbkę i w wyniku kontroli ustalono, że w obrocie znajdowało się jeszcze 4 sztuki (po 1 kg) mąki żytniej z kwestionowanym numerem partii. Przedmiotową mąkę zabezpieczono na zapleczu sklepu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie wydał decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności, nakazującą wycofanie z obrotu handlowego zakwestionowaną mąkę. W toku dalszych działań PPIS w Krasnymstawie powiadomił o przedmiotowej sprawie i przekazał sprawozdanie z badań do producenta kwestionowanego produktu oraz przekazał informację o zakwestionowaniu ww. produktu do Państwowego Powiatowego Inspektora, właściwego ze względu na siedzibę producenta. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, w ramach systemu RASFF, formularz powiadomienia dot. przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A w mące żytniej.

W okresie sprawozdawczym na nadzorowanym terenie pobrano do badań laboratoryjnych próbki poza realizacją „Planu pobierania próbek (...) dla PIS na 2023 r. Pobrano 1 próbkę suplementu diety w kierunku oznaczenia zawartości WWA w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego w systemie RASFF i podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej produktu. Próbka została przebadana w Dziale Laboratoryjnym WSSE w Lublinie. W przedmiotowej próbce nie stwierdzono niezgodności w badanym zakresie. Ponadto w związku z prowadzonym dochodzeniem w ognisku choroby przenoszonej drogą pokarmową (*Salmonella enteritidis*) poza planem pobrano 18 próbek wymazów sanitarnych, w tym 4 wymazy sanitarne z rąk personelu i 3 wymazy sanitarne ze sprzętu produkcyjnego w kierunku obecności *Salmonella spp.* w stołówce przedszkolnej działającej w systemie cateringowym oraz 5 wymazów sanitarnych z rąk personelu i 6 wymazów sanitarnych z powierzchni produkcyjnych i sprzętu produkcyjnego w kierunku obecności *Salmonella spp.* oraz ogólnej liczby drobnoustrojów w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego, który produkuje i dostarcza posiłki do ww. stołówki przedszkolnej. W badanych próbkach nie wykryto niezgodności.

W roku 2023, w ramach realizacji przez Państwową Inspekcję Sanitarną oraz Inspekcję Weterynaryjną „Planu działania na rzecz zwalczania rosnącego zagrożenia związanego

z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe”, pobrano 2 próbki żywności: mięso wieprzowe – karkówka bez kości oraz mięso wołowe – kark wołowy, w kierunku izolacji i oznaczenia oporności *Escherichia coli* - szczepy odporne na cefalosporyny oraz *Escherichia coli* - szczepy odporne na karbapenemy. W badanych próbkach nie wykryto niezgodności.

Podczas kontroli obiektów, w których stosowane są tłuszcze do smażenia (m. in. w ciastkarni, w piekarniach z działem ciastkarskim oraz w zakładach gastronomicznych) dokonywano ocen zawartości związków polarnych w tych tłuszczach, metodą szybkich testów OleoTest. Dokonano 18 ocen tłuszczów wykorzystywanych do smażenia. Nieprawidłowości nie stwierdzono – zawartość związków polarnych nie przekraczała 25%.

Współpraca z innymi jednostkami kontrolnymi.

W ramach Planu Działania na rok 2023, realizowanego zgodnie z Porozumieniem z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, zaplanowano 3 obiekty do wspólnych kontroli. Plan wspólnych kontroli został wykonany w 100%. Przeprowadzono 3 wspólne kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej – 1 kontrola gospodarstwa rolnego posiadającego uprawę truskawek przeprowadzona wspólnie z PIS i PIORIN, 2 kontrole plantacji malin, w tym 1 kontrolę przeprowadzoną wspólnie z PIS i PIORIN oraz 1 kontrolę przeprowadzoną wspólnie z PIS, PIORIN i IOŚ. W wyniku przeprowadzanych kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto w ramach realizacji Planu Działania na rok 2023 zaplanowano pobór 1 partii 5 próbek produktów pierwotnych. Plan został wykonany w 100% i podczas wspólnej kontroli z PIORIN pracownicy PIS pobrali do badań 5 próbek produktów pierwotnych: malin. Próbkę została przebadane w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (analit: *E coli β-glukuronidazo-dodatnie*). Żadna próbka nie została zdyskwalifikowana.

W roku 2023 kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną. Współpraca z Powiatowym Inspektoratem Weterynarii w Krasnymstawie, w ramach zawartego porozumienia, obejmowała przeprowadzanie wspólnych kontroli na targowiskach powiatu krasnostawskiego, w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń (ASF). W ramach tej współpracy w roku 2023 przeprowadzono 8 wspólnych kontroli na targowiskach, w tym 1 kontrolę targowiska w zakresie oceny dobrostanu zwierząt w okresie przedświątecznym. Ponadto w roku 2023 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie wpływały informacje od Powiatowych Lekarzy Weterynarii o zakwestionowanych partiach żywności, która znajdowała się w obrocie w obiektach objętych nadzorem przez PPIS w Krasnymstawie. Zgłoszenia dotyczyły wykrycia bakterii *Listeria monocytogenes* w próbkach produktu pn. Kiełbasa zwyczajna oraz bakterii *Salmonella spp.* w próbach mięsa drobiowego. W wyniku przeprowadzanych postępowań wyjaśniających uzyskiwano informacje, że kwestionowane partie ww. produktów zostały sprzedane lub wykorzystane do produkcji przed uzyskaniem informacji o ich zakwestionowaniu.

Ocena stanu sanitarnego bloków żywienia w zakładach służby zdrowia.

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie wpisany jest jeden blok żywienia w szpitalu. Jest to placówka realizująca żywienie pacjentów w formie własnego bloku żywienia zlokalizowanego w strukturze organizacyjnej szpitala - Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie. W skład tej placówki wchodzi również Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Krasnymstawie, którego budynek jest funkcjonalnie połączony z budynkiem, w którym znajduje się blok żywienia szpitala produkujący posiłki również na potrzeby zakładu opiekuńczo-leczniczego. Pomieszczenia kuchenne znajdujące się w budynku zakładu opiekuńczo-leczniczego kontrolowane są podczas kontroli kompleksowej bloku żywienia szpitala. Blok żywienia szpitala posiada opracowane oraz wdrożone instrukcje i procedury z zakresu dobrej praktyki higienicznej GHP, dobrej praktyki produkcyjnej GMP oraz systemu HACCP.

W roku sprawozdawczym w bloku żywienia zostały przeprowadzone 4 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrola kompleksowa planowana, 2 kontrole sprawdzające wykonanie nakazów zawartych w decyzji administracyjnej wydanej w 2022 roku oraz 1 kontrola tematyczna w zakresie oceny sposobu żywienia. W wyniku przeprowadzonych kontroli sprawdzających stwierdzono, że nieprawidłowości zostały usunięte i zostało zakończone toczące się postępowanie administracyjne. Podczas przeprowadzonej kontroli kompleksowej dokonano oceny funkcjonowania zakładu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W bloku żywienia Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie w roku 2023 dokonano dwukrotnie oceny sposobu żywienia pacjentów. W pierwszej ocenie stwierdzono, że błędy wskazane w ocenie z 2022 roku zostały w większości wyeliminowane: zwiększono podaż ryba i/lub przetworów rybnych, białko pełnowartościowe (zwierzęce lub strączkowe) występowało we wszystkich głównych posiłkach, w jadłospisie zawarte były różne produkty węglowodanowe, stwierdzono dużą różnorodność rodzajową produktów zbożowych oraz nie stwierdzono ich powtarzalności, podawane było pieczywo różnego rodzaju: pieczywo mieszane, chleb razowy, bułki grahamki, ilość pieczywa mieszanego została zmniejszona, a zwiększono ilość pieczywa razowego, podano różne rodzaje owoców, które stanowiły dodatek do posiłków głównych i dodatkowych tj. drugich śniadań i podwieczorków, nie stwierdzono powtarzania się zup, codziennie podawana była inna zupa. Jednakże zwrócono uwagę, aby zmniejszać ilość ziemniaków podawanych w drugim daniu i zastępować je innym produktami węglowodanowymi tj. kaszami, makaronami oraz daniami mącznymi typu pierogi, kopytka, pyzy, urozmaicać i zwiększać ilość podawanych warzyw i owoców, aby były dostępne w jeszcze większej ilości podawanych posiłków, z uwzględnieniem ich różnorodności i sezonowości.

Druga ocena sposobu żywienia została dokonana metodą teoretyczną poprzez ocenę jakościową oraz ilościową. W analizie jakościowej wykorzystywano metody punktowe, gdzie ocenie podlega ilość posiłków w ciągu dnia, ilość posiłków zawierających produkty dostarczające białko pochodzenia zwierzęcego, częstotliwość występowania mleka lub serów, warzyw i owoców, warzyw i owoców w postaci surowej oraz częstotliwość występowania razowego pieczywa, kasz i nasion roślin strączkowych i po zsumowaniu punktów jadłospis

otrzymał ocenę dostateczną. Zgodnie z klasyfikacją i oceną oznacza to, że stwierdzono pewne błędy, które można wyeliminować. Dla porównania analizowany jadłospis oceniono według innej metody, w której oprócz składu i liczby posiłków uwzględnione są przerwy między posiłkami. Według tej metody jadłospis został oceniony jako dobry. Ponadto zgodnie z oceną jadłospisu wg Arkusza oceny dekadowej jadłospisu, oceniana dekada uzyskała ocenę końcową zadowalającą. Teoretyczną ocenę ilościową przeprowadzono na podstawie obliczeń wartości odżywczej (energia, składniki odżywcze), ilość produktów zaplanowanych do realizacji jadłospisu (tzw. gramówka) i porównania z zalecaną normą żywienia dla danej grupy ludności. Jadłospis opracowany przez dietetyka bloku żywienia zawiera wyliczenia wartości odżywczej w zakresie: wartość energetyczna (kcal), tłuszcz (g), węglowodany (g), białko (g). Wyliczenia wartości odżywczej obejmują wszystkie posiłki dla diety podstawowej tj. śniadanie, obiad i kolację. Wartość odżywcza wyliczana jest przez dietetyka ilościową metodą teoretyczną na podstawie wyliczeń z raportów magazynowych oraz na podstawie ogólnodostępnej literatury naukowej i publikacji opracowanych przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH). Do weryfikacji okazanych wyliczeń wartości odżywczej w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie wykorzystywano program komputerowy Diety – Żywnienie zbiorowe, w którym na podstawie dostępnej bazy produktów uzyskano dostęp do informacji o wartości odżywczej produktów używanych w podanych przez blok żywienia szpitala recepturach żywieniowych. Poddając analizie i ocenie jadłospis stwierdzono, że nastąpiła pozytywna zmiana w porównaniu z oceną przedstawioną w 2022 r. w zakresie obecności białka pełnowartościowego w głównych posiłkach. Ponadto w porównaniu z ubiegłym rokiem zwiększyła się ilość pieczywa pełnoziarnistego oraz brak jest powtarzalności posiłków czy też składników serwowanych do śniadań i kolacji. Niemniej jednak nie wszystkie błędy zostały wyeliminowane. Do podmiotu prowadzącego blok żywienia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie skierował wystąpienie pokontrolne zawierające uwagi wynikające z oceny jadłospisu. W oparciu o przedstawione wyniki oraz wytyczne Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH) należało zalecić: serwowanie ryb i/lub przetworów rybnych min. 2 razy w tygodniu lub 3 razy w dekadzie, zwiększenie częstotliwości zamiany produktów mięsnych na rośliny strączkowe, tak aby rośliny strączkowe suche podawane były 1-2 razy w tygodniu lub 3 razy w dekadzie, zmniejszenie częstotliwości serwowania ziemniaków, zastępując je produktami węglowodanowymi obejmującymi kasze, ryż, makarony (w szczególności z pełnego przemiału tj. makarony pełnoziarniste, ryż brązowy), komponowanie posiłków ze składników zmniejszających procent energii pochodzącej z tłuszczu oraz zastąpienie tłuszczów zwierzęcych tłuszczami roślinnymi bogatymi w kwasy jedno – i wielonienasycone.

Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego, w tym w jednostkach systemu oświaty

W roku 2023 przeprowadzono 8 teoretycznych oceny sposobu żywienia w nadzorowanych zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego. Oceny dokonano na podstawie jadłospisów dekadowych, które były pobierane z kontrolowanych zakładów podczas przeprowadzanych kontroli kompleksowych. Oceniane jadłospisy pochodziły

z 7 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego: 5 stołówek szkolnych, 1 stołówki w internacie oraz z 1 bloku żywienia w szpitalach.

Oceny sposobu żywienia przeprowadzane były przede wszystkim w sposób opisowy w odniesieniu do ogólnych zasad sposobu żywienia danej grupy ludności. Oceny sporządzano z wykorzystaniem dostępnej literatury naukowej oraz publikacji opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie. Oceny dokonano metodą teoretyczną poprzez ocenę jakościową, której celem jest dostarczenie informacji o jakości żywienia badanej populacji na podstawie ogólnych zasad prawidłowości układania jadłospisów. Jadłospisy dekadowe oceniane były pod względem m. in.: ilości spożywanych posiłków w ciągu dnia, ich składu, częstotliwości spożycia, przerw między posiłkami, rodzaju spożywanych posiłków, sposobu ich przygotowywania. Ponadto przy ocenie niektórych jadłospisów zastosowano teoretyczną ocenę jakościową przeprowadzoną na podstawie obliczeń wartości odżywczej (energia, składniki odżywcze), ilości produktów zaplanowanych do realizacji jadłospisu (tzw. gramówka) i porównania z zalecaną normą żywienia dla danej grupy ludności. Do wyliczeń wykorzystywano program komputerowy Diety – Żywnienie zbiorowe autorstwa firmy ARISCO Sp. z o.o. Program jest przystosowany do współpracy z komputerową bazą danych „Tabele wartości odżywczej produktów spożywczych i potraw” opracowaną przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-Państwowy Zakład Higieny (wydanie IV rozszerzone i uaktualnione). Program wykorzystywany jest do weryfikacji jadłospisów pod kątem wyliczeń wartości energetycznej i składników odżywczych zawartych w produktach i potrawach podawanych w jadłospisach opracowywanych przez nadzorowane zakłady żywienia zbiorowego. Z okazanych wyliczeń oraz dokonanych porównań wynika, że oceniane jadłospisy spełniają w większości wymagania przyjętych norm na poszczególne składniki odżywcze opracowane przez ekspertów Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego-Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PZH) pn. „Normy żywienia dla populacji polskiej i ich zastosowanie” (wydanie z 2020 roku). Porównywano rozkład energii z posiłków uwzględniając ich ilość i stwierdzano, że rozkład energii w analizowanych jadłospisach jest prawidłowy. Oceniano spełnienie norm na energię, ustalone na poziomie zapotrzebowania energetycznego dla badanej populacji. Na podstawie dostępnych danych uznawano, że jadłospisy spełniały wymagania tych norm i poziom wartości energetycznej racji pokarmowej ocenianych jadłospisów kształtował się w granicach zastosowanych norm. Dokonano również oceny prawidłowości procentowego rozkładu składników pokarmowych na energię. Z wyliczeń wynikało, że procentowy udział energii z białka i z węglowodanów był prawidłowy, natomiast w przypadku oceny sposobu żywienia w szpitalu, udział energii z tłuszczu był zbyt wysoki i przekraczał zalecaną normę.

W związku ze stwierdzanymi niezgodnościami w ocenach przedstawiano zalecenia dotyczące dostosowania jadłospisów do odpowiednich wytycznych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w zakresie oceny sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego:

- niewystarczająca podaż ryb i/lub przetworów rybnych,
- zbyt mała różnorodność produktów węglowodanowych,
- zbyt mała ilość tłuszczów roślinnych bogatych w kwasy jedno – i wielonienasycone w posiłkach, zbyt duży udział tłuszczów zwierzęcych, co skutkowało zbyt dużym udziałem energii z tłuszczu w serwowanych posiłkach,

- niewystarczająca podaż warzyw i owoców lub zbyt mała różnorodność w tej grupie produktów,
- brak w niektórych posiłkach produktów będących źródłem pełnowartościowego białka.

W roku 2023, w grupie obiektów żywienia zbiorowego typu zamkniętego w jednostkach systemu oświaty, zewidencjonowano łącznie 49 obiektów, w tym 9 sklepików szkolnych, 26 stołówek szkolnych, 10 stołówek przedszkolnych, 2 stołówki w bursach i internatach oraz 2 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych. Skontrolowano 32 zakłady, w których łącznie przeprowadzono 42 kontrole, w tym 32 kontrole w zakresie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (*t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1154*). Realizacja wymagań ww. rozporządzenia ma na celu ograniczenie spożycia dużych ilości soli, cukru i tłuszczu występujących w posiłkach lub w produktach serwowanych w zakładach żywienia zbiorowego w jednostkach systemu oświaty, co przyczynia się do zmniejszenia nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży.

W ocenach sposobu żywienia oraz podczas kontroli kompleksowych w nadzorowanych jednostkach oświaty, t.j. w stołówkach szkolnych, w przedszkolnych, w internatach, w zakładach specjalnych i wychowawczych oraz podczas organizowanego wypoczynku letniego i zimowego dokonywano oceny jadłospisów w oparciu o postanowienia ww. rozporządzenia. Podczas dokonywania ocen jadłospisów stwierdzano, że kontrolowane jednostki wdrażały wymagania rozporządzenia. W związku z czym, na podstawie ocenianych jadłospisów uznawano, że posiłki są urozmaicone i zawierają składniki z różnych grup produktów, w tym mięso, przetwory mleczne, ciemne pieczywo oraz owoce i warzywa. Z informacji uzyskiwanych od osób opracowujących jadłospisy oraz z oceny stanów magazynowych stwierdzano, że zupy, sosy oraz inne potrawy sporządzane były z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych. W ciągu tygodnia podawane były nie więcej niż dwie porcje potrawy smażonej, a do smażenia używany był odpowiedni olej roślinny rafinowany. Raz w tygodniu była podawana porcja ryby. W ocenianych jadłospisach każdego dnia podawane były co najmniej dwie porcje mleka lub produktów mlecznych oraz jedna porcja z grupy mięso, jaja, orzechy lub nasiona roślin strączkowych. W jadłospisach obecne były warzywa lub owoce w każdym z posiłków i w różnych postaciach, zarówno w postaci świeżej, jak i przetworzonej (sałatek, surówek). Oceniano, że napoje sporządzane na miejscu nie zawierały więcej niż 10 g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia. Produkty zbożowe obecne były każdego dnia w różnych posiłkach.

W przypadku jednej oceny sposobu żywienia, dokonanej w stołówce szkolnej, stwierdzono nieprawidłowości, a mianowicie: w ocenianej dekadzie jeden raz podano porcję ryby, trzy razy w ciągu dekady w posiłkach obiadowych nie podano wystarczającej ilości warzyw lub owoców oraz jednego dnia na posiłek obiadowy podano tylko zupę, bez dodatku składnika będącego źródłem pełnowartościowego białka tj. zupę pomidorową z makaronem (bez wkładki mięsnej). Do podmiotu prowadzącego tą stołówkę szkolną Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie skierował wystąpienie pokontrolne zawierające uwagi wynikające z oceny jadłospisu. W obiekcie nie zweryfikowano dostosowania do wymagań rozporządzenia MZ z uwagi na zakończenie działalności przez

podmiot prowadzący ww. zakład i złożenie do PPIS w Krasnymstawie wniosku o wykreślenie z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Ponadto podczas kontroli w szkołach podstawowych uzyskiwano informacje, że w placówkach realizowany jest „Program dla szkół”, w ramach którego dzieci z klas I-V otrzymują raz w tygodniu owoce lub warzywa oraz produkty mleczne (jogurty lub mleko do picia w kartoniku ze słomką).

Ocena małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego w okresie letnim (czerwiec-wrzesień)

W okresie letnim tj. czerwiec-wrzesień 2023 roku wzmożonym nadzorem objęte zostały obiekty żywnościowo-żywnieniowe zlokalizowane przy trasach turystycznych, przy trasach przemieszczania się turystów oraz obiekty, w których w tym okresie wzmożony jest ruch turystów m. in. gospodarstwa agroturystyczne oraz obiekty organizujące wypoczynek letni. W roku sprawozdawczym, nadzorem objęto 35 zakładów żywnościowo-żywnieniowych. Łącznie skontrolowano 21 zakładów, w tym 7 zakładów małej gastronomii, 5 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego organizujących wypoczynek letni oraz 9 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w których w sumie przeprowadzono 29 kontroli.

Wśród skontrolowanych obiektów nieprawidłowości stwierdzono w 10 obiektach, w tym w 5 zakładach małej gastronomii i w 5 restauracjach.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny oraz stan techniczny pomieszczeń, sprzętu i wyposażenia (m.in. brudne podłogi w pomieszczeniach zakładu, brudne umywalki do mycia rąk, brudne zlewozmywaki w pomieszczeniach zakładu, miejscowo brudne ściany w pomieszczeniach zakładu, brudne, z oznakami zawilgocenia ściany i sufity w pomieszczeniach zakładu);
- nieprawidłowy stan sanitarno-higieniczny sprzętu stykającego się z żywnością (m.in. brudne urządzenia chłodnicze, brudne zamrażarki, brudne opiekacze, brudne kuchenki mikrofalowe, brudny oraz zniszczony sprzęt produkcyjny);
- brak przestrzegania i wdrożenia procedur opartych na zasadach GHP i systemu HACCP, nieprawidłowo prowadzone lub brak rejestrów wynikających z realizacji zasad HACCP;
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie – przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego oraz brak zachowanej segregacji żywności;
- brak odpowiednich środków do dezynfekcji powierzchni stykających się z żywnością;
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych zatrudnionego personelu.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w kontrolowanych obiektach nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 1450,00 zł. Wydano 8 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego i 2 decyzje w związku z nieprawidłowym wynikiem badanej próbki wody z wodociągu gminnego zaopatrującego zakłady w wodę. W obiektach, w których wydawano decyzje, przeprowadzono kontrole sprawdzające, w wyniku których ustalono, że nieprawidłowości zostały wyeliminowane.

W ww. obiektach w okresie letnim nie stwierdzono zatruc pokarmowych oraz nie pobierano próbek żywności oraz wymazów sanitarnych. Ponadto podczas trwania

wypoczynków letnich dzieci i młodzieży w sezonie letnim 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie nie wpłynęły żadne sygnały o nieprawidłowościach dotyczących żywienia dzieci i młodzieży.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF)

W roku 2023 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie przesłał do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 1 powiadomienie w ramach systemu RASFF, czyli Systemu Wczesnego Ostrzegania o Produktach Niebezpiecznych. Zgłoszone powiadomienie związane było z nieprawidłowym wynikiem próbki żywności pobranej w ramach urzędowej kontroli żywności i dotyczyło przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu Ochratoksyny A w mące żytniej, której producentem był zakład prowadzący działalność poza terenem powiatu krasnostawskiego.

W roku 2023 były 4 przypadki prowadzonego postępowania wyjaśniającego w ramach systemu RASFF dotyczącego producenta lub dystrybutora prowadzącego działalność na terenie powiatu krasnostawskiego:

- w jednym przypadku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie brał udział w postępowaniu wyjaśniającym w związku z tym, że produkt zgłoszony do systemu RASFF, w którym stwierdzono WWA, wyprodukowany został z surowca tj. guarany, który został zakupiony również przez zakład produkcyjny znajdujący się na terenie powiatu krasnostawskiego i który również wykorzystał ten surowiec do produkcji swoich wyrobów;
- w kolejnym przypadku prowadzone postępowanie wyjaśniające dotyczyło produktu pn. Oregano, zgłoszonego do systemu RASFF, z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu dla sumy alkaloidów pirolizydynowych, wyprodukowanego z surowca, który został zakupiony również przez podmiot prowadzący działalność na terenie powiatu krasnostawskiego i który został wykorzystany do produkcji własnych wyrobów w tym zakładzie;
- trzeci przypadek prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie postępowania dotyczył herbatki ziołowej – mięty, w której stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy alkaloidów pirolizydynowych, a która została wyprodukowana z surowca tj. mięta liść pochodzącego z zakładu prowadzącego działalność na terenie powiatu krasnostawskiego;
- ostatni przypadek prowadzonego postępowania dotyczył dystrybutora z terenu powiatu krasnostawskiego, który rozprowadzał produkt pn. Kasza jaglana, zakwestionowany z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu chloropiryfosu, którego producentem był podmiot spoza powiatu krasnostawskiego i który dystrybuowany był do sklepów na terenie powiatu krasnostawskiego.

Ponadto w roku sprawozdawczym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie brał udział w 17 postępowaniach w systemie RASFF, które zostały zgłoszone do PPIS w Krasnymstawie przez innych inspektorów sanitarnych. Prowadzona działalność polegała przede wszystkim na monitorowaniu wycofywania przez przedsiębiorców produktów, które mogły być niebezpieczne dla zdrowia lub życia konsumentów. W związku ze zgłoszeniami w systemie RASFF przeprowadzono kontrole interwencyjne lub rozmowy

telefoniczne z przedstawicielami obiektów, których dotyczyły zgłoszenia, w trakcie których uzyskiwano potrzebne informacje. Podczas tych działań ustalono, że zgłaszane w ramach systemu RASFF produkty, w wielu przypadkach, zostały sprzedane przed uzyskaniem informacji przez przedsiębiorców o ich wycofaniu lub były wycofywane z obrotu w ramach podejmowanych działań przez przedsiębiorców.

Przekazane w roku 2023 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie powiadomienia dotyczyły:

- znacznych zmian organoleptycznych, potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi, materiału do kontaktu z żywnością pn. Szarpak do maszynki pochodzący z Polski;
- stwierdzenia obecności bakterii *Salmonella* innych niż *Salmonella enteritidis* i *Salmonella typhimurium* w próbkach tuszek drobiowych;
- stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń żywności tj. sumy alkaloidów pirolizydynowych w herbacie;
- sprzedaży internetowej suplementów diety zawierających nieautoryzowany składnik nowej żywności CBD – kannabidiol;
- wykrycia pestycydu - chloropiryfosu w kukurydzy przeznaczonej na popcorn, pochodzącej z Hiszpanii, która została wykorzystana do produkcji wafli kukurydzianych;
- wykrycia bakterii *Listeria monocytogenes* w hamburgerach garmazeryjnych wieprzowo-drobiowych;
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu zanieczyszczeń żywności - alkaloidów pirolizydynowych w przyprawach;
- stwierdzenia obecności bakterii *Listeria monocytogenes* w przetworach mięsnych;
- stwierdzenia wysokiego poziomu akryloamidu w płatkach żytnich;
- wykrycia obecności bakterii grupy coli w wodzie niegazowanej;
- przekroczenia zawartości pestycydu chloropiryfosu w próbce maku niebieskiego,
- wykrycia napromieniania suplementów diety;
- stwierdzenia obecności bakterii *Salmonella infantis* w próbkach przypraw (majeranek suszony);
- stwierdzenia zmienionych cech sensorycznych (smaku i zapachu) w napoju niegazowanym wzbogaconym w jod.

Sprzedaż internetowa środków spożywczych oraz ocena znakowania/prezentacji suplementów diety środków spożywczych specjalnego przeznaczenia

W Sekcji Higieny Żywności i Żywnienia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie dokonywane jest śledzenie portali internetowych oferujących do sprzedaży środki spożywcze, w tym suplementy diety. Czynności związane z monitorowaniem stron internetowych są rejestrowane z podaniem adresu strony, nazwy środka spożywczego i daty sprawdzenia. Przegląd stron internetowych dokonywany jest w związku z przeprowadzaniem dodatkowego monitoringu ofert sprzedaży (reklam) suplementów diety naruszających przepisy prawa żywnościowego. Poprzez śledzenie portali internetowych stwierdzano, że takie produkty nie są oferowane do sprzedaży przez obiekty prowadzące działalność na terenie powiatu krasnostawskiego. Dokonywano również sprawdzenia ofert innych sklepów internetowych oferujących do sprzedaży kwestionowane

suplementy diety i stwierdzono, że wśród tych sklepów nie było podmiotów z terenu objętego nadzorem.

W ramach bieżącego nadzoru w roku sprawozdawczym dokonano oceny 2 stron internetowych podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu krasnostawskiego, na których ocenie poddano sposób prezentacji i reklamy 7 suplementów diety. Nieprawidłowości w oznakowaniu ocenianych produktów nie stwierdzano, w tym nie stwierdzano w oznakowaniu niedozwolonych składników oraz nie podejmowano działań administracyjnych.

W roku 2023 dokonywano oceny oznakowania próbek suplementów diety oraz środków spożywczych dla określonych grup pobranych do badań zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na rok 2023”. W roku sprawozdawczym pobrano do badań: 2 próbki suplementów diety w kierunku składników mineralnych i znakowania oraz 1 próbkę środków spożywczych dla określonych grup w kierunku znakowania (produkt z grupy preparatów do dalszego żywienia niemowląt, w tym mleko następne). Z otrzymanych wyników badań wynika, że żadna z ww. próbek nie została zakwestionowana. Łącznie dokonano 3 ocen znakowania. Oceny znakowania dokonywano podczas kontroli tematycznych przeprowadzonych w tym zakresie w obiektach obrotu żywnością. Ocenę znakowania ww. produktów dokonywano w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy prawne. W wyniku przeprowadzonych ocen oznakowania nie stwierdzano nieprawidłowości, w tym nie stwierdzano występowania w tych produktach niedozwolonych składników, w związku z czym nie były podejmowane działania administracyjne.

Nadzór nad obrotem grzybami

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie poradnictwo grzybowe. W siedzibie PSSE w Krasnymstawie funkcjonuje Punkt Poradnictwa Grzybowego. Porady udzielane są od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-9.00 oraz 14.00-15.00.

W roku sprawozdawczym łącznie udzielono 12 porad grzybowych w zakresie określania przynależności gatunkowej ocenianych grzybów. Ponadto w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie jest możliwość uzyskania atestów na sprzedaż grzybów świeżych. W roku sprawozdawczym nie wystawiano atestów na świeże grzyby leśne wprowadzane do obrotu.

W roku 2023 podejmowano działania oświatowo-prewencyjne w zakresie nadzoru nad grzybami. W sezonie jesiennym zorganizowano wystawę grzybową pn. „Poznaj grzyby”. Wystawa została skierowana do dzieci i młodzieży z placówek przedszkolnych oraz szkolnych z terenu powiatu krasnostawskiego oraz do mieszkańców miasta Krasnostaw i powiatu krasnostawskiego. Celem wystawy było pogłębienie wiedzy na temat zasad bezpiecznego grzybobrania, wzbudzenia zainteresowania bogactwem przyrody, w tym grzybów oraz kształtowanie podziwu i szacunku do przyrody.

W 2023 roku podczas imprez masowych na terenie powiatu krasnostawskiego przedstawiciele Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krasnymstawie prowadzali działania akcyjne związane z profilaktyką zatrucia grzybami obejmującą poradnictwo tematyczne oraz rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych. Ponadto

materiały te rozdawane były w placówkach oświatowych oraz w obiektach organizujących wypoczynek letni dzieci i młodzieży. Na portalu społecznościowym Facebook PSSE Krasnystaw zamieszczano informacje dotyczące nadzoru nad grzybami, w tym informacje dot. zatruc grzybami, pierwszej pomocy w przypadku zjedzenia grzybów niejadalnych, przygotowania do grzybobrania tzw. bezpieczne grzybobranie oraz zaproszenie na wystawę grzybową, a także foto relację z organizowanej wystawy grzybowej.

Ponadto w ramach bieżącego nadzoru zwracano uwagę na rodzaj oraz pochodzenia grzybów wprowadzanych do obrotu oraz wykorzystywanych w zakładach żywienia zbiorowego. Stwierdzano, że w ocenianych obiektach znajdowały się grzyby świeże, suszone lub mrożone w opakowaniach jednostkowych, które były prawidłowo oznakowane. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzano.

W roku 2023 na terenie objętym nadzorem nie było zgłoszonych przypadków zatruc grzybami.

Akcje kontrolne – tematyka kontroli oraz ich wyniki

W roku 2023 w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń (ASF) kontynuowano współpracę z Inspekcją Weterynaryjną i przeprowadzono 8 wspólnych kontroli targowisk na terenie powiatu krasnostawskiego. Ponadto podczas sprawowania bieżącego nadzoru w obiektach żywnościowo-żywnościowych zwracano uwagę na identyfikowalność/legalność mięsa wieprzowego i dziczyzny, produktów/wyrobów z nich wytwarzanych oraz na gospodarkę odpadami pochodzenia zwierzęcego. W ramach realizacji tych działań przesyłano do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego miesięczne raporty z kontroli obiektów żywienia zbiorowego, zakładów obrotu handlowego oraz kontroli na terenie targowisk. Łącznie skontrolowano w tym zakresie 187 podmiotów, w tym 8 ruchomych punktów sprzedaży prowadzących działalność na targowiskach, 86 zakładów żywienia zbiorowego oraz 93 zakłady obrotu żywnością. W 1 obiekcie obrotu żywnością stwierdzono nieprawidłowości w zakresie niewłaściwego postępowania z odpadami kat. 3 - brak rejestru zwrotów oraz brak dokumentacji potwierdzającej przekazanie takich odpadów do firmy utylizacyjnej, w obrocie stwierdzono środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego po upływie terminu przydatności do spożycia. W celu wyeliminowania tych nieprawidłowości podjęto odpowiednie działania administracyjne.

W roku 2023 dokonywano kontroli warunków higieniczno-sanitarnych obiektów żywnościowo-żywnościowych prowadzących działalność w ramach imprezy „Chmielaki Krasnostawskie 2023”. Ocenie poddawano jakość zdrowotną żywności, przestrzeganie zasad higieny podczas przygotowywania i serwowania napojów, dań typu „fast-food” i innych wyrobów kulinarnych oraz sprzedaży środków spożywczych. W sprawdzanych obiektach nieprawidłowości nie stwierdzono.

W okresie ferii zimowych oraz w czasie wakacji podejmowano działania kontrolne w obiektach prowadzących żywienie dla uczestników zorganizowanych wypoczynków zimowych i letnich. Podczas ferii zimowych skontrolowano 3 obiekty prowadzące wypoczynek oraz 1 obiekt, który wydawał posiłki obiadowe dla uczestników wypoczynku. Łącznie przeprowadzono 4 kontrole. W czasie wakacji, skontrolowano 6 obiektów prowadzących wypoczynek letni, w których łącznie przeprowadzono 9 kontroli, gdyż kontrolowano obiekty

prowadzące wycieczki i stołówki produkcyjne, które produkowały i wydawały posiłki obiadowe dla uczestników wycieczki. W trakcie kontroli oceniano sposób żywienia dzieci i młodzieży pod względem urozmaicenia posiłków oraz ich dostosowania do potrzeb żywieniowych dla poszczególnych grup wiekowych dzieci i młodzieży oraz form wycieczki. W skontrolowanych obiektach nieprawidłowości nie stwierdzano. Podczas trwania wycieczek zimowych oraz letnich dzieci i młodzieży do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie nie wpływały żadne sygnały o nieprawidłowościach dotyczących żywienia dzieci i młodzieży oraz nie stwierdzono przypadków zatruc pokarmowych. Ponadto w trakcie przeprowadzanych kontroli w placówkach oświatowych oraz w obiektach organizujących wycieczki dla dzieci i młodzieży udostępniano materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki) związane z grzybami, prowadzonym nadzorem w tym zakresie, profilaktyką zatruc grzybami oraz ulotki z II edycji kampanii EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”.

Podsumowanie

W roku 2023 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie objął nadzorem 5168 zakładów żywnościowo-żywieniowych oraz wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Liczba obiektów objętych nadzorem ulega ciągłym zmianom z uwagi na prowadzenie działalności przez krótki czas i wykreślanie zakładów z rejestru, powstawanie nowych lub przejmowanie zlikwidowanych zakładów przez innych przedsiębiorców oraz rejestrowanie nowych podmiotów prowadzących produkcję pierwotną, co sprawia, że liczba obiektów stale rośnie. W okresie sprawozdawczym liczba obiektów wzrosła w porównaniu z poprzednimi latami. W roku 2023 zatwierdzono 36 nowych zakładów żywnościowo-żywieniowych. W roku sprawozdawczym wydawano zaświadczenia o dokonaniu zmian w rejestrze w zakresie zmian podmiotów prowadzących przedsiębiorstwa spożywcze, rozszerzenia produkcji pierwotnej o uprawę, zbiór i sprzedaż produktów roślinnych oraz decyzje zatwierdzające w rozszerzonym zakresie działalności. Z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przez cały 2023 rok, wykreślonych zostało 58 obiektów, czego przyczyną mogła być panująca w latach poprzednich w kraju sytuacja epidemiologiczna związana ze stanem epidemii i z licznymi ograniczeniami obowiązującymi w tamtym czasie.

W ramach prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia w roku 2023 skontrolowano 454 zakłady, w których łącznie przeprowadzono 629 kontroli. Ogólna liczba przeprowadzonych kontroli w roku 2023 w porównaniu z latami 2021 i 2022 znacząco wzrosła (liczba przeprowadzonych kontroli w 2021 r. – 394, liczba przeprowadzonych kontroli w 2022 r. – 426), co związane było ze zmianą sytuacji epidemiologicznej w kraju (zakończeniem epidemii COVID-19) oraz zwiększeniem liczby zaplanowanych kontroli w harmonogramie kontroli na rok 2023.

W 2023 roku nieprawidłowości stwierdzono w 61 zakładach. Najczęściej stwierdzane niezgodności dotyczyły m. in. nieprawidłowej realizacji postanowień procedur i instrukcji z zakresu GHP i GMP, braku utrzymania stałych procedur opartych na zasadach HACCP oraz nieprawidłowego prowadzenia rejestrów wynikających z systemów kontroli wewnętrznej, braku utrzymania w należyтым stanie sanitarno-higienicznym pomieszczeń zakładu, sprzętu

i wyposażenia, brak utrzymania w należyтым stanie sanitarno-technicznym pomieszczeń zakładu lub wyposażenia, braku odpowiednich środków do mycia i dezynfekcji powierzchni stykających się z żywnością, nieprawidłowego wyniku badanej próbki wody wodociągowej, wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia i/lub daty minimalnej trwałości oraz braku aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu. We wszystkich przypadkach, w których stwierdzone zostały niezgodności, podejmowane były skuteczne działania, które prowadziły do ich wyeliminowania. Stosowane są kary grzywny w drodze mandatu karnego oraz wydawane są decyzje administracyjne nakazujące podjęcie działań niezbędnych do zapewnienia zgodności z prawem żywnościowym. Stwierdzane podczas kontroli nieprawidłowości w niektórych obiektach występowały jednorazowo i zostały usunięte w wyniku podejmowanych działań. W roku sprawozdawczym poprawę stanu sanitarnego uzyskano w 72 obiektach. W części obiektów nie wyegzekwowano poprawy z uwagi na brak zakończenia toczącego się postępowania w roku sprawozdawczym i kontynuację w roku 2024, natomiast część postępowań z roku 2022 zostało zakończonych w roku sprawozdawczym. Stan sanitarno-higieniczny obiektów żywności i żywienia, nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie, jest bardzo zróżnicowany, od bardzo dobrego w nowo budowanych lub modernizowanych i dobrze wyposażonych zakładach, po wymagający poprawy, najczęściej w małych i starych zakładach. Poprawa stanu sanitarno-higienicznego osiągana jest poprzez wykonywanie zaleceń pokontrolnych, modernizację i rozbudowę obiektów, sukcesywną wymianę wyposażenia i sprzętu oraz poprzez wdrażanie systemów kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia właściwej jakości zdrowotnej żywności. W wielu zakładach poprawiła się funkcjonalność oraz estetyka na skutek własnych działań podejmowanych przez przedsiębiorców. Coraz większa świadomość przedsiębiorców sektora spożywczego, rosnąca konkurencja oraz wymagania konsumentów mają również pozytywny wpływ na poprawę warunków produkcji i obrotu żywnością. W roku 2023 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie wpłynęło 16 interwencji od konsumentów. Wszystkie interwencje były rozpatrywane bezzwłocznie i podejmowane były odpowiednie działania zmierzające do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego oraz wyeliminowania przyczyn niezgodności. W związku ze zgłaszanymi interwencjami przeprowadzono dodatkowe kontrole interwencyjne lub zakres zgłaszanych interwencji obejmowały kontrole kompleksowe. W ramach działań kontrolnych, w wyniku których uzyskiwano potwierdzenia zgłaszanych nieprawidłowości lub stwierdzano inne niezgodności, nakładano mandaty karne oraz wydawano decyzje administracyjne nakazujące podjęcie działań niezbędnych do wyeliminowania nieprawidłowości.

7. Ocena stanu sanitarnego zakładów służby zdrowia

Według ewidencji na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie powiatu krasnostawskiego, ogółem funkcjonowało **107** podmiotów leczniczych, w tym:

- **wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne - 2**
 - 1 szpital,
 - 1 zakład opiekuńczo-leczniczy
- **wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne - 40**
 - 38 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni, ambulatoriów z izbą chorych, lecznic,
 - 2 zakłady rehabilitacji leczniczej
- **praktyki zawodowe indywidualne i grupowe prowadzące działalność leczniczą**
 - 38 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, w tym 16 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarzy dentystów,
 - 1 grupowa praktyka lekarska,
 - 17 indywidualnych specjalistycznych praktyk pielęgniarek,
 - inne 9 w tym gabinety fizjoterapii leczniczej.

W 2023 r. w ramach prowadzonego nadzoru wykonano ogółem **136** kontroli sanitarnych, w tym: 117 planowanych, 6 tematycznych, 0 interwencyjnych, 13 sprawdzających (w 2022 r. wykonano 76 kontroli, 2021 r. wykonano 57 kontroli).

Wydano 29 decyzji administracyjnych w tym: 13 decyzji merytorycznych, 14 decyzji opłatowych, 2 decyzje umarzające postępowanie (w 2022 r. wydano 5 decyzji merytorycznych i 7 opłatowych a w 2021 r. wydano 4 decyzje merytoryczne i 6 decyzji opłatowych). Za stwierdzone nieprawidłowości nie nałożono mandatów karnych.

Postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie poprawy stanu sanitarno – technicznego:

W 2023 r. wydano 13 decyzji merytorycznych i 14 decyzji opłatowych za stwierdzone nieprawidłowości podczas kontroli.

Decyzje administracyjne/merytoryczne dotyczyły:

- złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń tj. gabinety zabiegowe, sale chorych, pomieszczenia sanitarno-higieniczne dla pacjentów,
- nieprawidłowej temperatury w pomieszczeniu przeznaczonym do magazynowania odpadów medycznych, nieprawidłowego postępowania z brudną i czystą odzieżą,
- nieprawidłowe oznakowanie worków i pojemników z odpadami medycznymi,
- złego stanu sanitarno-technicznego mebli w kontrolowanych pomieszczeniach,
- nieprawidłowo sporządzanych raportów z kontroli wewnętrznej,
- brak przeglądów autoklawów.

Utrzymanie bieżącej czystości i porządku pomieszczeń.

Bieżący stan sanitarno – higieniczny w podległych placówkach należy ocenić jako dobry.

Sprzątanie pomieszczeń odbywa się przez własny personel w oparciu o procedury wewnętrzne.

Dezynfekcja

W obiektach, które zostały skontrolowane w 2023 roku zwrócono uwagę na prawidłowe wykonywanie procesów dekontaminacji sprzętu medycznego oraz dezynfekcji pomieszczeń. We wszystkich placówkach służby zdrowia, gdzie prowadzone są procesy mycia, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego wielokrotnego użytku zostały opracowane i wdrożone procedury postępowania dla ww. procesów. W gabinetach stomatologicznych proces mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku odbywał się w gabinetach zabiegowych lub wydzielonych do tego celu pomieszczeniach, natomiast w szpitalu, który posiada Centralną Sterylizatornię w strefie brudnej.

Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Dobór preparatów był uzależniony od ich zastosowania. Stosowane preparaty dezynfekcyjne były dobrane właściwie pod względem ich przeznaczenia i spektrum działania.

Stanowiska do mycia i dezynfekcji rąk w placówkach wyposażone są w umywalkę z bieżącą ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie oraz antyseptykiem do rąk. Pojemniki na antyseptyki są głównie wiszące, zarówno kontaktowe jak i bezkontaktowe. Pojemniki uzupełniane są poprzez wymianę wkładu lub poprzez dolewanie środka. Pojemniki przed wymianą lub uzupełnieniem są myte i dezynfekowane. Przy umywalkach znajdują się podajnik z ręcznikami jednorazowego użytku oraz pojemnik na zużyte ręczniki. W przypadku wykonywania mycia i dezynfekcji narzędzi wielokrotnego użytku w gabinetach oprócz umywalk dodatkowo zainstalowano zlewy.

Środki dezynfekcyjne stosowane w podmiotach leczniczych, które wymagały rozcieńczenia w obiektach przygotowywane były przez osoby przeszkolone, wyposażone w środki ochrony indywidualnej. Przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych szafach znajdujących się w pomieszczeniach porządkowych lub w wyznaczonych do tego celu miejscach w gabinetach zabiegowych. Wszystkie preparaty dezynfekcyjne były używane zgodnie z zaleceniem producentów w odpowiednich stężeniach oraz z właściwą datą przydatności. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne dla potrzeb podmiotów leczniczych było wystarczające.

Sterylizacja

Procesy sterylizacji narzędzi w placówkach lecznictwa na terenie powiatu przeprowadzane były zgodnie z opracowanymi procedurami wewnętrznymi. W kontrolowanych podmiotach na wyposażeniu jest 27 autoklawów parowo-próżniowych oraz 2 autoklawy gazowe na tlenek etylenu. Wszystkie podmioty wykonujące zabiegi medyczne sprzętem wielorazowego użycia wykonują dekontaminację sprzętu medycznego we własnym zakresie, za wyjątkiem jednego podmiotu, który zawarł umowę na sterylizację narzędzi z 1 Wojskowym Szpitalem Klinicznym z Polikliniką SPZOZ w Lublinie.

W **podmiotach lecznictwa otwartego** sterylizacje dotyczą przychodni stomatologicznych i indywidualnych praktyk lekarzy dentyków. Przeprowadzane są wyłącznie w autoklawach parowo-próżniowych zgodnie z opracowanymi procedurami wewnętrznymi.

Natomiast w **Centralnej Sterylizacji w SP ZOZ w Krasnymstawie** wykorzystuje się dwie metody sterylizacji: sterylizację parową oraz sterylizację za pomocą tlenu etylenu.

Pozostałe placówki medyczne pracują w oparciu o sprzęt jednorazowego użycia.

Tabela 2. Dane dotyczące autoklawów i innych urządzeń do sterylizacji będących na wyposażeniu podmiotów leczniczych w 2023 roku.

Podmioty lecznicze	Liczba autoklawów:	Liczba autoklawów bez drukarek lub systemu rejestracji elektronicznej parametrów sterylizacji	Liczba innych urządzeń do sterylizacji niskotemperaturowej	Autoklaw typu STATIM
Lecznictwo zamknięte	2	0	2 na tlenek etylenu	3
Lecznictwo ambulatoryjne, przychodnie, poradnie specjalistyczne	9	0	0	1
Prywatne praktyki: lekarskie, pielęgniarskie, inne	16	1	0	0
Ogółem	27	1	2	4

Gromadzenie, transport, usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych.

Wszystkie placówki lecznictwa otwartego posiadały wydzielone pojemniki na odpady bytowe oraz odpady medyczne. Wszystkie NZOZ-y oraz gabinety prywatne miały podpisane umowy na transport i utylizację odpadów medycznych z firmą „Utylimed”, która odbierała odpady 1-2 razy w miesiącu. Do czasu przekazania odpadów do utylizacji, przechowywane były w wydzielonych urządzeniach chłodniczych w temp. do 10°C. Wszystkie podmioty posiadały dokumentację potwierdzającą przekazywanie odpadów medycznych do utylizacji.

Oznakowanie pojemników i worków z odpadami medycznymi w większości kontrolowanych obiektów było prawidłowe. Widoczne było oznakowanie identyfikujące zawierające kod odpadów, nazwę wytwórcy odpadów, numer REGON wytwórcy, numer księgi rejestrowej wytwórcy odpadów, godzinę otwarcia i zamknięcia pojemnika lub worka. W obiektach, gdzie brakowało oznakowania pojemników lub worków z odpadami medycznymi lub było ono nieprawidłowe zostało wszczęte postępowanie administracyjne. Pomieszczenia magazynowe odpadów medycznych wyposażone były w punkt wodny z umywalką oraz dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk.

Zgłaszalność ognisk epidemicznych w szpitalach do PSSE.

Szpitalny Zespół ds. zapobiegania i zwalczania zakażeń zakładowych Szpitala SP ZOZ w Krasnymstawie zgłosił 14 ognisk epidemicznych:

- 7 ognisk wywołane przez *Clostridioides difficile*,
- 1 ognisko wywołane przez *Klebsiella pneumoniae*,
- 1 ognisko wywołane przez wirus grypy,
- 5 ognisk wywołanych przez zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2.

Porównując, w roku 2022 zostało zgłoszonych 22 ogniska epidemiczne: 2 ogniska wywołane przez *Clostridioides difficile*, 2 ogniska wywołane *Klebsiella pneumoniae*, 1 ognisko wywołane *Acinetobacter baumannii* oraz 17 wywołanych zakażeniem COVID-19.

Tabela 2. Ogniska szpitalne zarejestrowane w 2023 roku w rozbiciu na czynnik etiologiczny oraz o liczbę zakażonych pacjentów i personelu.

Czynnik etiologiczny	Liczba ogniska w 2023 roku	Liczba zakażonych pacjentów w ognisku	Liczba zakażonego personelu w ognisku	Liczba zakażonych osób ogółem
<i>Clostridioides difficile</i>	7	40	0	40
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	1	10	0	10
Wirus grypy	1	9	0	9
Wirus SARS-CoV-2	5	41		41
RAZEM	14	100	0	100

W trakcie trwania ognisk Zespół Zakażeń Szpitalnych podejmował następujące działania zapobiegawcze:

1. izolacja pacjentów,
2. dekontaminacja oddziałów,
3. przestrzeganie stosowania środków ochrony indywidualnej,
4. badania przesiewowe u pacjentów narażonych w ognisku lub z objawami zakażenia,
5. wstrzymanie lub ograniczenie odwiedzin na oddziałach, gdzie występowały ogniska
6. szkolenia personelu z zasad zapobiegania zakażeniom.

W trakcie roku przeprowadzono 5 kontrole szpitala SP ZOZ w Krasnymstawie pod kątem kontroli ognisk epidemicznych. Szczególną uwagę zwrócono na zgodność postępowania z procedurami obowiązującymi w szpitalu, izolację pacjentów, u których stwierdzono zakażenie patogenem alarmowym, dezynfekcję powierzchni w izolatce i na oddziale, higieniczne mycie i dezynfekcję rąk oraz prawidłowe używanie środków ochrony indywidualnej (maseczki, rękawiczki, fartuchy jednorazowego użycia).

W toku kontroli tematycznych w SP ZOZ w Krasnymstawie zostały wydane 4 decyzje administracyjne. Niezgodności dotyczyły niewłaściwego przestrzegania zasad gromadzenia odpadów medycznych w miejscu ich wytwarzania, złego stanu sanitarno-technicznego

pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pacjentów, złego stanu sanitarno-technicznego wyposażenia gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, braku wdrożenia procedury postępowania w przypadku wykrycia pałeczek z rodziny enterobacteriaceae wytwarzających karbapenemazy typu KPC, NDM, OXA-48. Zwrócono również uwagę na stałą dostępność mydła w płynie oraz ręczników jednorazowego użycia w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, w salach chorych oraz w salach pełniących funkcję izolatki.

Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działań zapobiegawczych i przeciwepidemicznych. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krasnymstawie prowadzi nadzór nad sytuacją sanitarno-epidemiologiczną powiatu krasnostawskiego poprzez analizę występowania chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc.

Przedstawiona ocena stanu sanitarnego przedstawia dane dotyczące kształtowania się sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych na terenie powiatu krasnostawskiego w 2023 roku w porównaniu do 2022 roku oraz do 2021 roku.

W 2023 r. do PSSE w Krasnymstawie wpłynęło **3012** zgłoszeń zachorowań lub podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom. W porównaniu do 2022 r. w którym odnotowano 5425 zgłoszeń odnotowano wyraźny spadek ze względu na zmniejszenie zachorowań na Covid-19.

- **Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)**

W 2023 roku w powiecie krasnostawskim zarejestrowano **331** przypadków potwierdzonych zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2 (w 2022 r. – 2 924, w 2021 r. – 4 191).

W 2023 roku odnotowano 2 zgony z powodu COVID-19. Dla porównania w 2022 roku zarejestrowano 35 zgonów z powodu COVID-19, a w 2021 roku 208 zgonów.

Zapadalność i umieralność związana z zakażeniem koronawirusem SARS-CoV-2 na terenie powiatu krasnostawskiego w 2023 przedstawia się następująco:

- w przeliczeniu na 100 tys. ludności - zapadalność 557,9 a śmiertelność wyniosła 3,37.

W 2023 roku zarejestrowano 6 ognisk epidemicznych wywołanych zakażeniem SARS-CoV-2, 5 z nich odnotowano w SP ZOZ w Krasnymstawie, natomiast 1 w Domu Pomocy Społecznej. W porównaniu do 2022 roku, gdzie zarejestrowano 32 ogniska (17-placówki ochrony zdrowia, 7-zakłady pracy, 1-służby mundurowe, 6-DPS-y, 1-impieza masowa) widzimy znaczny spadek zarejestrowanych ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2.

Tabela nr 3. Liczba wykrytych zakażeń SARS-CoV-2 w powiecie krasnostawskim w latach 2021 – 2023

Rok	Liczba zakażeń wirusem SARS-CoV-2	Liczba hospitalizacji z powodu COVID-19	Odsetek osób hospitalizowanych
2021	4191	627	15%
2022	2924	365	12,5%
2023	331	116	35,1%

- **Grypa oraz nadzór SENTINEL**

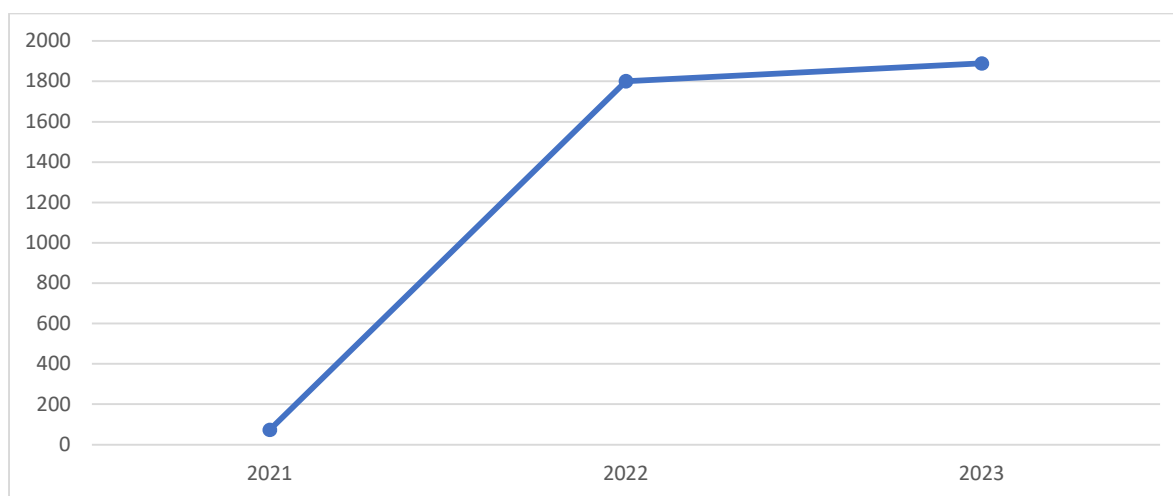
W 2023 r. zarejestrowano **1889** zachorowań lub podejrzeń zachorowań na grypę (1743 jako przypadki możliwe, 60 przypadki potwierdzone, 86 grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego), dla porównania w 2022 r. zarejestrowano 1800 zachorowań lub podejrzeń zachorowań na grypę, a w 2021 roku 73 przypadki.

Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców w 2023 r. wyniósł 3183,9.

Wśród 60 przypadków grypy potwierdzonej, 34 przypadki stanowiły dzieci do 14 roku życia.

W 2023 roku zarejestrowano 86 przypadków grypy potwierdzonej wynikiem szybkiego testu antygenowego, zapadalność na 100 tys. mieszkańców wyniosła 145,0.

Wykres 1. Porównanie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w latach 2021-2023

Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowano działania w ramach nadzoru epidemiologiczno-wirusologicznego nad grypą opartego na systemie SENTINEL, którego głównym celem jest pobieranie od pacjentów podejrzanych o zachorowanie na grypę materiału do badań wirusologicznych. W 2023 roku przesłano do pracowni wirusologicznej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie wymazy od 8 osób chorych. Z przesłanych wymazów u 5 osób potwierdzono zakażenie wirusem grypy typu B.

- **Gruźlica**

Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt, wywoływaną przez prątki gruźlicy (*Mycobacterium tuberculosis*). Przybiera najczęściej postać płucną. Osoby chore na gruźlicę podlegają ustawowemu obowiązkowi leczenia.

W 2023 roku zarejestrowano **20** zachorowań i podejrzeń zachorowań na gruźlicę (w 2022 r. 12 zachorowań, a w 2021 r. 11 przypadków). Wśród 20 zachorowań na gruźlicę, 19 przypadków

zarejestrowano jako postać płucna, natomiast 1 przypadek gruźlicy pozapłucnej, 2 pacjentów to dzieci do 18 r. ż. W 8 przypadkach stwierdzono postać gruźlicy prątkującej potwierdzonej laboratoryjnie w preparacie lub posiewie.

Współczynnik zapadalności wyniósł 33,7 na 100 tys. mieszkańców.

W minionym okresie nie wydawano decyzji nakazujących poddaniu się leczeniu, hospitalizacji w stosunku do osób chorych na gruźlicę. Nie wydawano również decyzji nakazujących poddania się badaniom diagnostycznym w stosunku do osób z otoczenia chorych na gruźlicę.

W 2023 r. nie rejestrowano ognisk zachorowań na gruźlicę. Wszystkie zarejestrowane zachorowania nie mają powiązania epidemiologicznego ze sobą.

- **Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe**

Zatrucia i zakażenia pokarmowe mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne: bakterie, wirusy, pasożyty oraz toksyny wytwarzane przez zwierzęta, rośliny i grzyby.

- **Salmonelloza**

W 2023 roku odnotowano **39** przypadków zatrucia pokarmowego wywołanego przez pałeczki Salmonella, w tym 15 osób było poddane hospitalizacji z powodu zakażenia.

Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 65,7.

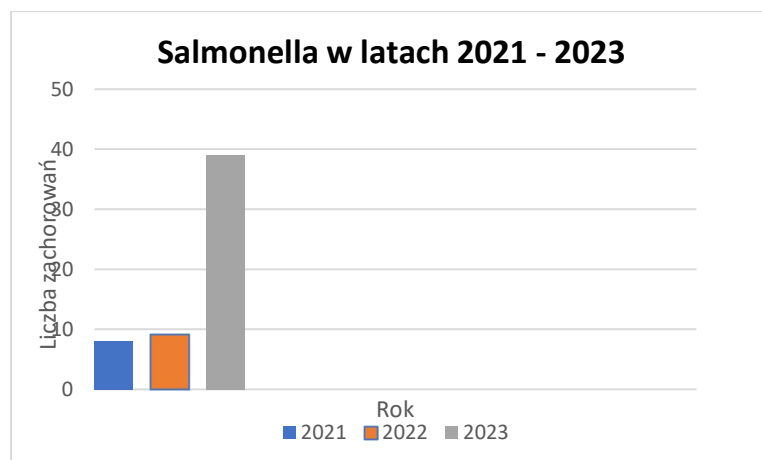
Dla porównania w 2022 r. zarejestrowano 9 przypadków zachorowań na Salmonellozę, a w 2021 r. 8 przypadków.

W trakcie 2023 r. zarejestrowano 2 ogniska wywołane przez salmonella Enteritidis:

- 1 ognisko domowe, gdzie zachorowało 6 osób
- 1 ognisko w przedszkolu, gdzie łączna liczba zakażonych wyniosła 26, w tym 20 osób chorych, 6 zakażonych bezobjawowo.

Dla porównania w 2022 roku zarejestrowano również 2 ogniska salmonella, gdzie czynnikiem etiologicznym w jednym ognisku była salmonella Enteritidis, a w drugim salmonella Typhimurium.

Wykres 2. Porównanie zachorowań na salmonellozę w latach 2021-2023

- **Wirusowe zakażenia jelitowe**

Na wirusowe zakażenia jelitowe w 2023 r. ogółem zachorowało 30 osób, w tym 3 były to przypadki u dzieci do lat 2, hospitalizowano 17 pacjentów, co stanowi 56,7 % chorych. Spośród 30 zakażeń, 19 stanowiły zakażenia wywołane przez rotawirusy, 6 jako przypadki inne określone i 5 jako przypadki inne nieokreślone. Dla porównania w 2022 roku na wirusowe zakażenie jelitowe zachorowało 72 osoby, a w 2021 roku 24.

Tabela nr 4. Zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe w latach 2021, 2022 i 2023

Rok	Wirusowe zakażenia jelitowe, w tym do lat 2					
	rotawirusy	norowirusy	inne określone	nieokreślone	ogółem	u dzieci do lat 2
2021	10	2	12	0	24	9
2022	57	3	12	0	72	9
2023	19	0	6	5	30	3

- **Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu**

W 2023 r. zarejestrowano 30 przypadków zachorowań na biegunkę i zakażenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w tym 8 dzieci do lat 2, hospitalizowano 16 pacjentów co stanowi 53,3 % wszystkich zachorowań. Dla porównania w 2022 r. odnotowano ogółem 42 przypadków, a w 2021 r. - 67.

Tabela nr 5. Zachorowania biegunka i zakażenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2021, 2022 i 2023

Rok	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	
	ogółem	u dzieci do lat 2
2021	67	21
2022	42	7
2023	30	8

- **Inne bakteryjne zakażenia jelitowe**

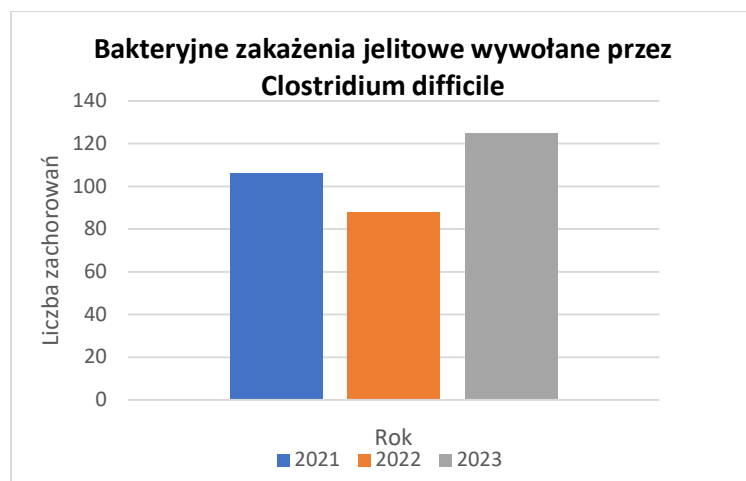
W 2023 roku na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides diffecile* zachorowało 125 osób, z czego 106 pacjentów było hospitalizowanych. Dla porównania w 2022 roku zachorowało 88 osób, a w 2021 roku 106 osób.

Zapadalność w 2023 r. wyniosła 210,7 na 100 tys. mieszkańców.

W 2023 roku zarejestrowano 7 ognisk wywołanych *Clostridioides diffecile*, łączna liczba zakażonych pacjentów wyniosła 40 osób.

W 2022 roku zarejestrowano 2 ogniska szpitalne o etiologii *Clostridioides difficile*, gdzie łączna liczba zakażonych pacjentów wyniosła 9 osób.

Wykres 3. Porównanie zachorowań na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile* w latach 2021-2023.

- **Zakażenia krwiopochodne oraz choroby przenoszone drogą płciową**

W 2023 roku zarejestrowano 3 przypadki chorób przenoszonych drogą płciową.

- ✓ 1 przypadek kiły wczesnej
- ✓ 1 przypadek kiły jako inne postaci kiły i kiła nieokreślona
- ✓ 1 przypadek rzeżączki

Wszystkie osoby były hospitalizowane, współczynnik zapadalności wyniósł 5,06 na 100 tys. mieszkańców.

W 2022 roku zarejestrowano 2 przypadki rzeżączki, żadna z osób nie była hospitalizowana, a w 2021 roku nie zarejestrowano zachorowań przenoszonych drogą płciową, zarejestrowano natomiast 1 przypadek zakażenia HIV.

- **Wirusowe zapalenie wątroby**

W 2023 roku odnotowano 6 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C (1 osoba hospitalizowana), współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 10,1. Nie odnotowano natomiast zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu A.

Dla porównania w 2022 roku zarejestrowano 4 przypadki WZW typu B oraz 4 przypadki WZW typu C, nie odnotowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A.

Natomiast w roku 2021 odnotowano 1 przypadek zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C oraz 1 przypadek zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu B, zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A również nie odnotowano.

Tabela nr 6. Zachorowania wirusowe zapalenia wątroby typu A, B i C w latach 2021, 2022 i 2023

Rok	Wirusowe zapalenie wątroby		
	typu A	typu B	typu C
2021	-	1	1
2022	-	4	4
2023	-	-	6

- **Ospa wietrzna**

W 2023 roku zarejestrowano 195 zachorowań na ospę wietrzną, z czego żadna z osób nie była hospitalizowana. Dla porównania w 2022 r. odnotowano 313 zachorowań, a w 2021 r. 66 przypadków.

Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców wyniósł 328,7.

Wykres 4. Porównanie zachorowań na ospę wietrzną w latach 2021-2023

- **Borelioza**

Borelioza jest wielonarządową, odzwierzęcą chorobą zakaźną, przenoszoną przez kleszcze z rodzaju Ixodes. Charakteryzuje się często niespecyficznymi objawami, wśród których najczęstszym jest rumień wędrujący.

Łącznie w 2023 roku zarejestrowano 61 przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme, wszystkie potwierdzone, co daje nam zapadalność na poziomie 102,8 na 100 tys. mieszkańców. Żadna z osób chorych nie była hospitalizowana.

Dla porównania 2022 roku zarejestrowano 87 przypadków boreliozy z Lyme, a w 2021 r. zarejestrowano 38 zachorowań na boreliozę.

Kleszczowe Zapalenie Mózgu i Neuroboreliozy nie rejestrowano.

- **Pokąsania i szczepienia przeciwko wściekliznie**

Istotnym problemem pozostają nadal pokąsania przez zwierzęta, głównie psy i koty.

Narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień – zarejestrowano 8 przypadków kwalifikacji szczepień osób pokąsanych (zwierzęta zbiegły, nie ustalono właścicieli). W 2021 roku po narażeniu szczepieniom p/wściekliznie zostało poddanych 10 osób, a w 2021 roku 3 osoby.

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu krasnostawskiego nie zanotowano dodatniego wyniku badania w kierunku wścieklizny.

- **Ostre porażenia wiotkie u dzieci do lat 14-tu**

W 2023 roku zarejestrowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego u dzieci w wieku 0-14 lat. W 2022 roku w powiecie krasnostawskim nie zarejestrowano zgłoszenia porażenia wiotkiego u dzieci w wieku 0-14 lat.

Dodatkowo oprócz ww. zakażeń odnotowano:

- ✓ 2 przypadki giardiozy (lambliozy), gdzie zapadalność wyniosła 3,4 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2022 roku nie zarejestrowano takich zachorowań.
- ✓ 1 przypadek bąblownicy (echinokokozy), gdzie zapadalność wyniosła 1,7 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2022 roku odnotowano również 1 przypadek.
- ✓ 51 przypadków zachorowań na płonicę, gdzie zapadalność wyniosła 86,0 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2022 roku odnotowano 10 przypadków.
- ✓ 14 zakażeń wywołanych przez *Streptococcus pyogenes* (róża), gdzie zapadalność wyniosła 23,6 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2022 roku odnotowano 16 przypadków.
- ✓ 5 przypadków zachorowań na świnkę (nagminne zapalenie przyusznic), gdzie zapadalność wyniosła 8,4 na 100 tys. mieszkańców, dla porównania w 2022 roku odnotowano 6 przypadków.

Ponadto w minionym okresie nie zarejestrowano chorób występujących sporadycznie, chorób zakaźnych z innych stref klimatycznych.

Podsumowanie

W porównaniu z rokiem 2022 należy stwierdzić, że w roku 2023 nastąpił wyraźny spadek zachorowań na Covid-19.

Nastąpił również spadek zachorowań na:

- boreliozę z Lyme – 61 przypadków w 2023 roku, 87 w 2022 roku,
- ospę wietrzną – 195 przypadków w 2023 roku, 313 w 2022 roku,
- wirusowe zakażenia jelitowe – 30 przypadków w 2023 roku, 72 przypadki w roku 2022.

W 2023 roku nastąpił wzrost zachorowań na:

- grypę – 1889 przypadków w 2023 r. do 1800 w roku 2022,
- gruźlicę – 20 przypadków w 2023 r. do 12 w roku 2022,
- płonicę 51 przypadków w 2023 r., 10 w 2022 roku

- zakażenia *Clostridium difficile* 125 zachorowań w 2023 r., 88 w 2022 r. spowodowane jest to większą liczbą ognisk szpitalnych wywołanych tym patogenem
- salmonelozy 39 przypadków 2023 r. (9 przypadków w 2022 r.) wzrost zarejestrowanych zachorowań spowodowany był wystąpieniem ognisk epidemicznych wywołanych ww. czynnikiem etiologicznym.

8. Nadzór nad szczepieniami ochronnymi

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), który jest co roku aktualizowany w zależności od sytuacji epidemiologicznej kraju oraz zaleceń WHO i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia. PSO obejmuje:

1. Szczepienia obowiązkowe realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,
 - dzieci i młodzieży według wieku
 - osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi np. szczepienia przeciw WZW typu B osób zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C, szczepienia przeciw ospie wietrznej dla dzieci i młodzieży do ukończenia 19 roku życia, które nie chorowały na ospę wietrzną z upośledzeniem odporności lub przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych.
 - szczepienia poekspozycyjne np. przeciw tężcowi osób zranionych, narażonych na zakażenie tężcem.
2. Szczepienia zalecane.

Obowiązkowe szczepienia ochronne wykonują wyłącznie świadczeniodawcy w ramach umów zawartych NFZ na świadczenie podstawowej opieki zdrowotnej lub innego zakresu świadczeń, jeśli tak przewiduje umowa.

Profilaktycznej opiece medycznej na terenie powiatu krasnostawskiego w 2023 roku podlegało 8 720 dzieci i młodzieży w rocznikach: 2023-2004, w tym 2 500 dzieci w wieku 0-7 lat (dane zgromadzone na podstawie kart uodpornienia przechowywanych w punktach szczepień – stan na dzień 31.12.2023 r.). Uodpornienie czynne w grupach wiekowych realizowane było w 18 punktach szczepień, które są pod nadzorem PSSE w Krasnymstawie. W podmiotach leczniczych przeprowadzono 18 kontroli. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował ocenę stanu sanitarnego punktów szczepień i wyposażenia, prawidłowość prowadzenia szczepień ochronnych, wykonawstwo szczepień, dokumentowanie wykonanych szczepień, prowadzenie dokumentacji związanej ze zgłaszaniem niepożądanych odczynów poszczepiennych, warunki transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych, gospodarowanie szczepionkami.

We wszystkich punktach szczepień są wydzielone chłodziarki do przechowywania preparatów szczepionkowych, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Spośród skontrolowanych punktów szczepień 8 posiada całodobowy system monitoringu temperatury z powiadomieniem o jej przekroczeniu. W pozostałych 10 podmiotach leczniczych temperatura

w urządzeniach chłodniczych jest monitorowana za pomocą termometrów. Osoby odpowiedzialne odczytują temperaturę i zapisują w prowadzonym rejestrze, także w dni wolne od pracy. We wszystkich skontrolowanych punktach szczepień jest wskazana osoba lub osoby odpowiedzialne za reagowanie w przypadku przerwania łańcucha chłodniczego. Siedemnaście podmiotów leczniczych posiada aktualne świadectwo wzorcowania lub sprawdzenia termometrów służących do pomiaru temperatury w urządzeniach chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych. Jednemu świadczeniodawcy zalecono poddanie czujnika z lodówki wzorcowaniu lub sprawdzeniu celem pozyskania świadectwa wzorcowania/sprawdzenia.

Wszyscy świadczeniodawcy podczas składania zamówień na preparaty szczepionkowe do PSSE w Krasnymstawie stosują ujednolicony druk formularza zamówień. Szczepionki są transportowane z PSSE Krasnymstaw do punktu szczepień w zwalidowanej termotorbie zaopatrzonej w termometr i wkłady chłodzące, z zachowaniem zasady łańcucha chłodniczego. We wszystkich skontrolowanych podmiotach leczniczych wskazano osobę lub osoby odpowiedzialne za nadzór nad gospodarką preparatami szczepionkowymi. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu, przechowywania szczepionek, przestrzegania terminu ważności preparatów szczepionkowych.

Podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzano wykonawstwo szczepień w poszczególnych rocznikach, wyjaśniano braki w szczepieniach. Wszyscy skontrolowani świadczeniodawcy informują prawnych opiekunów dzieci oraz pacjentów o zbliżającym się terminie szczepienia kalendarzowego osobiście. Personel punktów szczepień przeprowadza rozmowy z opiekunami dzieci podlegających do szczepienia nt. konieczności przeprowadzania szczepień. Telefoniczny sposób informowania pacjentów o zbliżającym się terminie szczepienia stwierdzono w 14 punktach szczepień, osobiście powiadamia o szczepieniu 17 podmiotów leczniczych, 12 listownie osoby, które nie zgłaszają się na wykonanie szczepienia, jeden świadczeniodawca informuje również o terminie szczepienia wysyłając SMS. Pacjenci są informowani o szczepieniach ochronnych obowiązkowych i zalecanych, świadczą o tym adnotacje w dokumentacji medycznej. Wykonanie szczepienia ochronnego jest poprzedzone lekarskim badaniem kwalifikacyjnym. Informacje na temat przeprowadzonych szczepień ochronnych i p/wskazaniach do ich wykonania są odnotowane w dokumentacji medycznej i w kartach uodpornienia. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie są wykonywane zgodnie z obowiązującym PSO. Zapas szczepionek z aktualnym terminem ważności wystarcza na bieżące potrzeby punktów szczepień. Rozchód szczepionek prowadzony jest na bieżąco.

Tabela nr 1 przedstawia analizę porównawczą stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w poszczególnych grupach wiekowych na przestrzeni lat 2021-2023.

Szczepienia przeciwko jednostkom chorobowym w danym przedziale wiekowym	Stan na dzień 31.12.2021 r. (%)	Stan na dzień 31.12.2022 r. (%)	Stan na dzień 31.12.2023 r. (%)
Gruźlica w 1 r. ż	97	97,8	97,4

WZW typu B 1 r. ż.	Szczep. pierwotne (2 dawki)	46,7	Ogółem	44,1	Ogółem	48,9	Ogółem
	Szczep. uzupełniające (3 dawki-pełny cykl)	35,4	82,1	35,8	79,9	35,8	84,7
WZW typu B 2 r. ż.	Szczep. pierwotne (2 dawki)	12,3	Ogółem	4,5	Ogółem	4	Ogółem
	Szczep. uzupełniające (3 dawki-pełny cykl)	82,8	95,1	93,2	97,7	93,5	97,5
Błonica, Tężec, Krzusiec, Poliomyelitis w 1 roku życia	Szczep. pierwotne	38,1		42,3		40,6	
Błonica, Tężec, Krzusiec, Poliomyelitis w 16-18 m-cu życia	Szczep. pierwotne	60,9	Ogółem	60,6	Ogółem	51,6	Ogółem
	Szczep. uzupełniające	30,6	91,5	33,1	93,8	40,7	92,3
Błonica, Tężec, Krzusiec, Poliomyelitis w 6 r. ż. (I przypominające)	61,2		59,2		64,2		
Błonica, Tężec, Krzusiec w 14 r. ż.	76		84,1		83,3		
Błonica, Tężec w 19 r. ż. (III przypominające)	68,7		73,1		69,4		
Odra, Świnka, Różyczka w 13-15 m. ż.	71		76,8		75,3		
Odra, Świnka, Różyczka w 6. ż.	Szczep. podst.	38	Ogółem	39,5	Ogółem	32,3	Ogółem
	Szczep. przyp.	59	97	56,8	96,3	63,9	96,2

Tabela nr 2 przedstawia stan zaszczepienia dzieci przeciw zakażeniom Haemophilus Influenzae typu b w poszczególnych kategoriach wiekowych (stan na dzień 31.12.2023 r.)

Rok urodzenia	Szczepienie podst. p/Haemophilus influenzae typu B		Ogółem zaszczepionych %
	Szczep. pierwotne (%)	Szczepienie uzupełniające (%)	
2023	40,6	nie podlega szczep. w 2023 r.	40,6
2022	51,63	40,72	92,4
2021	11,5	84,5	96

Tabela nr 3 przedstawia stan zaszczepienia dzieci przeciw zakażeniom Streptococcus Pneumoniae w poszczególnych kategoriach wiekowych (stan na dzień 31.12.2023 r.)

Rok urodzenia	Szczepienie podst. p/ zakażeniom Streptococcus Pneumoniae		Ogółem zaszczepionych %
	Szczep. pierwotne (%)	Szczepienie uzupełniające (%)	
2023	59,8	nie podlega szczep. w 2023 r.	59,8
2022	25,8	68,4	94,2
2021	4	92,8	96,8

Tabela nr 4 przedstawia liczbę zaszczepionych osób przeciw wybranym jednostkom chorobowym w latach 2021-2023. Wykazano osoby zaszczepione w ramach szczepień obowiązkowych i zalecanych.

Choroba, przeciw której wykonano szczepienia	2021	2022	2023
p/Ospie Wietrznej	52	73	46
p/zakażeniom Streptococcus Pneumoniae	9	9	10
p/WZW typ B u osób w wieku \geq 20	209	198	214
p/Tężcowi u osób w wieku \geq 20	774	875	1028
p/Grypie	1543	1213	1399
p/zakażeniom Wirusem Brodawczaka	21	50	57
p/Kleszczowemu Zapaleniu Mózgu	12	9	5

p/zakażeniom Neisseria Meningitidis	16	22	27
p/zakażeniom Rotawirusami	172	162	131
p/WZW typu A	0	3	8
p/Wścieklicznie	0	6	3

Lekarze podstawowej opieki zdrowotnej zgłosili do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie 19 nowych osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych w 2023 roku. Tak więc łączna liczba osób uchylających się na koniec roku 2023 wynosiła 85. Liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień na koniec roku 2023 wynosiła 61.

Tabela nr 5 przedstawia porównanie liczby osób uchylających się od wykonania obowiązku szczepień i liczby niezaszczepionych dzieci na koniec roku 2023-2021.

Rok	Liczba nowych uchylających się osób	Liczba osób uchylających się na koniec roku	Liczba zaszczepionych dzieci	Liczba niezaszczepionych dzieci na koniec roku
2023	19	85	1	61
2022	6	68	1	56
2021	7	66	1	54

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Krasnymstawie podejmował działania w celu egzekwowania wykonania obowiązku szczepień przez osoby uchylające się.

Tabela nr 6 przedstawia liczbę działań podjętych przez PPIS w latach 2023-2021

Rok	Liczba pism wysłanych do rodziców, którzy uchylają się od obowiązku szczepień	Liczba upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku szczepień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień	Liczba postępowań w przedmiocie stanowiska wierzyciela w zakresie zarzutów zobowiązanego
2023	33	22	1	1	3
2022	23	15	0	0	0
2021	14	0	0	0	2

Podsumowując analizę realizacji szczepień ochronnych wśród dzieci i młodzieży na terenie działalności PPIS w Krasnymstawie należy stwierdzić, że stan zaszczepienia uległ zmianie w porównaniu z rokiem 2022. Poprawie uległo uodpornienie p/ wirusowemu zapaleniu

wątroby typu B w 1 i 2 roku życia, p/ inwazyjnym zakażeniami Streptococcus Pneumoniae w 1 i 3 roku życia. Wyższy odsetek zaszczepionych dzieci p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis zanotowano w 2, 6 i 7 roku życia. Poprawie uległo również uodpornienie p/inwazyjnym zakażeniami Haemophilus Influenzae typu b w 2 i 3 roku życia oraz p/odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia. Nie uległ istotnej zmianie stan zaszczepienia p/odrze, śwince i różyczce dzieci w 7 roku życia. Pogorszeniu uległo uodpornienie p/gruźlicy, rotawirusom, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis oraz inwazyjnym zakażeniami Haemophilus Influenzae typu b w 1 roku życia. Niższy odsetek zaszczepionych dzieci p/ inwazyjnym zakażeniami Streptococcus Pneumoniae i p/odrze śwince, różyczce stwierdzono w 2 roku życia oraz p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia, p/błonicy i tężcowi w 19 roku życia.

Niekorzystne z punktu widzenia epidemiologicznego braki w realizacji szczepień ochronnych wynikają głównie ze wzrostu zachorowań na grypę, płonicę, salmonellę (ognisko w przedszkolu). Występowanie zachorowań na ospę wietrzna oraz zachorowań wywołanych wirusem RSV stanowiły również okresowe przeciwwskazanie do wykonania szczepień ochronnych. Często szczepienia realizowane są w kolejnym okresie sprawozdawczym u osób po okresie rekonwalescencji oraz u dzieci urodzonych z końcem roku kalendarzowego, co również ma wpływ na niższy wskaźnik zaszczepienia.

9. Higiena dzieci i młodzieży

Działalność w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży ma na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo - wychowawczych, a także w placówkach wypoczynku.

W 2023 r. w ewidencji znajdowały się 64 placówki oświatowe i inne placówki przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży, w tym 31 szkół (w 2022 r. było 64 placówek stałych a w 2021 r. było 63 placówek stałych, w tym 33 szkoły). Ponadto w 2023 roku objęto nadzorem 9 placówek sezonowych (w 2022 r. objęto nadzorem 4 placówki sezonowe, natomiast w 2021 r. - 9 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży). W 2023 r. powstały 4 placówki: żłobek niepubliczny, liceum prywatne, gminny ośrodek kultury oraz centrum logopedyczno – terapeutyczne (Centrum Logopedyczno – Terapeutyczne Krok po Kroku Angelika Błaziak w Krasnymstawie). Dodatkowo objęto nadzorem świetlicę dla dzieci „Arka” w Krasnymstawie. Zlikwidowanych zostało 5 placówek: żłobek niepubliczny w Krasnymstawie), 2 szkoły podstawowe (Szkoła Podstawowa w Tarnogórze oraz Szkoła Podstawowa w Łopienniku Dolnym), liceum (Społeczne Liceum w Krasnymstawie) oraz świetlica dla dzieci „Arka” w Krasnymstawie.

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie w 2023 r. były:

- 3 żłobki: 2 żłobki w Krasnymstawie (w tym 1 niepubliczny) i 1 żłobek w Stężycy Kolonii,

- 9 przedszkoli samodzielnych: 6 przedszkoli w Krasnymstawie (w tym 1 niepubliczne) 1 przedszkole w Izbicy, 1 przedszkole w Siennicy Nadolnej, 1 przedszkole niepubliczne w Tuligłowach,
- 3 inne formy wychowania przedszkolnego: 1 punkt przedszkolny w Stężycy Kolonii, 1 punkt przedszkolny w Kraśniczynie, 1 punkt przedszkolny w Siennicy Różanej,
- 22 szkoły podstawowe samodzielne: 3 szkoły podstawowe w Krasnymstawie, 1 szkoła podstawowa w Jaślikowie, 1 szkoła podstawowa w Siennicy Nadolnej, 1 szkoła podstawowa w Małochwieju Dużym, 1 szkoła podstawowa w Gorzkowie, 1 szkoła podstawowa w Żółkiewce, 1 szkoła podstawowa w Chłaniowie, 1 szkoła podstawowa w Izbicy, 1 szkoła podstawowa w Tarzymiechach, 1 szkoła podstawowa w Wirkowicach, 1 szkoła podstawowa w Tarnogórze Kolonii, 1 szkoła podstawowa w Orłowie Drewnianym, 1 szkoła podstawowa w Fajslawicach, 1 szkoła podstawowa w Siedliskach Drugich, 1 szkoła podstawowa w Żulinie, 1 szkoła podstawowa w Rudniku, 1 szkoła podstawowa w Płonce, 1 szkoła podstawowa w Łopienniku Nadrzecznym, 1 szkoła Podstawowa w Kraśniczynie, 1 szkoła podstawowa w Siennicy Różanej,
- 3 licea ogólnokształcące: 3 licea ogólnokształcące w Krasnymstawie (w tym 1 prywatne),
- 6 zespołów szkół: 2 zespoły szkół w skład których wchodzi przedszkole i szkoła podstawowa, 2 zespoły szkół w skład których wchodzi technikum i warsztaty, 1 zespół szkół w skład którego wchodzi technikum, szkoła branżowa i warsztaty oraz 1 zespół szkół w skład, którego wchodzi technikum, warsztaty i internat,
- 1 specjalny ośrodek szkolno - wychowawczy w Krasnymstawie, w skład, którego wchodzi: szkoła specjalna oraz internat,
- 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze w Krasnymstawie,
- 1 placówka wsparcia dziennego (światlica) w Krasnymstawie,
- 1 młodzieżowy dom kultury w Krasnymstawie,
- 9 placówek wychowania pozaszkolnego: 8 domów kultury - 1 dom kultury w Krasnymstawie, 1 dom kultury w Siennicy Nadolnej, 1 dom kultury w Żółkiewce, 1 dom kultury w Łopienniku Górnym, 1 dom kultury w Izbicy, 1 dom kultury w Gorzkowie, 1 dom kultury w Siennicy Różanej, 1 dom kultury w Kraśniczynie oraz 1 szkoła muzyczna w Krasnymstawie),
- 2 inne (poradnia psychologiczno - pedagogiczna, centrum logopedyczno - terapeutyczne) w Krasnymstawie,
- 1 internat w Krasnymstawie.

Spośród 64 nadzorowanych placówek w 2023 roku skontrolowano 38 (59,37 %) placówek oświatowych i innych placówek przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży, które znajdują się w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Krasnymstawie, w tym: 2 żłobki (66,66 %), 7 przedszkoli (77,77 %), 1 inna forma wychowania przedszkolnego (33,33 %), 11 szkół podstawowych (50,00 %), 5 zespołów szkół, w skład których wchodzi 2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, 3 technika oraz 1 szkoła branżowa (83,33 %), 2 placówki opiekuńczo - wychowawcze (66,66 %), 1 placówka wsparcia dziennego (100 %), 1 młodzieżowy dom kultury (100 %), 7 placówek wychowania pozaszkolnego - 7 domów kultury (77,77 %), jak również 1 poradnię psychologiczno – pedagogiczną (50,00 %). Ponadto

przeprowadzono 1 kontrolę internatu oraz 1 kontrolę warsztatów szkolnych, które wchodzi w skład zespołu szkół.

Natomiast w 2022 r. skontrolowano 32 (50 %) placówki oświatowe i inne placówki przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży, a w 2021 r. skontrolowano 9 placówek, co stanowi 14,28 %.

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania w 2023 r. przeprowadzono ogółem 87 kontroli, w tym:

- 40 kontroli sanitarnych placówek stałych
- 16 kontroli sprawdzających,
- 17 kontroli tematycznych (3 kontrole dot. przygotowania szkół do nowego roku szkolnego, 3 kontrole dot. obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, 1 kontrola w związku z potwierdzonymi przypadkami zakażeń przewodu pokarmowego pałeczkami Salmonella oraz 10 kontroli dot. dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii),
- 4 kontrole przed wypoczynkiem,
- 9 kontroli w trakcie trwania wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 1 kontrola w związku z odbiorem nowopowstałego żłobka.

Dla porównania w 2022 r. przeprowadzono łącznie 89 kontroli, natomiast w 2021 r. przeprowadzono 29 kontroli.

Podczas przeprowadzanych kontroli placówek w 2023 roku szczególną uwagę zwracano na:

- wietrzenia sal lekcyjnych,
- bieżącego zaopatrywania sanitariatów w środki higieniczne,
- bieżącego zaopatrywania w płyny do dezynfekcji rąk oraz powierzchni,
- stan sanitarno – higieniczny oraz techniczny pomieszczeń,
- mikroklimat pomieszczeń,
- warunki higieniczne procesu nauczania (ocena dostosowania mebli do wzrostu uczniów, ocena rozkładów zajęć lekcyjnych, odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych, ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i pomocy szkolnych, zapewnienie dostępu do wody pitnej),
- warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami (w tym opieki stomatologicznej oraz profilaktyki wszawicy),
- prowadzenie dożywiania w szkołach,
- posiadanie przez szkoły substancji i preparatów chemicznych,
- standardy dostępności do urządzeń sanitarnych dla dzieci i młodzieży,
- przestrzeganie w placówkach zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Stan techniczny i sanitarny budynków

W 2023 roku, na 38 skontrolowanych obiektów wydano 14 decyzji administracyjnych (w tym 6 zmieniających termin) oraz 11 decyzji opłatowych, w roku bieżącym wyegzekwowano wykonanie 6 decyzji, dzięki którym nastąpiła poprawa warunków sanitarno-technicznych. Natomiast w 2022 roku na 32 skontrolowane obiekty wydano 18 decyzji administracyjnych (w tym 6 zmieniających termin) oraz 18 decyzji opłatowych, z czego wyegzekwowano 5 decyzji. Ponadto nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. na zły stan sanitarno – higieniczny sanitariatów uczniów oddziałów szkolnych oraz 2 sal lekcyjnych w jednej ze szkół podstawowych (w toku postępowania w 2021 roku na 9 skontrolowanych obiektów wydano 1 decyzję przedłużającą oraz 1 decyzję opłatową).

W bieżącym roku stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny w placówkach oświatowych:

2 przedszkolach, 5 szkołach podstawowych, 2 liceach ogólnokształcących, 2 zespołach szkół, 1 placówce opiekuńczo-wychowawczej, 2 placówkach wychowania pozaszkolnego.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- sal lekcyjnych i innych sal zajęć dla dzieci i młodzieży - 4 placówki,
- stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury- 1 placówka,
- warunków prowadzenia zajęć WF - 2 szkoły,
- orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych- 4 placówki,
- wentylacji mechanicznej w sanitariatach uczniów - 1
- braku bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w sanitariatach uczniów - 1,
- standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w sanitariatach uczniów - 2.

Mikroklimat pomieszczeń

Podczas kontroli higienicznych warunków pracy uczniów w sezonie grzewczym w 2023 roku dokonano 126 pomiarów temperatury w 20 placówkach (2022 r. - 137 pomiarów temperatury w 22 skontrolowanych placówkach; 2021 r. - 40 pomiarów temperatury w 6 placówkach). Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Oświetlenie

Na 26 skontrolowanych placówek oświatowych w 2023 roku (2 żłobki, 7 przedszkoli, 1 forma wychowania przedszkolnego 16 szkół) stwierdzono, że 26 (100 %) posiada wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą.

Natomiast w 2022 roku na 25 skontrolowanych placówek oświatowych (6 przedszkoli, 19 szkół) stwierdzono, że: 21 posiadało wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą (84 %), 3 placówki (1 szkoła podstawowa, 1 liceum, 1 zespół szkół) - tj. 12 % posiadały wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia niezgodne z Polską Normą. Dodatkowo w 1 placówce (szkoła podstawowa) stwierdzono brak pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia (4 %). W związku z oświetleniem niezgodnym z wymaganiami normy prowadzone było postępowanie administracyjne.

Dla porównania w 2021 r. na 7 skontrolowanych placówek (3 przedszkola, 4 szkoły podstawowe) wszystkie posiadały wyniki pomiarów natężenia i równomierności oświetlenia zgodne z Polską Normą.

Warunki do utrzymania higieny

Zapewnienie odpowiednich warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania jest gwarancją utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz elementem profilaktyki przed szerzeniem się chorób zakaźnych.

Podczas przeprowadzonych w 2023 r. kontroli placówek oświatowych i innych placówek przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży odnotowano, że 38 skontrolowanych placówek (100%) posiada podłączenie do wodociągu miejskiego/gminnego (2022 r. - 32 placówki, 2021 r. - 9 placówek). Do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejskiej/gminnej) podłączonych jest 30 placówek - 78,94 % (2022 r. - 20 placówek, 2021 r. - 8 placówek). Brak podłączenia do sieci kanalizacyjnej dotyczy 8 skontrolowanych placówek, w tym 5 (13,15 %) posiada zbiornik bezodpływowy (2022 r. - 8 placówek, 2021 r. - 1 placówka), natomiast 3 (7,89 %) posiadają własną oczyszczalnię ścieków (2022 r. - 4 placówki, 2021 r. - 0 placówek).

W trakcie kontroli sanitarnych zwracano szczególną uwagę na warunki do utrzymania higieny osobistej uczniów. W większości skontrolowanych placówek (37 placówek/38 skontrolowanych tj. 97,36 %) zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej tj. bieżącą ciepłą wodę, mydło w dozownikach, płyny do dezynfekcji rąk, ręczniki papierowe oraz papier toaletowy, jak również instrukcje mycia i dezynfekcji rąk. Podczas kontroli przypominano również o bezwzględnym obowiązku bieżącego zaopatrywania sanitariatów w środki czystości. Tylko w 1 skontrolowanej placówce (zespół szkół) stwierdzono niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej (brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w sanitariatach uczniów).

Dla porównania w 2022 roku w 2 placówkach nie zapewniono właściwych warunków do utrzymania higieny osobistej (brak bieżącej ciepłej wody przy każdej umywalce w sanitariatach szkolnych - 1 szkoła podstawowa, 1 liceum). Natomiast w 2021 r. we wszystkich skontrolowanych placówkach zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny.

W 2023 roku niezachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych stwierdzono w 2 placówkach nauczania i wychowania (szkoła podstawowa, zespół szkół) podczas, gdy w 2022 i 2021 roku we wszystkich skontrolowanych placówkach (100 %) stwierdzono zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych.

Higiena procesu nauczania i wychowania

Podczas kontroli w szkołach szczególną uwagę zwracano na tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych, w tym długość trwania przerw międzylekcyjnych oraz dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Warunki pracy ucznia (rozkład zajęć lekcyjnych, przerwy międzylekcyjne)

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania podczas kontroli w trakcie nauki w szkołach oceniono rozkład zajęć lekcyjnych, uwzględniając odpowiednie rozłożenie przedmiotów pod względem trudności, równomierne obciążenie zajęciami w ciągu dnia.

Higienicznej oceny rozkładu zajęć lekcyjnych dokonano w 16 skontrolowanych szkołach w 204 oddziałach tj. w 11 szkołach podstawowych (130 oddziałach), 5 zespołach szkół

(74 oddziałach). Podczas oceny rozkładów zajęć lekcyjnych nieprawidłowości stwierdzono tylko w 1 placówce (zespół szkół) w 8 oddziałach. Zajęcia rozpoczynają się zazwyczaj o stałej porze. Wyjątek stanowią dni zajęć praktycznych, w których oddziały podzielone są na małe grupy, co podyktowane jest stworzeniem dla uczniów jak najlepszych warunków nauczania w dostępnej infrastrukturze. Różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa niż 1 godzina.

W 2022 r. dokonano oceny tygodniowego rozkładu zajęć w 19 skontrolowanych szkołach w 169 oddziałach tj. w 13 szkołach podstawowych (120 oddziałach), 3 liceach ogólnokształcących (19 oddziałach) oraz 3 zespołach szkół (30 oddziałach). Natomiast w 2021 r. dokonano oceny tygodniowego rozkładu zajęć w 4 skontrolowanych szkołach w 75 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

We wszystkich skontrolowanych szkołach na terenie powiatu krasnostawskiego zajęcia odbywały się w systemie jednozmianowym.

Odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych

Liczba szkół (na 16 skontrolowanych w 2023 r.), które:

- zapewniły wszystkie przerwy 10 min. i przynajmniej 1 przerwę dłuższą - 13 (81,25 %),
- zapewniły przerwy krótsze niż 10 min., ale zapewniają co najmniej 1 przerwę 15-20 min. - 2 (12,50 %),
- zapewniły przerwy krótsze niż 10 min. - 1 (6,25 %),
- umożliwiły uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu - 3 (18,75 %).

Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych

W 2023 roku oceniono dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków w 16 placówkach/97 oddziałach /na 1583 stanowiskach tj.

- przedszkola** (4 placówki/11 oddziałów/152 stanowiska),
- szkoły podstawowe** (12 placówek/86 oddziałów/1431 stanowisk). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2022 roku oceniono dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków w 18 placówkach/91 oddziałach /na 1255 stanowiskach. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Natomiast w 2021 r. oceniono dostosowanie mebli do wysokości podkolanowej uczniów i przedszkolaków w 1 placówce/24 oddziałach /na 392 stanowiskach. Nieprawidłowości w tym zakresie również nie stwierdzono.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i pomocy szkolnych

W związku ze zbyt dużym obciążeniem uczniów ciężarem tornistrów szkolnych, zgodnie z przepisami w każdej szkole na terenie powiatu krasnostawskiego zapewniono miejsce na pozostawienie części podręczników i pomocy szkolnych. W 10 skontrolowanych szkołach wymóg ten jest realizowany w postaci indywidualnych szafek lub szuflad w salach lekcyjnych (2022 r. - 9 szkół skontrolowanych - 47,36 %; 2021 r. 4 szkoły - 100 % skontrolowanych),

natomiast w 6 szkołach w postaci indywidualnych szafek w szatni (2022 r. – 10 szkół skontrolowanych -52,63 % a w 2021 r. - 0 % skontrolowanych)

Niestety posiadanie tych miejsc w dalszym ciągu nie rozwiązuje problemu przeciążonych tornistrów. Często uczniowie nie korzystają z możliwości pozostawienia podręczników w szkołach, gdyż mają obowiązek przygotować się w domu na kolejny dzień zajęć.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

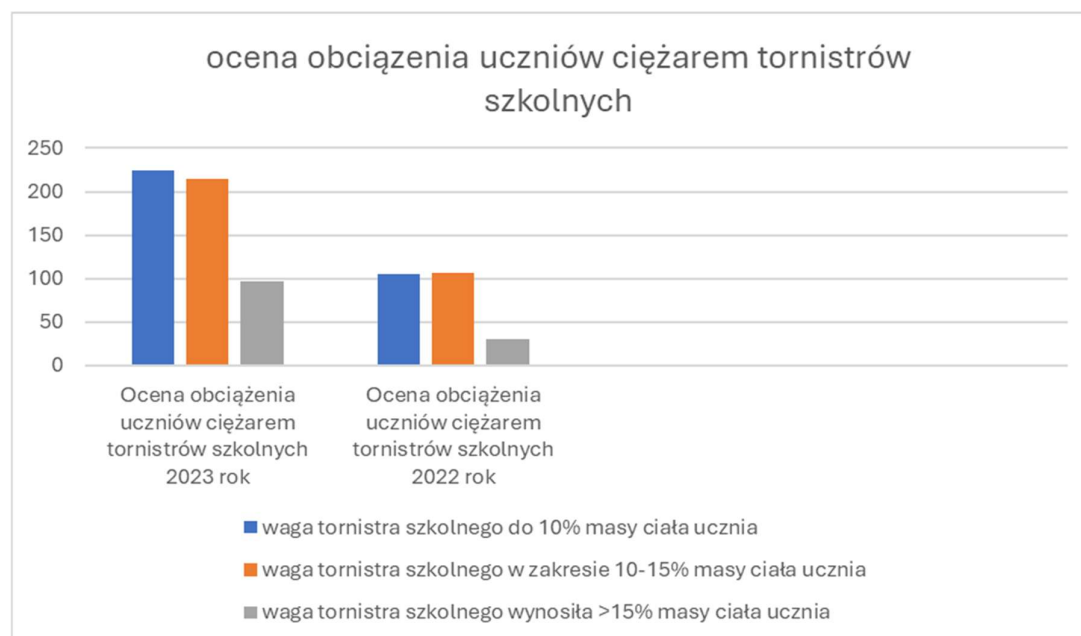
W 2023 r. przeprowadzono ważenie tornistrów w 3 szkołach. Badaniem objęto 32 oddziały, a 536 uczniów, gdzie stwierdzono, że:

- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia - 225 uczniów,
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia - 214 uczniów,
- waga tornistra szkolnego wynosiła >15% masy ciała ucznia - 97 uczniów.

W 2022 r. przeprowadzono ważenie tornistrów w 3 szkołach. Badaniem objęto 22 oddziały, a 242 uczniów, gdzie stwierdzono, że:

- waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia - 105 uczniów,
- waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia - 107 uczniów,
- waga tornistra szkolnego wynosiła >15% masy ciała ucznia – 30 uczniów.

W 2021 r. nie przeprowadzono ważenia tornistrów w szkołach.

Zapewnienie dostępu do wody pitnej (źródółka/poidółka/woda w dzbankach)

W 2023 r. na terenie powiatu krasnostawskiego żadna ze szkół nie zapewniła uczniom dostępu do wody pitnej (w 2022 r. oraz 2021 r. również żadna ze szkół nie zapewniła uczniom dostępu do wody pitnej).

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Podczas prowadzonego nadzoru nad szkołami dokonano oceny warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, gdzie stwierdzono, że wszystkie skontrolowane szkoły posiadają odpowiednią infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Na 16 skontrolowanych szkół w 2023 roku:

- 1 posiadają szkolny zespół sportowy z boiskiem (6,25 %),
- 3 posiada salę gimnastyczną z boiskiem (18,75 %),
- 8 posiada salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem (50,00 %),
- 3 posiada salę gimnastyczną salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem (18,75 %)
- 1 posiada salę gimnastyczną salę rekreacyjno-zastępczą bez boiska (6,25 %),

Na 16 skontrolowanych szkół żadna nie posiada basenu.

Na 19 skontrolowanych szkół w 2022 roku:

- 2 posiadają szkolny zespół sportowy z boiskiem (10,52 %),
- 5 posiada salę gimnastyczną z boiskiem (26,31 %),
- 10 posiada salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem (52,63%),
- 1 posiada tylko salę gimnastyczną (5,26 %),
- 1 posiada tylko salę rekreacyjno-zastępczą (5,26 %)

Na 19 skontrolowanych szkół żadna nie posiada basenu.

Na 4 skontrolowane szkoły w 2021 roku:

- 3 posiadają salę gimnastyczną z boiskiem,
- 1 posiada salę rekreacyjno-zastępczą z boiskiem.

Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami oraz opieki stomatologicznej

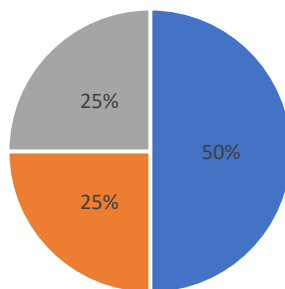
Spośród 16 skontrolowanych szkół tylko 8 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej (50,00 %). W 4 szkołach (25,00 %) profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki, natomiast w 4 szkołach (25,00 %) profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona jest poza terenem placówki.

Spośród 19 skontrolowanych szkół w 2022 roku 4 posiadają gabinety profilaktyki zdrowotnej (21,05 %). W 12 szkołach (63,15 %) profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniono w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki, natomiast w 3 szkołach (15,78 %) profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona jest poza terenem placówki.

W 2021 r. spośród 4 szkół skontrolowanych 2 posiadają gabinety profilaktyki zdrowotnej (50 %) oraz 2 profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniają w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki (50 %).

Spośród 16 skontrolowanych szkół w 2023 roku tylko 1 placówka posiada na swoim terenie gabinetu stomatologiczny, w 1 szkole (6,25 %), natomiast w 6 placówkach opieka stomatologiczna organizowana jest poza terenem szkoły (37,50 %) (2022 r. - na 19 skontrolowanych szkół/0 gabinetów stomatologicznych; 2021 r. - na 4 skontrolowane szkoły/0 gabinetów stomatologicznych).

PROFILAKTYCZNA OPIEKA ZDROWOTNA
NAD UCZNIAMI W 2023 ROKU

- gabinet profilaktyki zdrowotnej na terenie placówki
- zapewnienie opieki zdrowotnej nad uczniami w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki
- profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami świadczona poza terenem placówki

Dożywianie uczniów

W 2023 roku na terenie powiatu krasnostawskiego dożywianie prowadzono w 14 skontrolowanych szkołach (87,50 %), w tym obiady pełne wydawane były w 11 szkołach (68,75 %), natomiast posiłki jednodaniowe w 3 szkołach (18,75 %). W żadnej ze skontrolowanych szkół nie organizowano śniadań ani nie podawano napoju. Ogółem z dożywiania w 14 szkołach skorzystało 1920 uczniów (pełne obiady - 1775, posiłek jednodaniowy - 145). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 288 uczniów.

W 2022 roku na terenie powiatu krasnostawskiego dożywianie prowadzono w 14 skontrolowanych szkołach (73,68 %), w tym obiady pełne wydawane były w 5 szkołach (26,31 %), natomiast posiłki jednodaniowe w 9 szkołach (47,36 %). W żadnej ze skontrolowanych szkół nie organizowano śniadań ani nie podawano napoju. Ogółem z dożywiania w 14 szkołach skorzystało 879 uczniów (pełne obiady - 429, posiłek jednodaniowy - 450). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 254 uczniów.

W 2021 roku prowadzono dożywianie w 3 skontrolowanych szkołach, w tym obiady pełne wydawane były w 2 szkołach, natomiast posiłki jednodaniowe w 1 szkole. Ogółem z dożywiania w 3 szkołach skorzystało 389 uczniów (pełne obiady – 195, posiłek jednodaniowy – 194). Z posiłków dofinansowanych skorzystało 67 uczniów.

Rok	Skontrolowanych	Wydawanie ciepłych posiłków						Liczba dzieci i młodzieży korzystających z posiłków dofinansowanych
		liczba placówek			liczba dzieci i młodzieży korzystających			
		ogółem	obiady pełne	posiłki jednodaniowe	ogółem	z obiadów pełnych	z posiłków jednodaniowych	
2023	16	14	11	3	1920	1775	145	288
2022	19	14	5	9	879	429	450	254
2021	4	3	2	1	389	195	194	67

Posiadanie przez szkoły substancji i preparatów chemicznych

Na 16 skontrolowanych szkół w 2023 r. tylko 6 placówek posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny, z czego 7 szkół (5 szkół podstawowych, 2 licea i 1 zespół szkół) posiadały znaczną część przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych. Dyrektorzy szkół zobowiązali się na piśmie, że przekażą substancje i preparaty chemiczne do utylizacji.

Natomiast w 2022 r. na 19 skontrolowanych szkół tylko 8 posiadało substancje chemiczne i ich mieszaniny, z czego 7 szkół (5 szkół podstawowych, 2 licea i 1 zespół szkół) posiadały znaczną część przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych.

W 2021 r. na 4 skontrolowane szkoły żadna nie posiadała substancji chemicznych i ich mieszanin.

Wypoczynek dzieci i młodzieży

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w 2023 roku łącznie przeprowadzono 6 kontroli podczas wypoczynku letniego (2022 r. - 6 kontroli, 2021 r. - 15 kontroli) oraz 3 kontrole podczas wypoczynku zimowego (2022 r. - 2 kontrole, 2021 r. - brak kontroli). Dodatkowo w 2023 r. przeprowadzono 4 kontrole kwalifikacyjne przed rozpoczęciem wypoczynku letniego.

Wypoczynek letni:

Z wypoczynku letniego w formie wyjazdowej skorzystało 97 uczestników (2022 r. - 84, 2021 r. - 65 uczestników). Przeprowadzono 2 kontrole (2022 r. - 3, 2021 r. - 3 kontrole). Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas kontroli wypoczynku.

Z wypoczynku letniego w miejscu zamieszkania skorzystało 105 dzieci i młodzieży (2022 r. - 32, 2021 r. - 60 dzieci i młodzieży). Przeprowadzono 4 kontrole (2022 r. - 3, 2021 r. - 6 kontroli). Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas kontroli wypoczynku.

W 2023 roku w 6 placówkach wypoczynku letniego zorganizowanego na terenie powiatu krasnostawskiego wypoczywało łącznie 202 uczestników wypoczynku.

Wypoczynek zimowy:

Z wypoczynku zimowego w formie wyjazdowej skorzystało 55 uczestników (2022 r. - 34, 2021 r. - 0 uczestników). Przeprowadzono 1 kontrolę (2021 r. - 0, 2020 r. - 1). Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas kontroli wypoczynku.

Z wypoczynku zimowego w miejscu zamieszkania skorzystało 59 dzieci i młodzieży (2022 r. - 28, 2021 r. - 0 uczestników). Przeprowadzono 2 kontrole (2022 r. - 1, 2021 r. - 0 kontroli). Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas kontroli wypoczynku.

W 2023 roku w 3 placówkach wypoczynku zimowego zorganizowanego na terenie powiatu krasnostawskiego wypoczywało łącznie 114 uczestników wypoczynku.

Podczas kontroli wypoczynku zwracano szczególną uwagę na bezpieczeństwo i higienę wypoczywających dzieci i młodzieży.

Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, że organizatorzy zadbali o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczestników. Stwierdzono, że wszystkie placówki zapewniły właściwe warunki pobytu dla uczestników. Podczas wypoczynku nie odnotowano zatruć, zachorowań, wypadków, urazów wśród uczestników wypoczynku.

Przestrzeganie zakazu palenia w placówkach nauczania i wychowania

Podczas przeprowadzonych kontroli w placówkach oświatowo – wychowawczych stwierdzono, że wszystkie skontrolowane placówki realizują przepisy Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W placówkach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia tytoniu o czym informują stosowne oznaczenia słowno – graficzne umieszczone w widocznych miejscach. We wszystkich skontrolowanych placówkach w 2023 r. przestrzegano zakazu palenia tytoniu.

W 2023 r. nie wydawano opinii dotyczących zawieszenia zajęć w placówkach oświatowych.

W ramach prowadzenia działań edukacyjnych udostępniono materiały informacyjne:

- „Oświecenie w szkołach”
- „Jak wybrać plecak szkolny dla dziecka”
- „Ergonomiczne stanowisko pracy ucznia”
- Dotyczące zapobiegania zakażeniom bakteriami z rodzaju Legionella w budynkach użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego po wydłużonym przestoju lub ograniczonej eksploatacji.

Krótkie podsumowanie – wnioski

1. W roku 2023 przeprowadzono (40 kontroli sanitarnych, 16 kontroli sprawdzających, 17 kontroli tematycznych, 4 kontrole przed wypoczynkiem, 9 kontroli placówek sezonowych w trakcie wypoczynku oraz 1 kontrola w związku z odbiorem nowopowstałego żłobka). Na 41 zaplanowanych kontroli sanitarnych przeprowadzono 40 w 38 podmiotach (97,5 % zaplanowanych). Nie przeprowadzono 1 kontroli, gdyż placówka została zlikwidowana (Świetlica dla dzieci „Arka”, ul. Szkolna 9a, 22-300 Krasnystaw).
2. Na 38 skontrolowanych placówek w 2023 roku tylko w 1 (2,63%) stwierdzono niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej (brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach w sanitariatach uczniów).
3. We wszystkich skontrolowanych placówkach, w pomieszczeniach, w których prowadzono zajęcia, zapewniono temperaturę powietrza zgodną z obowiązującymi przepisami.
4. We wszystkich skontrolowanych placówkach zapewniono uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych.

5. We wszystkich skontrolowanych placówkach oświatowych, w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewnione były środki do utrzymania higieny osobistej.
6. Pomimo poprawiającej się sytuacji na przestrzeni lat w dalszym ciągu istotnym problemem w placówkach oświatowych jest zbyt mała liczba gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej. Tylko 8 szkół (50,00 %) na 16 skontrolowanych w 2023 r. posiada gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Dla porównania. W 2022 r. spośród 19 szkół skontrolowanych tylko 4 posiadały gabinety profilaktyki zdrowotnej (21,05 %). W 2021 r. spośród 4 szkół skontrolowanych 2 posiadają gabinety profilaktyki zdrowotnej (50,00 %) oraz 2 profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami zapewniają w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki (50.00 %).
7. Istotnym problemem jest również brak gabinetów stomatologicznych w szkołach. Spośród skontrolowanych szkół tylko 1/16 skontrolowanych (6,25 %) posiadała na swoim terenie gabinet stomatologiczny.